

16. august 2007

Nøgletal

En sammenligning af nøgletal for serviceniveau og ressourceindsats i Gladsaxe, Høje-Taastrup, Helsingør og Greve kommuner.

Rapporten er udarbejdet af en tværgående arbejdsgruppe bestående af:

Christian Riise Laursen, Gladsaxe Kommune

Anders Kastrup, Greve Kommune indtil marts 2007

Helge Jensen, Greve Kommune indtil marts 2007

Jakob Splidsboel, Greve Kommune fra marts 2007

Kim Pedersen, Helsingør Kommune

Ana-Maria Gallardo Ruiz, Høje-Taastrup Kommune

Lea Block, Gladsaxe Kommune (koordinator) indtil maj 2007

August 2007

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Introduktion af nye nøgletal	5
Resume	6
1. Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold.....	11
Ressourcegrundlag og udgiftsbehov	11
Det sociale indeks	12
Befolkning.....	13
Befolkningens størrelse pr. 1. januar 2007	13
Befolkningssammensætningen.....	13
Øvrige rammebetingelser	14
Urbanisering og boligsammensætning	14
Uddannelsesniveau	15
Antallet af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere	16
Sammenfatning og Konklusion	17
2. Daginstitutioner.....	18
Udgiftsniveau.....	18
Forskelle i rammebetingelser.....	18
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau.....	19
Forbehold ved fortolkning af nøgletal	24
Konklusion	25
3. Skoler	26
Udgiftsniveau.....	26
Forskelle i rammebetingelser.....	26
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau.....	27
Forbehold ved fortolkning af nøgletal	33
Konklusion	34
4. Sårbare børn og unge.....	35
Udgiftsniveau.....	35
Forskelle i rammebetingelser.....	35
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau.....	36
Anbringelser	38
Forebyggende foranstaltninger	39
Forbehold ved fortolkning af nøgletal	40
Konklusion	41
5. Ældreområdet.....	43
Udgiftsniveau.....	43
Forskelle i rammebetingelser.....	43
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau.....	44
Forbehold ved fortolkning af nøgletal	48
Konklusion	49
6. Øvrige sociale områder.....	50
7. Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.	56
8. Vejevæsen.....	58
9. Administration.....	59
10. Begreber og definitioner	62

Indledning

Formålet med nøgletalsrapporten er at give den politiske ledelse i benchmark kommunerne et koncentreret overblik over den enkelte kommunes udgifts- og serviceniveau på de store fagområder.

Nøgletalsrapporten for 2006 er udarbejdet som led i "benchmarking" samarbejdet mellem Gladsaxe, Høje-Taastrup, Helsingør og Greve Kommune. Roskilde Kommune har valgt at træde ud af samarbejdet.

Nøgletalsrapporten 2006 er videreudviklet i forhold til de tidligere nøgletalspublikationer. Rapporten beskriver på en mere dækkende og fyldestgørende måde udgifts- og serviceniveauet på fire udvalgte områder: "Folkeskolen", "Dagsinstitutionsområdet", "Sårbare Børn og Unge" samt "Ældreområdet".

Metodeudviklingen er sket i en tværgående arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra de fire kommuner.

Sigtet er at kvalitetsudvikle nøgletallene, så de i højere grad kan bruges som værktøj til at vurdere serviceniveau og forskelle i den måde ressourcerne prioriteres og anvendes i de enkelte kommuner.

Formålet med at vurdere serviceniveauet er at undersøge, om et højt udgiftsniveau er udtryk for et højt serviceniveau eller blot er udtryk for et højt udgiftsbehov eller andet, der medfører et højt udgiftsniveau f.eks. gennem valg af arbejdstilrettelæggelse. Et højt udgiftsniveau pr. elev på folkeskoleområdet kan f.eks. skyldes:

- En lav klassekoefficient (højt serviceniveau)
- Undervisning af mange tosprogede (højt udgiftsbehov)

Formålet er også at afdække sammenhængen mellem udgifter pr. modtager og de politiske prioriteringer – f.eks. sammenhængen mellem udgiften pr. modtager og lønniveau samt tilbudssammensætning. Som eksempel på forskelle i tilbudssammensætning, der har betydning for udgifterne kan nævnes daginstitutionsområdet. Her er fordelingen af pladser i aldersintegrerede ordninger og mere specialiserede tilbud som børnehaver og vuggestuer mv. forskellig i de fire kommuner.

De nye kapitler er derfor delt i to afsnit. Det første handler om kommunens udgiftsniveau, mens det andet belyser forskelle i prioriteringen af ressourcerne og indikatorer for serviceniveauet.

Der er lagt vægt på at bruge offentligt tilgængelige nøgletal, og at nøgletallene så vidt muligt afspejler reelle forskelle i udgifts- og serviceniveauet. F.eks. er forskelle i konteringspraksis ofte årsag til at sammenligning af udgifterne *ikke* fuldt ud afspejler forskellene i udgiftsniveau. Et andet eksempel er lønomkostningerne, som er påvirket af den enkelte kommunes placering i stedtillægsområderne. Disse forskelle er fremhævet, hvor det har særlig betydning.

Der er dermed knyttet en række betingelser til fortolkning af forskelle i serviceniveau baseret på nøgletal. Derfor er kapitlerne med de nye nøgletal suppleret med et afsnit, som beskriver de forhold, der bør tages højde for ved fortolkning af nøgletallene.

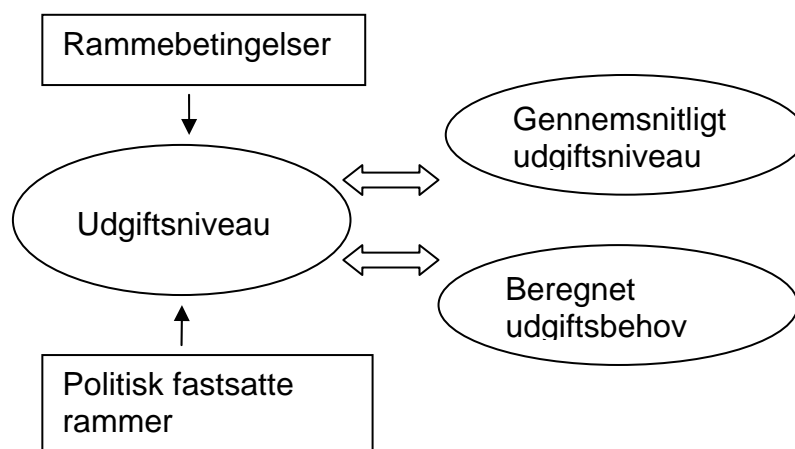
Tallene er primært baseret på opgørelser for 2005, som kommunerne har indberettet til, f.eks. Danmarks Statistik og KL. Når der foreligger opdaterede tal for regnskab 2006 opdateres rapporten. Nøgletallene danner grundlag for udvælgelse af et fokusområde for en større analyse i de fire kommuner.

Kapitel 1 handler om de helt overordnede forskelle i kommunernes rammebetingelser, dvs. forhold der har betydning for kommunens *samlede* udgiftsniveau uanset valg af serviceniveau, samt forskelle i kommunernes muligheder for at finansiere udgifterne.

Kapitel 2 til 5 omfatter de fire udvalgte områder, mens kapitel 6 til 9 indeholder en opdatering af de øvrige områder fra tidligere år. I kapital 10 beskrives en række begreber og definitioner.

Introduktion af nye nøgletal

I mange sammenhænge sættes lighedstegn mellem udgifter og serviceniveau. Kommunernes udgiftsniveau er imidlertid ikke en fuldt ud dækkende betegnelse for serviceniveauet, fordi kommunernes strukturelle forhold er forskellige. Kommunerne har med andre ord forskellige betingelser for at realisere politisk fastsatte målsætninger. Udgiftsniveauet i kommunerne bliver derfor set i forhold til de såkaldte rammebetingelser, politisk fastsatte rammer, et beregnet udgiftsbehov og det gennemsnitlige udgiftsniveau på landsplan. Dette er illustreret i figuren.

Beregnet udgiftsniveau

For at vurdere udgiftsniveauet på de udvalgte sektorområder, sammenlignes udgifterne med et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau i kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov. Hvis en kommunes udgifter er større end det beregnede udgiftsniveau indikerer tallene, at kommunen kan have et højere serviceniveau.

Det skal understreges, at der er knyttet en vis usikkerhed til fortolkning af et sådan udgiftsbaseret mål for serviceniveau. Usikkerheden er særligt knyttet til, at der ikke tages højde for forskelle i produktiviteten. Et højt udgiftsniveau i forhold til det *beregnete udgiftsniveau* behøver ikke at betyde at serviceniveauet er højt. Det kan også betyde at der "produceres" færre ydelser for de samme penge i forhold til gennemsnitskommunen.

For at belyse serviceniveauet ses der for det første nærmere på en række rammebetingelser, der har betydning for udgiftsniveauet på sektorområdet. For det andet er der udvalgt nogle indikatorer for serviceniveauet på de enkelte områder. Det er f.eks. åbningstid i daginstitutioner.

Rammebetingelser

Rammebetingelserne er de strukturelle forhold, som påvirker udgiftsniveauet, men som det kommunalpolitisk ikke direkte er muligt at påvirke. F.eks. vil en høj andel af ældre borgere medføre øgede udgifter til ældreomsorg. Det kan imidlertid også være sociale forhold, som gør, at der i nogle kommuner skal stilles større ressourcer til rådighed for at realisere de samme målsætninger. Man skal derfor tage højde for forskelle i rammebetingelserne, når kommunernes udgiftsniveau anvendes som grundlag for fortolkning af forskelle i serviceniveau.

Udfordringen er at identificere de forhold, der har størst betydning for forskelle i udgiftsniveauerne på de enkelte sektorområder. De kriterier (forhold), der anvendes som rammebetingelser på de enkelte sektorområder er udvalgt på grundlag af analyser foretaget af bl.a. KL og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Analyserne viser de kriterier der erfaringsmæssigt har størst betydning for udgiftsniveauerne. På f.eks. folkeskoleområdet er "andel børn af enlige forsørgere", "andel tosprogede elever i folkeskolen" og "indbyggertallet" udvalgt som de rammebetingelser, der har størst betydning for udgifterne på området.

Det er ikke alle kriterier, der har samme betydning for udgiftsniveauet. En stigning i "andel børn af enlige forsørgere" på 1 pct. skal, når der ses på folkeskoleområdet, ikke indgå med samme virkning i beregningen af udgiftsniveauet, som en tilsvarende stigning i "andel tosprogede elever".

Resume

Nedenstående tabel viser de faktiske udgifter pr. aldersgruppe sammenholdt med det *beregnete udgiftsniveau* på de udvalgte sektorområder for regnskab 2005.

Tabel 1. Udgiftsniveau pr. aldersgruppe

		Gladsaxe Kommune	Høje-Taastrup Kommune	Helsingør Kommune	Greve Kommune	Lands- gennemsnit
Daginstitutionso- mrådet	Udgift pr. 0-10 årig	44.148	53.457	44.326	38.992	34.338
	Beregnet udgiftsniveau	41.155	38.084	36.628	39.354	
	Mer/mindreudgift¹	2.993	15.373	7.698	-362	
Skoleområdet	Udgift pr. 6-16 årig	48.776	62.325	48.932	50.782	48.483
	Beregnet udgiftsniveau	50.516	51.524	49.991	50.483	
	Mer/mindreudgift¹	-1.740	10.801	-1.058	300	
Sårbare børn og unge	Udgift pr. 0-18 årig	5.435	10.478	7.636	5.778	6.904
	Beregnet udgiftsniveau	7.572	7.517	7.845	5.218	
	Mer/mindreudgift¹	-2.137	2.961	-209	560	
Ældreområdet	Udgift pr. 67+ årig	53.746	50.908	50.578	49.417	48.401
	Beregnet udgiftsniveau	50.759	46.267	49.991	41.380	
	Mer/mindreudgift¹	2.987	4.641	587	8.036	

Note: -/+ angiver mindre/merudgift i forhold til det beregnede udgiftsniveau.

Der er betydelige forskelle mellem det faktiske udgiftsniveau og det beregnede udgiftsniveau pr. (potentiel) modtager. Særligt på daginstitutionsområdet er der betydelig variation mellem de faktiske udgifter og det beregnede udgiftsniveau. I Høje-Taastrup Kommune er de faktiske udgifter pr. 0-10 årig i 2005 15.373 kr. større end det beregnede udgiftsniveau. Udgiftsniveauet er dermed højere end i kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Generelt er udgiftsniveauet i Høje-Taastrup Kommune på de fire sektorområder højere end i kommuner med tilsvarende rammebetingelser. For de øvrige kommuner er udgiftsniveauet enten større eller mindre end i sammenlignelige kommuner afhængigt af hvilket område, der ses på. I f.eks. Gladsaxe Kommune er udgiftsniveauet større på daginstitutions- og ældreområdet, mens det er mindre på området for sårbare Børn og Unge samt på skoleområdet.

Det skal nævnes, at de beløbsmæssige forskelle i forhold til det beregnede udgiftsniveau naturligvis ikke skal tages som et præcist udtryk for mer- eller mindreudgifter i forhold til sammenlignelige kommuner. Det skyldes usikkerhed knyttet til beregning af udgiftsniveauerne, bl.a. fordi der ikke kan tages højde for rammebetingelser, som ikke kan afdækkes via tilgængelige data.

Ressourceanvendelsen

For at få et bredere billede af serviceniveauet er de nye nøgletal udbygget med et afsnit, som – med udgangspunkt i en opgørelse af udgiften pr. modtager – belyser forskelle i prioriteringerne af ressourcerne, det vil sige hvordan ressourcerne anvendes.

Nøgletallene er i nogle tilfælde baseret på beregninger, som ikke nødvendigvis helt præcist afspejler de faktuelle forhold i kommunerne. Det skyldes bl.a., at der er knyttet en vis usikkerhed til præcisionen i de tal, som anvendes i beregningerne. Tallene kan derfor kun bruges til i meget bred forstand, at illustrere sammenhængen mellem politiske prioriteringer og de udgiftsmæssige konsekvenserne (pr. modtager).

Nedenfor skitseres hovedtrækkene i de konklusioner, som kan udledes af nøgletallene jf. kapitel 2 side 25, kapitel 3 side 34, kapitel 4 side 41-42 og kapitel 5 side 49.

Daginstitutionsområdet

De faktiske udgifter pr. 0-10 årige er bortset fra Greve Kommune højere end de beregnede udgifter. Det kan tyde på, at Høje-Taastrup, Helsingør og Gladsaxe Kommune bruger flere penge på daginstitutionsområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer.

Forskellen i det samlede udgiftsniveau påvirkes af fordelingen af børn inden for aldersgrupperne 0-2 år, 3-5 år og 6-13 år, fordi de yngste aldersgrupper er mest ressourcekrævende. I Greve Kommune udgør de 0-5 årige 39 pct. af det samlede antal 0-13 årige, men hele 49 pct. i Helsingør Kommune.

Greve Kommune har et forholdsvist bredt udbud af forskellige tilbud, mens de øvrige kommuner i højere grad bruger aldersintegrerede institutioner. Ses der nærmere på udgifterne pr. indskrevet, varierer de mellem kommunerne og inden for de enkelte tilbud (f.eks. dagpleje og børnehave). Der er ikke nogen umiddelbar systematisk forskel i udgifterne. Den dyreste kommune på børnehavedområdet (Gladsaxe Kommune) er *ikke* også den dyreste, når det gælder andre institutionstyper.

Politiske prioriteringer som personalenormering, andel uddannet personale og åbningstid påvirker også udgiftsniveauet. Med hensyn til personalenormering har Høje-Taastrup Kommune færrest børn pr. ansat og Greve Kommune flest. Det andet aspekt – andelen af uddannet personale – har Gladsaxe Kommune den højeste andel. Endelig varierer åbningstiden fra 50,2 timer om ugen i Gladsaxe Kommune til 54 timer om ugen i Greve Kommune.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de fire kommuner. Det ligger også højere end beregnede udgiftsbehov. Til gengæld har kommunen den højeste personalenormering og en forholdsvis lang åbningstid i forhold til de øvrige kommuner. Det beregnede udgiftsbehov er lavere end det faktiske i både Helsingør og Gladsaxe Kommune. For Helsingør Kommune påvirker den store andel af 0-5 årige udgiftsniveauet, mens det i Gladsaxe Kommune påvirkes af en forholdsvis høj personale normering.

Skoler

Der er stor forskel på udgiftsniveauet til skoleområdet i de fire benchmark kommuner. Udgiften pr. elev varierer fra ca. 56.800 kr. i Helsingør Kommune til 79.400 kr. i Høje-Taastrup Kommune.

Udgiften pr. elev skal bl.a. ses i sammenhæng med undervisningsandelen – det vil sige den tid lærerne underviser ud af den samlede arbejdstid. I Høje-Taastrup Kommune er undervisningsandelen ca. 32,1 pct., mens den er ca. 37,2 pct. i Helsingør Kommune. Det kommer ligeledes til udtryk i antal elever pr. lærer, idet der i Høje-Taastrup Kommune er 10,65 elever pr. lærer og 14,4 i Helsingør Kommune.

Skolestørrelsen har også betydning for udgiftsniveauet, fordi mindre skoler er mere udgiftskrævende end store. Skolerne i de fire kommuner er nogenlunde lige store - mellem 5 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 32 pct. i Greve Kommune større end landsgennemsnittet på 357 elever pr. skole.

Andelen af elever, der modtager specialundervisning og modersmålsundervisning er nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet på henholdsvis 4,9 pct. og 2,8 pct. i Helsingør, Greve og Høje-Taastrup Kommune. I Gladsaxe Kommune er der flere elever som modtager specialundervisning og modersmålsundervisning – her er andelen 4,9 pct. og 2,8 pct.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de fire kommuner – både i forhold til antal 0-16 årige og pr. elev. Det skal ses i sammenhæng med en høj andel tosprogede elever, en lavere gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer ud af den samlede arbejdstid og dermed færre elever pr. lærer end de øvrige kommuner.

Greve Kommune har et højere udgiftsniveau end beregnet, mens Helsingør Kommunes ligger under det beregnede. For Helsingør Kommune påvirker en højere gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer og dermed flere elever pr. lærer udgiftsniveauet, mens det omvendte er tilfældet i Greve Kommune.

Sårbare Børn og Unge

De faktiske udgifter er *større* end det beregnede udgiftsniveau i Greve og Høje-Taastrup Kommune, mens de er lavere i Gladsaxe og Helsingør Kommune. Det afspej-

les i udgifterne på anbringelsesområdet, der varierer fra 6.300 kr. pr. 0-18 årig i Høje-Taastrup Kommune til 3.300 kr. pr. 0-18 årig i Gladsaxe Kommune.

Disse forskelle hænger bl.a. sammen med forskelle i anbringelsesfrekvensen, hvor antal anbragte pr. 1000 0-18 årig varierer fra 6,2 i Gladsaxe Kommune til 12,9 Høje-Taastrup Kommune. Men brugen af forskellige tilbud har også stor indflydelse på udgiftsniveauet, fordi der er forskel på udgifterne til f.eks. opholdssted, plejefamilie mv. Anvendelsen af de dyreste tilbud (opholdssteder og døgninstitutioner) varierer f.eks. mellem 48 pct. i Greve Kommune til 64 pct. af samtlige anbringelser i Høje-Taastrup Kommune.

På forebyggelsesområdet varierer udgifterne fra ca. 1.500 kr. pr. modtager i Gladsaxe Kommune til 2.280 kr. pr. modtager i Høje-Taastrup Kommune. Også her kan forskellen i nogen udstrækning forklares ved forskelle i forebyggelsesfrekvensen. Den varierer fra 7,9 foranstaltninger pr. 1000 0-18 årig i Gladsaxe Kommune til 13 i Greve Kommune. Forskelle i brugen af de enkelte tilbud *inden* for området har også betydning for udgifterne. Som eksempel kan nævnes aflastningsophold, hvor 40 pct. i Helsingør Kommune visiteres til denne type tilbud, mens det er hele 61 pct. i Høje-Taastrup Kommune.

Høje-Taastrup Kommunes udgiftsniveau ligger noget over udgiftsniveauet i de tre øvrige kommuner. Det hænger både sammen med, at andelen af børn og unge i foranstaltninger inden for forebyggelses- og anbringelsesområdet er højest i Høje-Taastrup Kommune, og at kommunen i højere grad benytter de dyreste tilbud – opholdssteder og døgninstitutioner på anbringelsesområdet og aflastningstilbud på forebyggelsesområdet.

Det samlede udgiftsniveau pr. 0-18 årig er generelt lavere i Gladsaxe Kommune end i de andre kommuner. Det skal også ses i forhold til anbringelses- og forebyggelsesfrekvensen samt brugen af de forskellige tilbud inden for områderne.

Udgiftsniveauet på området for sårbare børn og unge afhænger i høj grad af de kommunale målsætninger og politikker, fordi det danner grundlag for indsatsen og visitationen på området.

Ældreområdet

Udgifterne pr. 67+ årig er større end det beregnede udgiftsniveau i alle benchmark kommunerne. Det kan tyde på, at kommunerne bruger flere penge på ældreområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer. Især Greve Kommunes udgiftsniveau ligger over det beregnede.

Høje-Taastrup Kommune har med 141.000 kr. pr. modtager de laveste udgifter, mens Helsingør Kommune har de højeste udgifter med 191.000 kr. pr. modtager.

Udgifterne afhænger bl.a. af dækningsgraden, det vil sige andelen af modtagere pr. aldersgruppe, og af hvor mange ydelser (f.eks. antal timers hjemmehjælp), der i gennemsnit leveres pr. modtager.

På hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne størst i Greve Kommune og mindst i Helsingør Kommune. Greve Kommune er også den kommune som i gennemsnit har leveret flest timer pr. modtager, mens Helsingør Kommune har leveret færrest. Mens Greve Kommune har de højeste dækningsgrader på hjemmeplejeområdet er dæk-

ningsgraderne på plejeboligområdet størst i Gladsaxe og Høje-Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. Det viser, at Greve Kommune i højere grad end de øvrige tre kommuner, har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Greve Kommunes faktiske udgifter pr. 67+ årige ligger noget over det beregnede niveau. Det skal måske ses i sammenhæng med, at Greve Kommune i højere grad end de andre tre kommuner anvender hjemmepleje frem for plejeboliger til den ældste og mest plejekrævende aldersgruppe 80+ årige.

Øvrige områder

På de øvrige områder, nøgletalsrapporten omfatter, sammenlignes primært udgiftsniveauer i de fire kommuner. På *overførselsindkomstområdet* (bl.a. kontanthjælp, sygedagpenge og førtidspension) ligger udgiftsniveauet pr. 15-66 årig højest i Helsingør Kommune. Helsingør Kommune har også flest borgere på overførselsindkomster.

Ses på *fritid, biblioteksvæsen og kultur* har Høje-Taastrup Kommune det højeste udgiftsniveau blandt benchmark kommunerne. Det gælder også de forskellige aktivitetsområder bortset fra folkeoplysning og fritidsaktiviteter, hvor Gladsaxe Kommune har flest udgifter pr. indbygger.

På administrationsområdet er billedet også, at Høje-Taastrup Kommunes udgiftsniveau ligger over de øvrige tre kommuners.

1. Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold

Der er forskel på kommunernes mulighed for at realisere nogle givne politisk fastsatte målsætninger, fordi kommunernes sociale struktur og strukturelle forhold (overordnede rammebetingelser) er forskellig. Det er imidlertid ikke tilstrækkelig at se på rammebetingelserne på et enkelt sektorområde. Et højt udgiftsbehov på f.eks. skoleområdet betyder nødvendigvis ikke, at kommunen har et højt udgiftsbehov på ældreområdet.

Man skal derfor se på kommunernes overordnede rammebetingelser, når forskelle i kommunernes mulighed for at realisere nogle givne målsætninger skal belyses.

Muligheden for at realisere målsætninger afhænger også af evnen til at tilvejebringe tilstrækkelig finansiering. Rammebetingelserne omfatter i denne sammenhæng derfor også ressourcegrundlaget, der bl.a. omfatter udskrivningsgrundlaget for kommunal indkomstskat uden hensyn til skatteprocent, udlignings- og tilskudsbeløb mv.

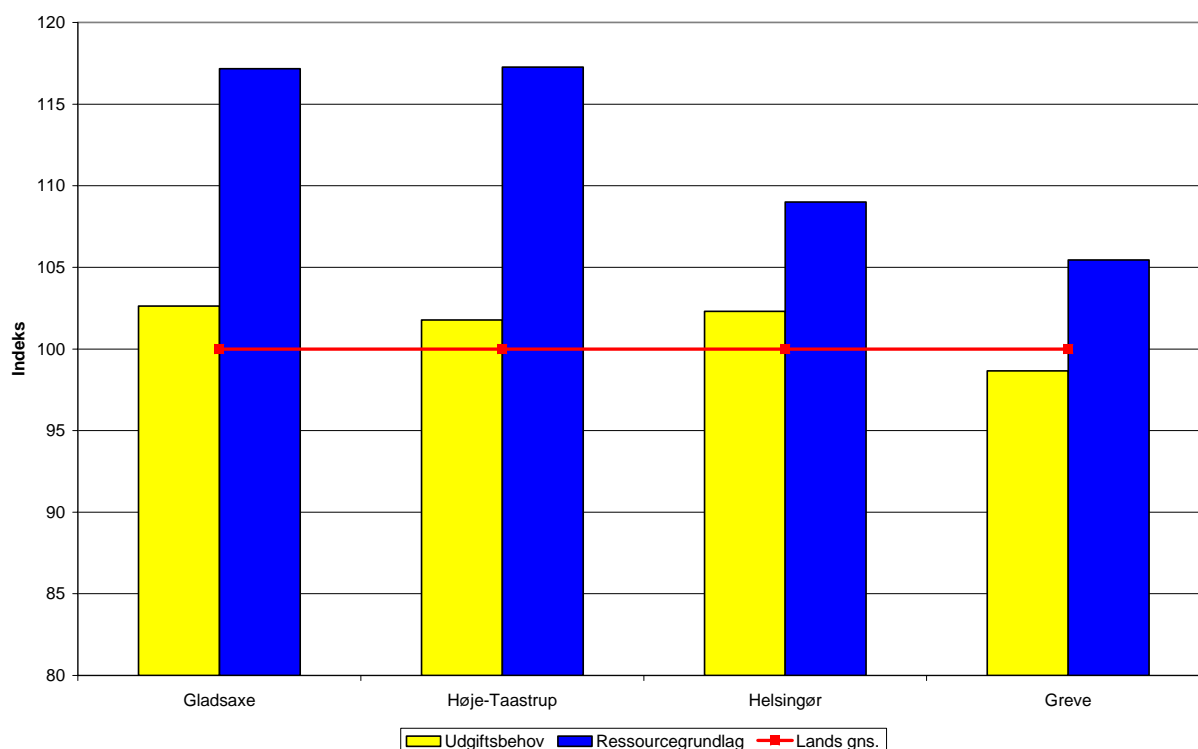
Derudover begrænses kommunens finansieringsmuligheder også af tilbagebetaling af gæld. Derfor skal der også tages højde for forskelle i kommunernes gæld.

Ressourcegrundlaget er med andre ord udtryk for evnen til via skatter, statstilskud mv. at finansiere et givet udgiftsniveau under hensynstagen til forskelle i kommunal gæld.

Ressourcegrundlag og udgiftsbehov

Figur 1 viser i indekstal et samlet mål for udgiftsbehovet og et mål for ressourcegrundlaget.

Figur 1. Samlet mål for udgiftsbehovet og ressourcegrundlaget pr. indbygger

Kilde: ECO-nøgletal 2006, tabel 1.50, Indenrigsministeriet

Ressourcegrundlaget er større end landsgennemsnittet i alle fire kommuner. Det tyder på, at muligheden for at finansiere et givet udgiftsniveau er større end i en gennemsnitskommune.

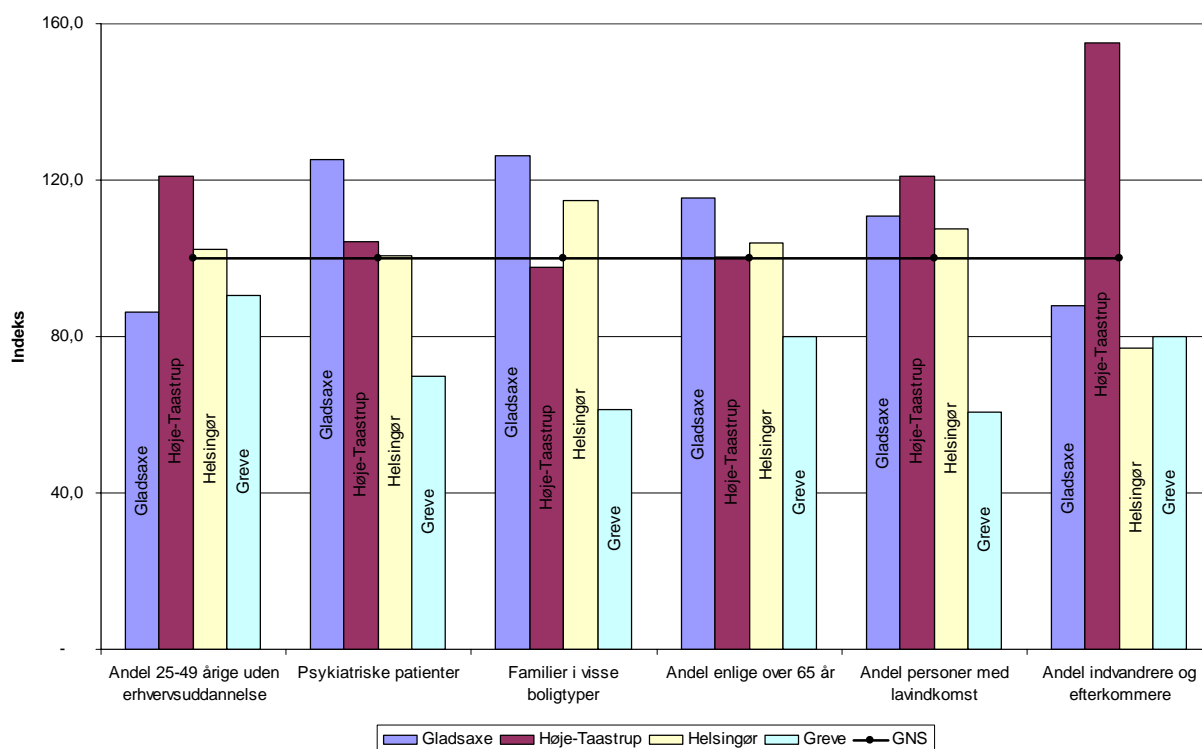
På den anden side er udgiftsbehovet – med undtagelse af Greve Kommune – større end landsgennemsnittet. Der skal med andre ord stilles flere ressourcer til rådighed end i gennemsnitskommunen for at realisere de samme målsætninger.

Det sociale indeks

Udgiftsbehovet i figur 1 er det såkaldte sociale indeks, som indgår i beregningen af tilskuds- og udligningen til kommunerne for 2006. De rammebetingelser, der indgår i beregningen er dermed de kriterier, der indgik i tilskuds- og udligningssystemet før kommunalreformen trådte i kraft pr. 1. januar 2007.

I det nye tilskuds- og udligningssystem indgår nye rammebetingelser. Figur 2. viser en række af rammebetingelserne i det nye system.

Figur 2. Udvalgte rammebetingelser i det nye system

Kilde: ECO-nøgletal 2007 Tabel. 1.50. Indeks 100=landsgennemsnit (GNS).

Figuren viser, at rammebetingelserne både kan trække i retning af et større henholdsvis mindre udgiftsbehov end landsgennemsnittet. De rammebetingelser, som er større end landsgennemsnittet trækker i retning af et større end landsgennemsnitligt udgiftsbehov, mens de rammebetingelser, som er mindre trækker i retning af et mindre end landsgennemsnitligt udgiftsbehov.

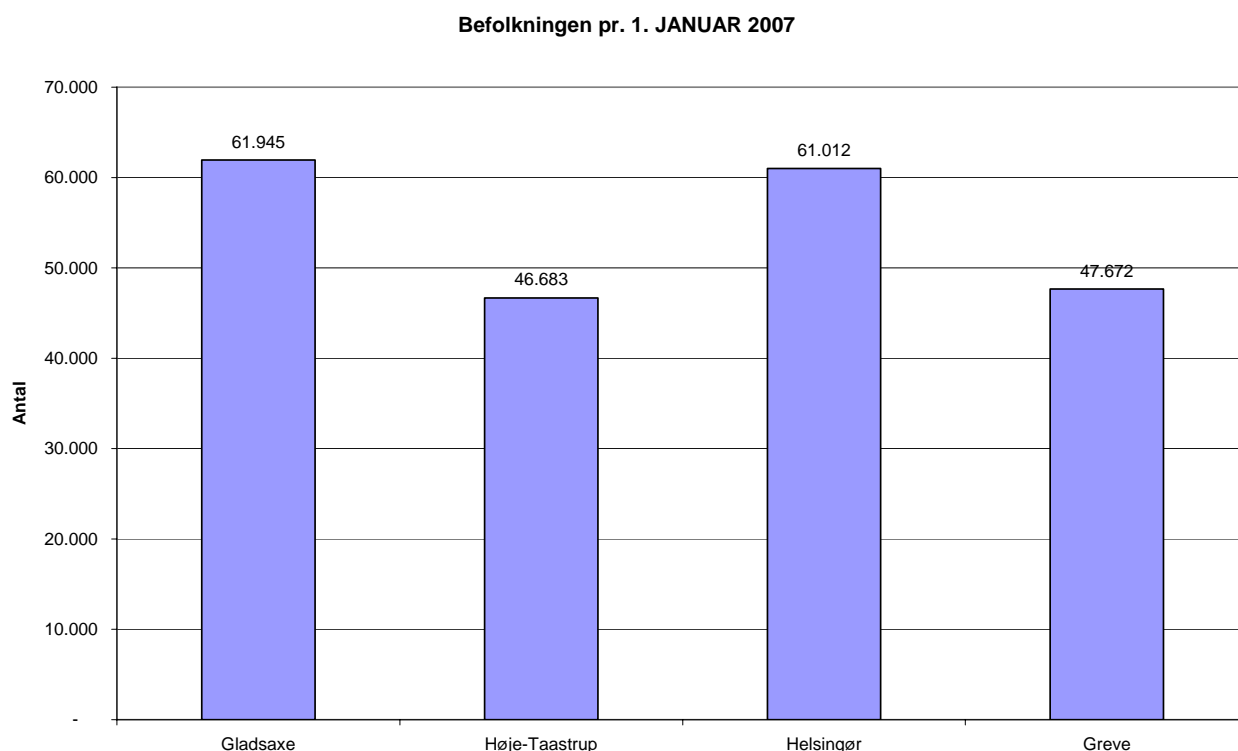
Det generelle billede er, at Greve Kommune har et udgiftsbehov under landsgennemsnittet på alle seks rammebetingelser, mens de øvrige kommuner har udgiftsbehov over landsgennemsnittet på over halvdelen af rammebetingelserne.

Hvorvidt det samlede udgiftsbehov er større end landsgennemsnittet afhænger af, hvor meget de enkelte rammebetingelser vægter i beregningen.

Befolkning

Indbyggertallet varierer mellem ca. 47.000 (Høje-Taastrup Kommune) og 62.000 (Gladsaxe Kommune). Der er tale om forholdsvist store kommuner.

Figur 3. Befolkningens størrelse pr. 1. januar 2007

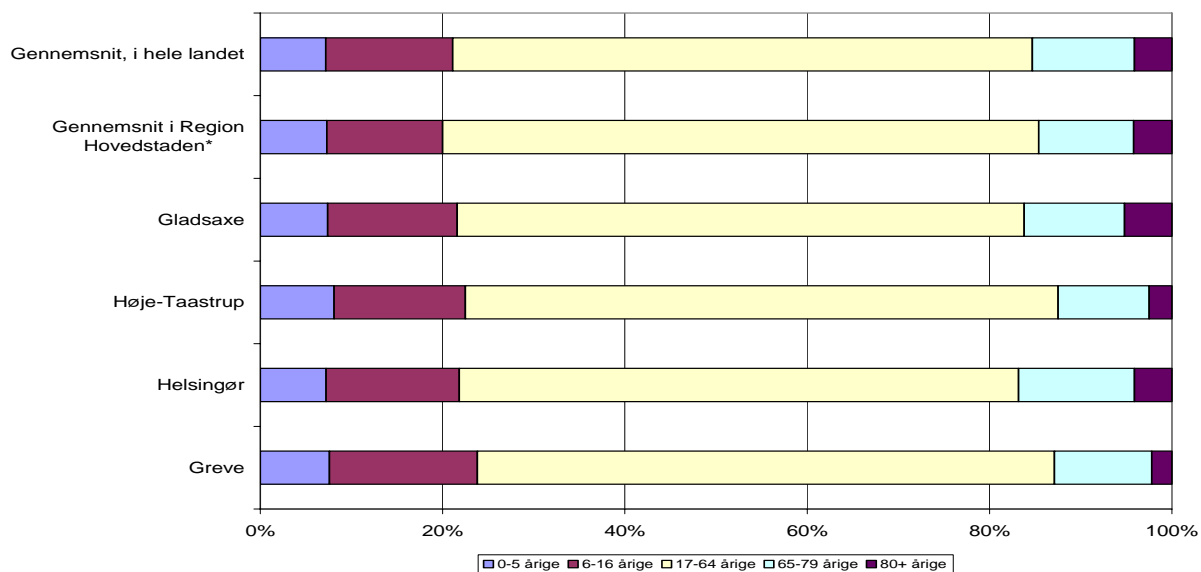

Kilde: ECO-nøgletal 2006, Tabel 2.15

Befolkningssammensætningen

Befolkningssammensætningen siger til dels noget om det udgiftspres og de finansieringsmuligheder, de enkelte kommuner står overfor. F.eks. vil en høj andel af ældre og børn give sig udslag i et stort udgiftspres på pasnings- skole- og ældreområdet. Omvendt betyder en høj andel af borgere i alderen 17-64 år et mindre demografibetinget udgiftspres, og større muligheder for at udgifterne kan finansieres ved opkrævning af kommunal indkomstskat på forholdsvist mange borgere.

Figur 4. viser befolkningssammensætningen.

Figur 4. Befolkningssammensætningen pr. 1. januar 2007

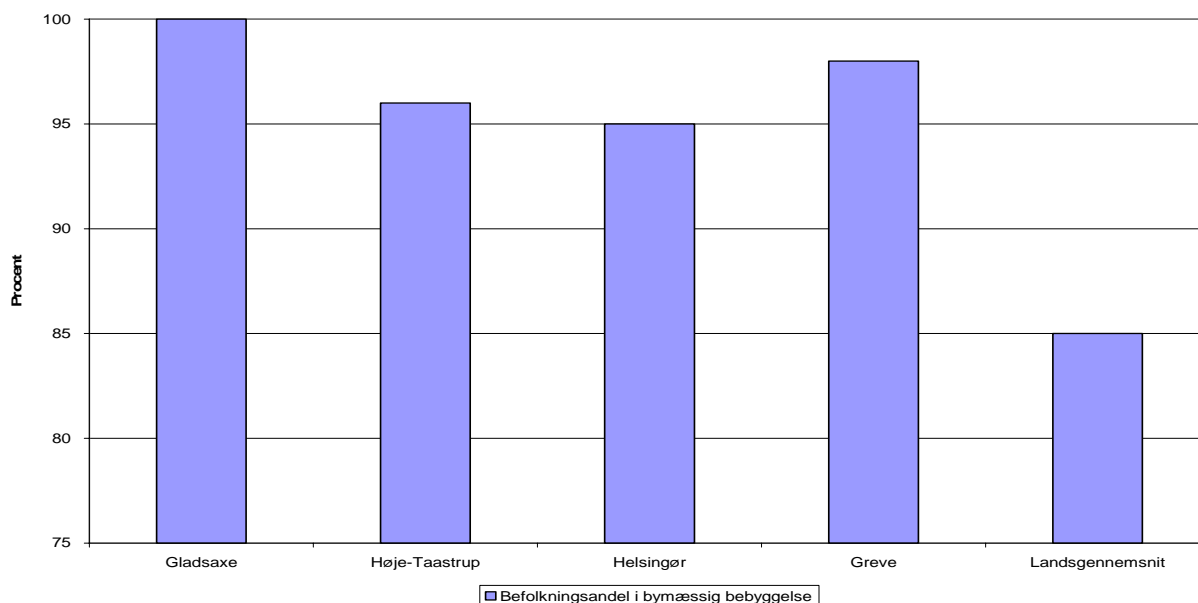
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel BEF1A07, 2007.

Når der ses isoleret på aldersgruppen 0-16 år har de fire kommuner alle en større befolkningsandel end gennemsnittet i landet. Især Greve og Høje-Taastrup Kommune har en høj andel af børn og unge. Derudover er andelen af 65+ årige større end landsgennemsnittet i både Helsingør og Gladsaxe Kommune. Det viser, at det demografi betingede udgiftspres er større end landsgennemsnittet i de to kommuner.

Øvrige rammebetingelser

Urbanisering og boligsammensætning

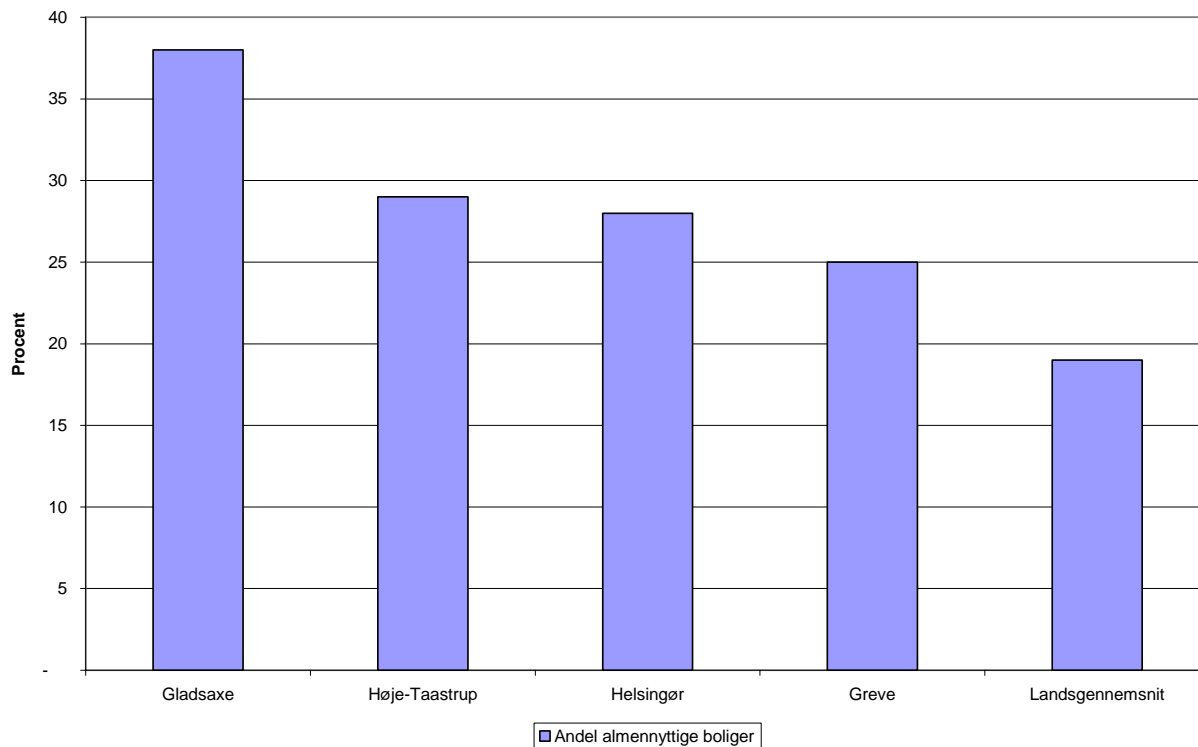
Erfaringerne viser, at den sociale struktur bl.a. kan aflæses på urbaniseringsgraden. Det vil sige graden af bymæssig bebyggelse og i kommunens boligsammensætning.

Figur 5. Befolkningsandel i bymæssig bebyggelse

Kilde: Ressourceluppen 2005

Alle kommunerne har en bymæssig bebyggelse, som er større end landsgennemsnittet. Det viser, at kommunerne er nogenlunde sammenlignelige med hensyn til den sociale struktur (rammebetingelse) og ressourcegrundlag i form af udskrivningsgrundlag mv., som gælder for bykommuner.

Figur 6. Andelen af almennyttige boliger

Kilde: Ressourceluppen 2005

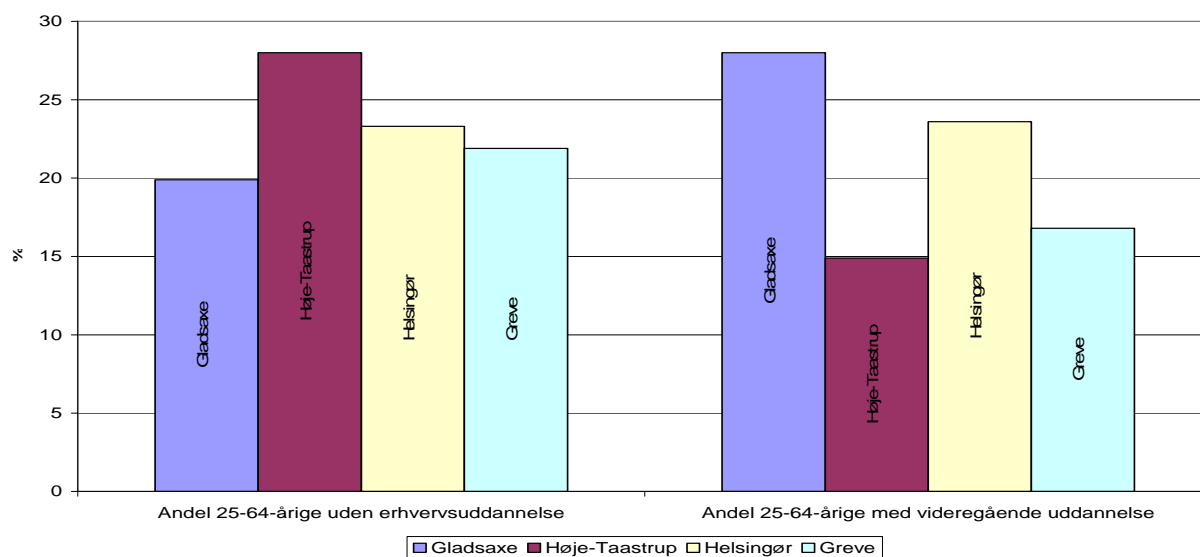
Andelene af henholdsvis ejer eller almennyttige boliger påvirker kommunernes ressourcer og udgifter forskelligt, fordi der er sociale forskelle imellem de mennesker der bebor de respektive boliger.

Andelen af almennyttige boliger er større end landsgennemsnittet i alle fire kommuner, men andelen er højere i Gladsaxe Kommune end i de øvrige tre kommuner. Samlet set er den sociale struktur, som afspejles i boligsammensætningen, dog nogenlunde ens i de fire kommuner.

Uddannelsesniveau

Uddannelsesniveauet udtrykker dels noget om kommunens finansieringsgrundlag, idet udskrivningsgrundlaget blandt borgere med videregående uddannelse er større end gennemsnittet. Dels noget om den sociale struktur, idet borgere uden erhvervsuddannelse i gennemsnit udløser et højere udgiftsbehov end i en gennemsnitskommune.

Figur 7. viser andelen af 25-64 årige uden erhvervsuddannelse og andelen af 25-64 årige med videregående uddannelse.

Figur 7. Uddannelsesniveau – Andel af 25-64 årige

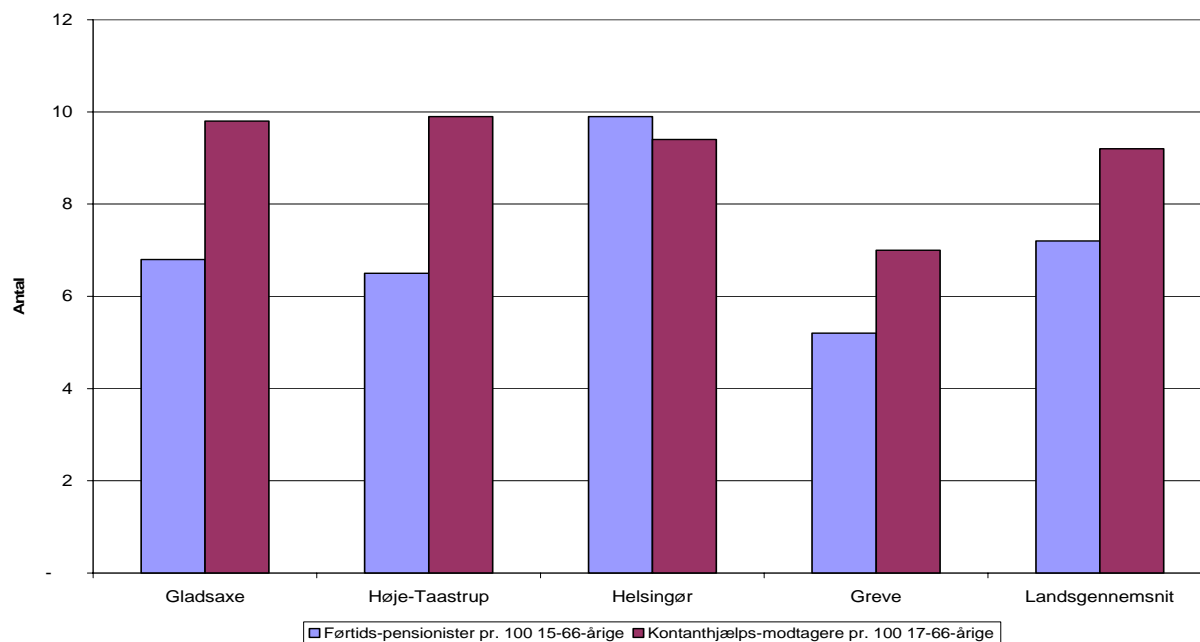
Kilde: Indenrigsministeriet www.noegletal.dk, 2006

Høje-Taastrup Kommune har relativt flest borgere uden erhvervsuddannelse, og Gladsaxe Kommune har færrest.

Ses på andelen af borgere med videregående uddannelse er andelen omvendt størst i Gladsaxe Kommune og mindst i Høje-Taastrup Kommune.

Antallet af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere

Andelen af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere afspejler en væsentlig del af udgiftspresset blandt borgere i den erhvervsaktive aldersgruppe. Derudover afspejler andelen kommunens sociale struktur (rammebetingelse). Figur 8. viser andelen af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere pr. hhv. 100 15-66 årige og 100 17-66 årige.

Figur 8. Antal førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere pr. 100 indbyggere

Kilde: Ressourceluppen 2005

Andelen af borgere på henholdsvis kontanthjælp og førtidspension er større end landsgennemsnittet i Helsingør Kommune, og mindre end landsgennemsnittet i Greve Kommune. Andelen af kontanthjælpsmodtagere ligger også højt i Høje-Taastrup Kommune, men andelen af borgere på kontanthjælp og førtidspension i Gladsaxe Kommune ligger nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet.

Bevillingen af kontanthjælp og førtidspension afhænger i nogen udstrækning af kommunernes sagsbehandlingspraksis. Man skal derfor være forsigtig med alene at fortolke udgifterne til kontanthjælp og førtidspension som rammebetingelser.

Sammenfatning og konklusion

Ressourcegrundlaget ligger for alle fire sammenligningskommuner over landsgennemsnittet. For udgiftsbehovet gælder det, at Gladsaxe, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune ligger over landsgennemsnittet, mens Greve Kommune ligger under.

Alle fire kommuner er bykommuner og har bl.a. derfor en større andel almennyttige boliger end på landsplan. Gladsaxe Kommunes andel ligger dog noget højere end de øvrige tre kommuners.

Befolkningens sammensætning varierer mellem kommunerne. I Gladsaxe og Helsingør Kommune udgør børn og unge samt ældre en forholdsvis stor andel af den samlede befolkning. Det viser, at det demografi betingede udgiftspres umiddelbart er større i de to kommuner.

Andre rammebetingelser viser, at Gladsaxe Kommune har en forholdsvis høj andel af borgere med videregående uddannelse, mens den tilsvarende andel er mindst i Høje-Taastrup Kommune. Det tyder på, at indkomstgrundlaget er større i Gladsaxe Kommune, idet borgere med længere videregående uddannelse i gennemsnit har en højere indkomst end gennemsnittet.

Et udvalg af de overordnede rammebetingelser, som indgår i beregningen af tilskuds- og udligningen til kommunerne, viser, at kommunernes sociale struktur og strukturelle forhold både er større og mindre end landsgennemsnittet. Der er dermed både forhold (rammebetingelser), som trækker i retning af et højt henholdsvis lavt udgiftsbehov i de fire kommuner i forhold til gennemsnittet på landsplan.

Sammenligning mellem de fire kommuner viser, at Greve Kommune har et udgiftsbehov under landsgennemsnittet, mens de øvrige kommuner har udgiftsbehov over landsgennemsnittet for en stor del af de overordnede rammebetingelser. Det kan indikere, at Greve Kommune bør have et lavere udgiftsniveau end de øvrige kommuner.

2. Daginstitutioner

Området omfatter dagpleje, vuggestuer, børnehaver, daginstitutioner og skolefritidsordninger.

Udgiftsniveau

Tabel 2 viser udgifterne pr. 0-10 årig i 2005 og et *beregnet udgiftsniveau*, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Tabel 2. Udgiftsniveau pr. 0-10 årig

	Udgifter pr. 0-10 årig	Beregnet udgiftsbe- hov	Mer/mindreudgift ¹
Gladsaxe	44.148	41.155	2.993
Høje-Taastrup	53.457	38.084	15.373
Helsingør	44.326	36.628	7.698
Greve	38.992	39.354	-362
Landsgennemsnit	34.338	34.338	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift. *Kilde:* Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2005

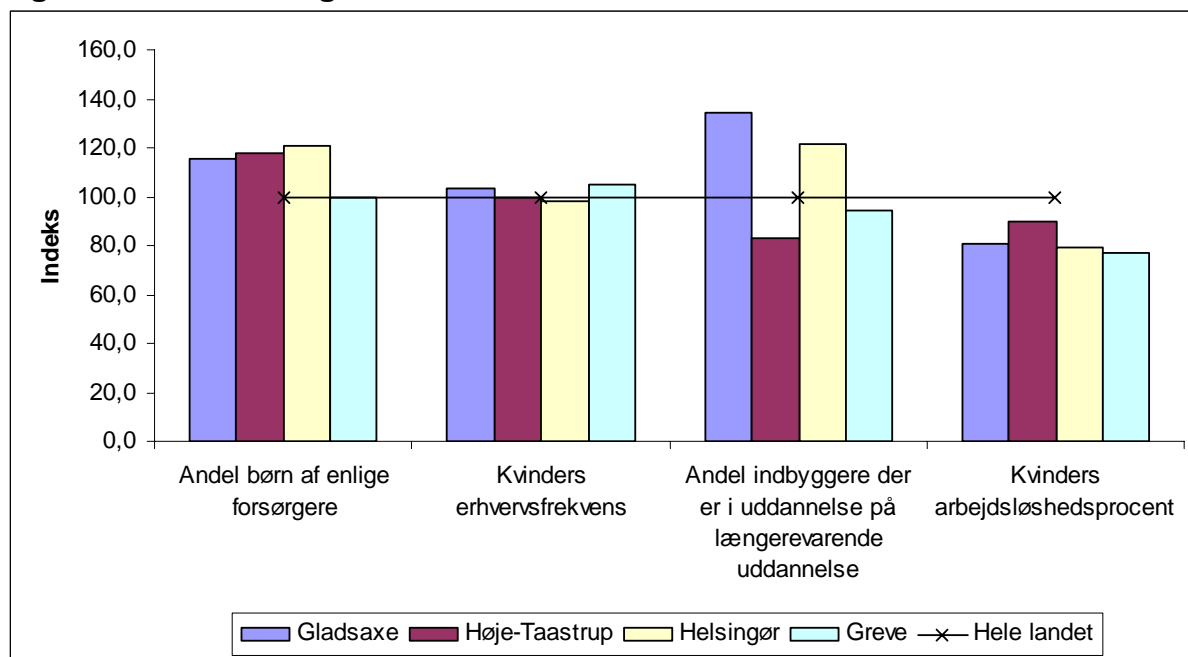
Tabellen viser, at benchmark kommunerne har et højere udgiftsbehov end en gennemsnitskommune.

Samtidig viser tabellen, at det faktiske udgiftsniveau – med undtagelse af Greve Kommune – er højere end det udgiftsniveau, som kommuner med samme rammebetingelser i gennemsnit bruger på området. Gladsaxe, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune har højere udgifter til daginstitutionsområdet end det beregnede udgiftsbehov umiddelbart indikerer.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på daginstitutionsområdet

Udgifterne på daginstitutionsområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "Andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere er mere ressourcekrævende.
- Kvindes erhvervsfrekvens: Udgiftsniveauet øges, når "Kvindes erhvervsfrekvens" stiger, idet behovet for pasning øges.
- Andel indbyggere, der er uddannelsessøgende på længerevarende uddannelser: Udgiftsniveauet øges, når andelen af uddannelsessøgende indbyggere på længerevarende uddannelse øges.
- Kvindes arbejdsløshedsprocent: Udgiftsniveauet er mindre i kommuner, hvor kvindes arbejdsløshedsprocent er høj.

Figur 9. Rammebetingelser for de fire kommuner

Kilde: ECO nøgletal (budget 2007), Indeks 100=landsgennemsnit.

”Andel børn af enlige forsørgere” er med undtagelse af Greve Kommune forholdsvis højt i forhold til landsgennemsnittet. Det forklarer i nogen udstrækning, hvorfor udgiftsniveauerne er større i Gladsaxe, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune sammenholdt med det landsgennemsnitlige udgiftsniveau.

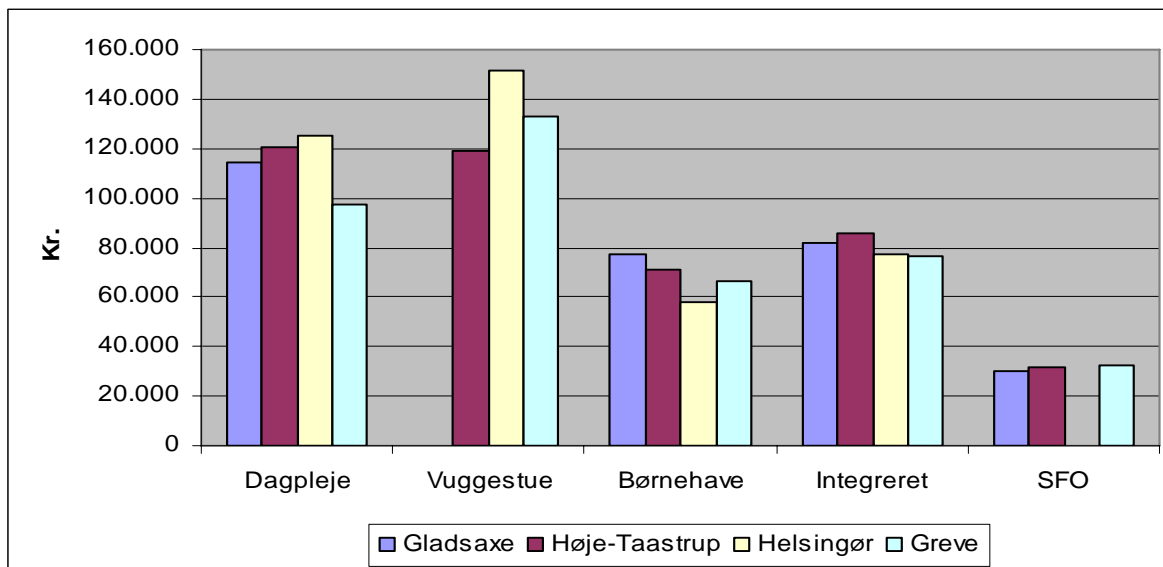
Også kriteriet ”Kvindens arbejdsløshed” er markant lavere i de fire kommuner, og bidrager dermed til at øge udgiftsniveauet.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er forskellige muligheder for at indrette pasningsområdet. Kommunerne kan indrette sit pasningstilbud til børn ved at kombinere følgende tilbud (i antal og omfang): fritidshjem, skolefritidsordninger, børnehaver og vuggestue. Udgiftsniveauet afhænger dermed bl.a. af, hvordan tilbudssammensætningen er i den enkelte kommune.

Alderssammensætningen påvirker også udgifterne. Udgifterne pr. indskrevet varierer mellem de enkelte tilbud, fordi tilbud målrettet de mindste aldersgrupper (dagpleje, vuggestue og børnehaver) er dyrere end tilbud målrettet en ældre aldersgruppe.

Figur 10 viser udgifterne pr. indskrevet barn i 2005 for udvalgte typer af tilbud. Figuren viser også, at der er forskelle i udgifterne mellem kommunerne inden for de enkelte tilbud, men at der ikke er systematisk forskel på dyre og billige kommuner. F.eks. er udgiften pr. indskrevet barn i Helsingør Kommune højest for vuggestue og lavest for børnehaver.

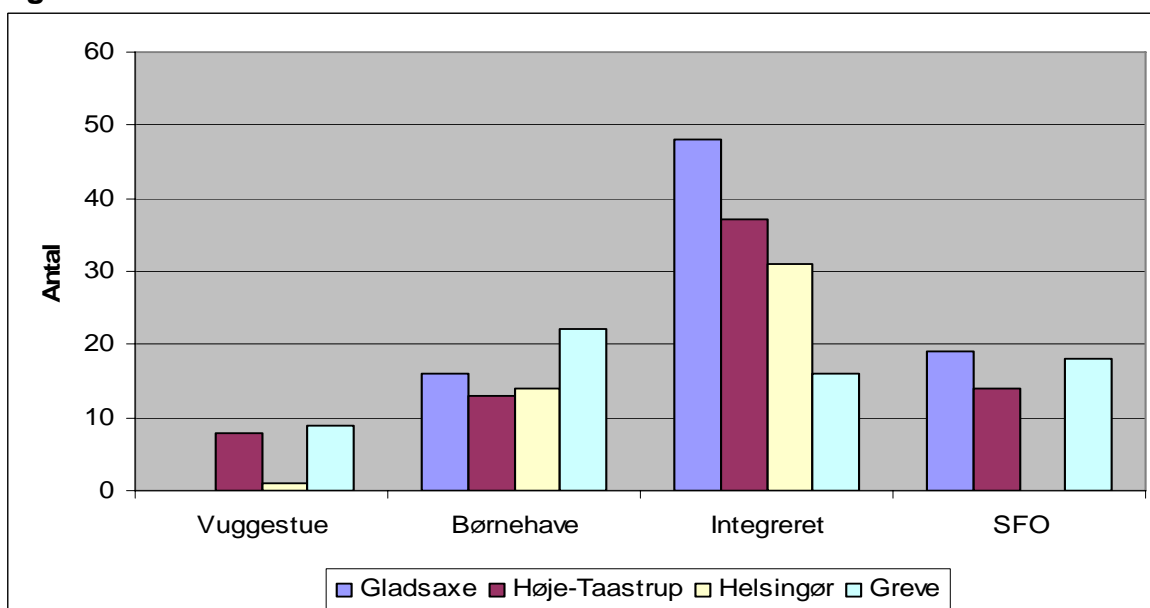
Figur 10. Bruttodriftsudgifter pr. indskrevet 2005

Kilde: Ressourceluppen 2005.

Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer og Helsingør Kommune har ikke SFO'er.

Det bemærkes, at Helsingør Kommune – som den eneste af de fire kommuner – tilrettelægger pasningsområdet for 6-13 årige i såkaldte fritidshjem. Helsingør Kommune gør ikke brug af skole-fritidsordningen, ligesom der i Gladsaxe Kommune ikke er etableret "rene" vuggestuer.

Det samlede udgiftsniveau afhænger også af, hvor mange institutioner, der er i den enkelte kommune. Figur 11 viser antallet af institutioner inden for de enkelte tilbud, og giver samtidig et billede af hvilke type tilbud, der primært sættes på i de enkelte kommuner.

Figur 11. Antal institutioner 2005

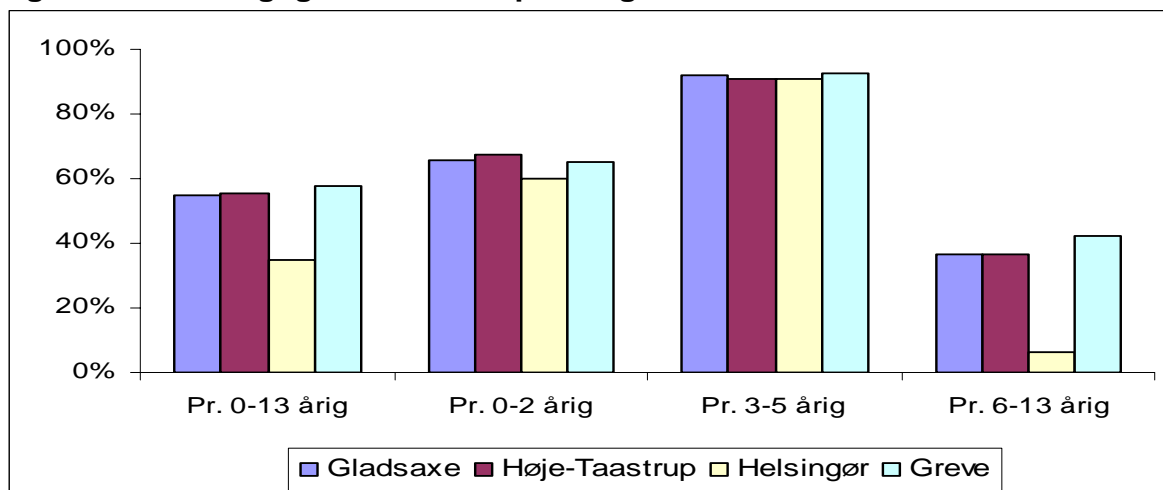
Kilde: Ressourceluppen 2005

Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer og Helsingør Kommune har ikke SFO'er.

Gladsaxe, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune varetager primært pasningsopgaven i aldersintegrerede institutioner, mens Greve Kommune har en mere differentieret tilbudsvifte med forholdsmæssigt mange vuggestuer og børnehaver.

De samlede udgifter afhænger også af forskelle i dækningsgraden, det vil sige andelen af børn i pasningstilbud.

Figur 12. Dækningsgrader - Børnepasning

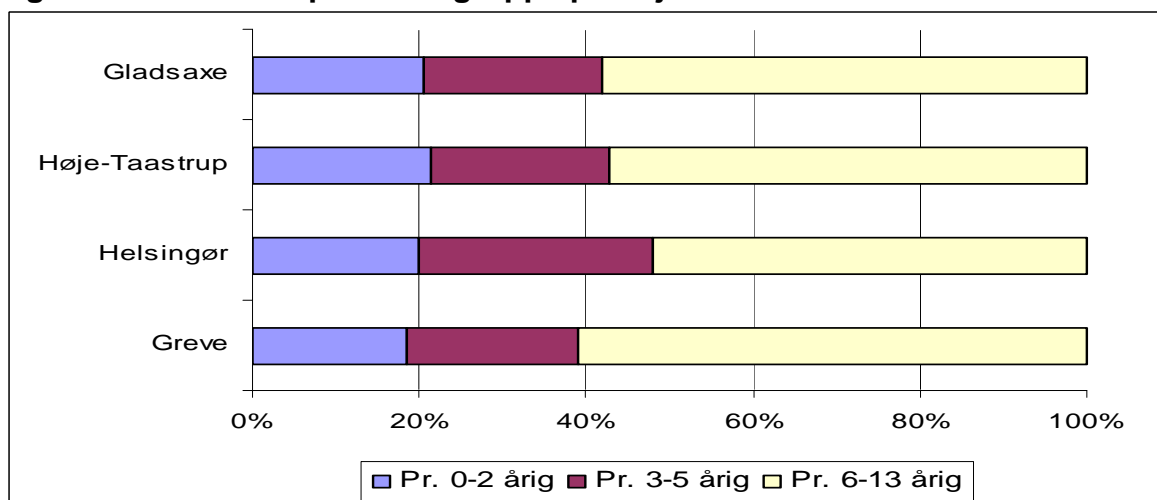
Kilde: Ressourceluppen 2005.

Note: Helsingør Kommunes lave dækningsgrad for 6-13 årige skyldes, at opgørelsen ikke omfatter fritidshjem.

Dækningsgraden er mindst i Helsingør Kommune uanset hvilke aldersgruppe, der ses på. Den lave dækningsgrad for 6-13 årige i Helsingør Kommune skyldes, at fritidshjem ikke er medtaget i opgørelsen.

Udgifterne afhænger af, hvor mange børn der er i de enkelte aldersgrupper, fordi der er forskel på, hvor mange ressourcer de forskellige aldersgrupper kræver. En forholdsvis stor andel af de mindre ressourcekrævende 6 -13 årige vil betyde et mindre udgiftsniveau.

Figur 13. Antal børn pr. aldersgruppe pr. 1. januar 2006

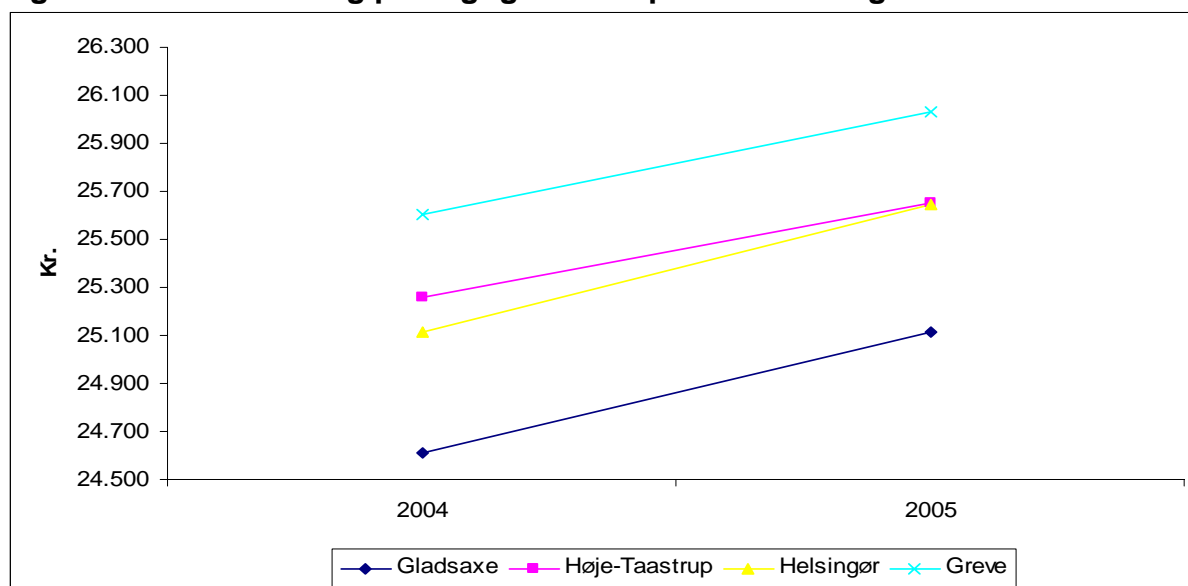

Kilde, Danmarks Statistik, BEF1A07

Den mest ressourcekrævende aldersgruppe, 0-5 årige, udgør 39 pct. i Greve Kommune og hele 49 pct. i Helsingør Kommune. Det betyder, at udgiftspresset pr. 0-13 årige er forholdsvis højere i Helsingør Kommune end i de øvrige kommuner.

Udgifterne afhænger bl.a. af medarbejdernes anciennitet og lønpolitikken. Det afspejles f.eks. i den gennemsnitlige pædagogløn (løn til uddannede pædagoger), idet personale med høj anciennitet normalt også har en højere løn.

Figur 14. Gennemsnitlig pædagogløn inkl. pensionsbidrag

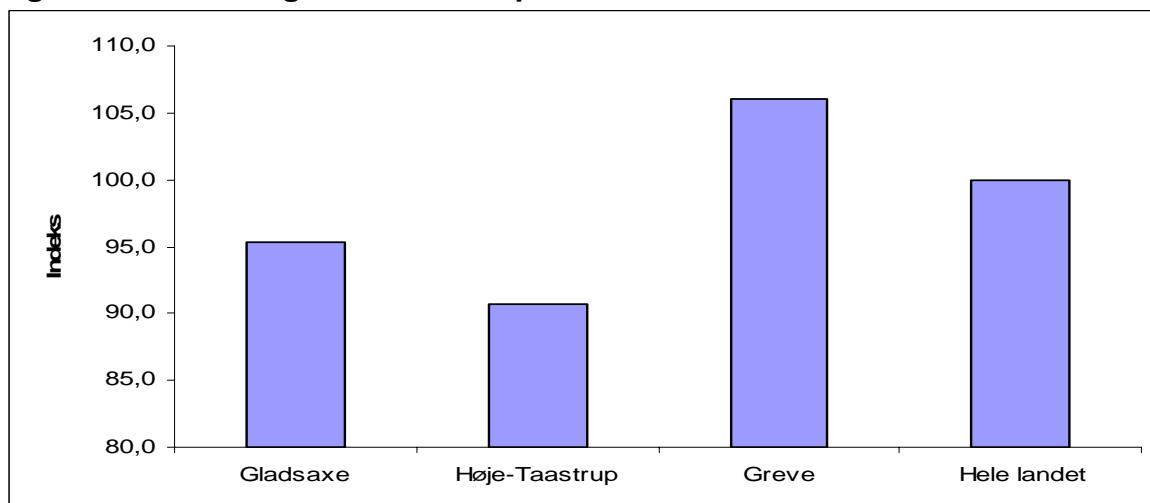
Kilde: Ressourceluppen 2004 og 2005. Løn indeholder tillæg, genetillæg og pensionsbidrag til ansatte under med pædagogisk uddannelse.

I Greve Kommune er den gennemsnitlige pædagogløn højere end i de øvrige kommuner. Omvendt er den lavest i Gladsaxe Kommune.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som f.eks. personalenormering og uddannelsesniveaue påvirker også udgiftsniveaue og kan samtidig ses som indikatorer for serviceniveaue på daginstitutionsområdet.

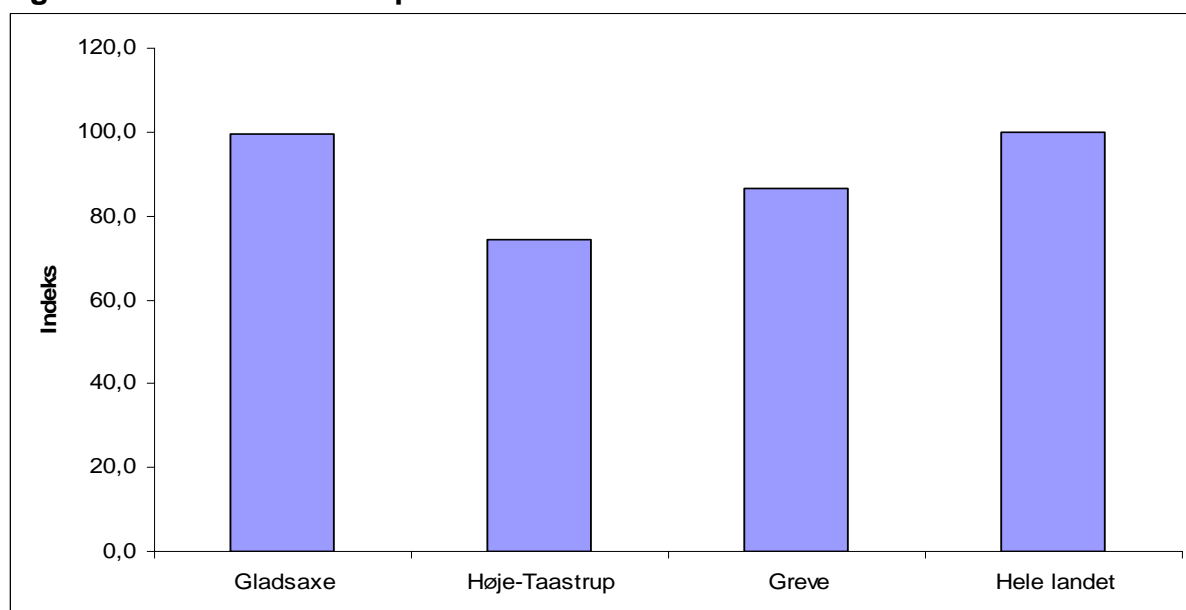
Figur 15 viser personalenormeringen – målt som antal indskrevne pr. ansat. Indeks 100=landsgennemsnit.

Her ses det, at Greve Kommune har den laveste personalenormering, mens Høje-Taastrup Kommune har den højeste – færrest børn pr. ansat. Personalenormeringen i Gladsaxe Kommune ligger lidt over gennemsnittet på landsplan.

Figur 15. Normering – indskrevne pr. ansat

Kilde: Ressourceluppen 2005. Helsingør Kommune er ikke medtaget, fordi opgørelsen ikke omfatter fritidshjem.

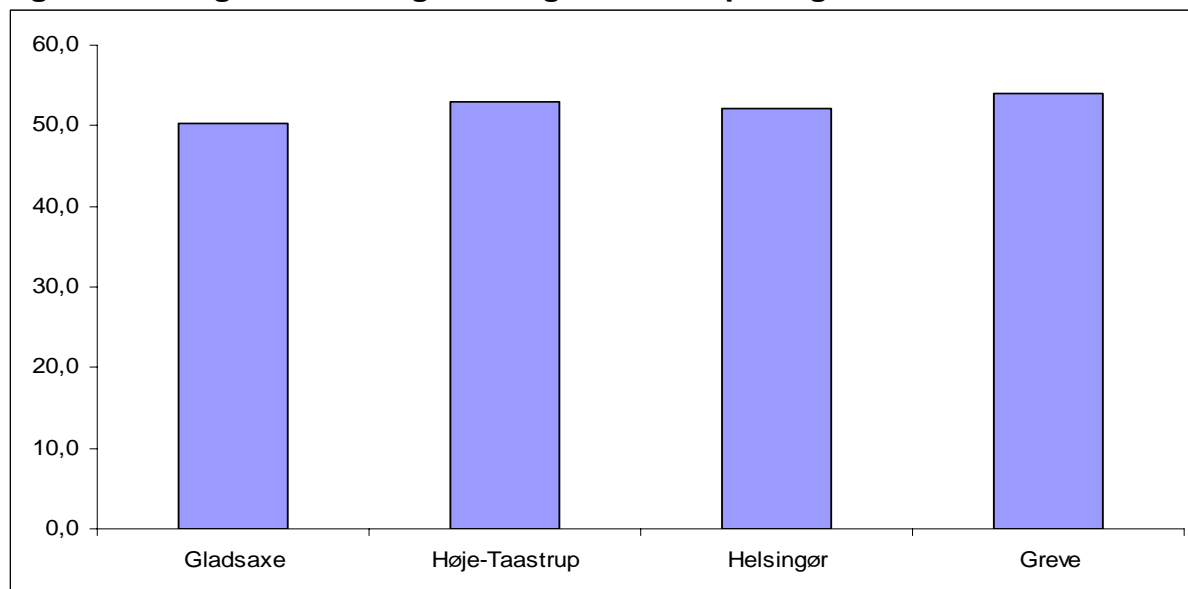
Andelen af uddannet personale i institutionerne er vist i figur 16.

Figur 16. Andel uddannet personale i 2005

Kilde: Ressourceluppen 2005. Helsingør Kommune er ikke medtaget, fordi opgørelsen ikke omfatter fritidshjem.

Andelen af uddannet personale er størst i Gladsaxe Kommune og lavest i Høje-Taastrup Kommune.

Også åbningstiden på daginstitutionsområdet er en væsentlig parameter for service-niveauet. Samtidig betyder længere åbningstid også øgede udgifter.

Figur 17. Den gennemsnitlige åbningstid i 2005 på daginstitutionsområdet

Kilde: Ressourceluppen 2005. Den gennemsnitlige åbningstid på daginstitutionsområdet eks. dagpleje, SFO, fritidshjem og klubber.

Åbningstiden på daginstitutionsområdet varierer fra 50,2 timer om ugen i Gladsaxe Kommune til 54 timer om ugen i Greve Kommune.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indsamles oplysninger herom.

Nedenfor opridses forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

- Indførelse af "Ny løn" har betydet, at lønindkomsten ikke længere (fuldt ud) følger ancienniteten. Hertil kommer forskelle i overenskomstfastsatte stedtillæg, som også i nogen udstrækning forklarer variationen i den gennemsnitlige pædagogløn og de øvrige sammenligninger af udgiftstal, f.eks. bruttodriftsudgifterne pr. indskrevet.
- I mindre institutioner er bruttodriftsudgiften pr. indskrevet højere end i større institutioner, bl.a. fordi det nødvendige personaleforbrug for at opretholde bemanning i åbningstiden er højere. Hertil kommer udgiften til ledere og administrativt personale, som indgår med større vægt i udgiften pr. indskrevet i mindre institutioner.
- I kommuner, hvor det er vanskeligt at rekruttere dagplejere må der i stedet anvendes dyre institutionsløsninger. Forskellene i tilbudssammensætningen skyldes dermed ikke alene et bevidst politisk valg, men også forskelle i rekrutteringsmulighederne.
- Udgiften pr. indskrevet vil være lavere i de kommuner, hvor kommunen ejer bygningerne, idet udgiften dermed ikke omfatter husleje.

Konklusion

De fire kommuners beregnede udgiftsniveau på daginstitutionsområdet er større end landsgennemsnittet. Det skyldes at der er et større behov for pasning i de fire kommuner. Bl.a. er der en høj "andel børn af enlige forsørgere" og en lav "arbejdsledsløsheds pct. blandt kvinder" – faktorer som øger udgiftsbehovet.

De faktiske udgifter er – med undtagelse af Greve Kommune – større end det beregnede udgiftsniveau. Det kan både indikere, at serviceniveauet på daginstitutionsområdet i de fire kommuner er større end landsgennemsnittet eller at "produktiviteten" er lavere.

Greve Kommune har et forholdsvis bredt udbud af forskellige tilbud, mens de øvrige kommuner primært har tilrettelagt kapaciteten i aldersintegrerede ordninger. Udgifterne pr. indskrevet varierer mellem kommunerne inden for de enkelte tilbud (f.eks. dagpleje og børnehave). Der er imidlertid ikke nogen umiddelbar systematisk forskel i udgifterne mellem kommunerne, idet den dyreste kommune på børnehavområdet (Gladsaxe Kommune) *ikke* også er dyrest, når det gælder andre institutionstyper som f.eks. aldersintegrerede institutioner.

Der er også set på forhold, der har betydning for de samlede udgifter på området, men som kommunerne ikke har indflydelse på. Der peges på, at fordelingen af børn inden for relevante aldersgrupper har betydning for det samlede udgiftsniveau, fordi en forholdsvis stor andel af de ressourcekrævende 0-5 årige vil øge udgifterne. Her er der betydelig forskel mellem kommunerne, idet de 0-5 årige udgør 39 pct. af det samlede børnetal (0-13 år) i Greve Kommune og hele 49 pct. i Helsingør Kommune.

Politiske prioriteringer har også indflydelse på udgifterne pr. indskrevet og særligt på serviceniveauet. Når der ses på personalenormeringen har Greve Kommune det højeste antal indskrevne pr. ansat, mens Høje-Taastrup har den højeste personalenormering – det vil sige færrest børn pr. ansat. Et andet aspekt er andelen af uddannet personale, hvor Gladsaxe Kommune har den højeste andel, mens Høje-Taastrup har den laveste. Endelig skal nævns åbningstid, hvor den gennemsnitlige åbningstid varierer fra 50,2 timer om ugen i Gladsaxe Kommune til 54 timer om ugen i Greve Kommune.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de fire kommuner, og det ligger også højere end beregnede udgiftsbehov. Til gengæld har kommunen den højeste personalenormering og en forholdsvis lang åbningstid i forhold til de øvrige kommuner.

Det beregnede udgiftsbehov er lavere end det faktiske i både Helsingør og Gladsaxe Kommune. For Helsingør Kommune påvirker den store andel af 0-5 årige udgiftsniveauet, mens det i Gladsaxe Kommune påvirkes af en forholdsvis høj personale normering.

3. Skoler

Området omfatter udgifter til den kommunale folkeskole, hjemmeundervisning, undervisning til børn med vidtgående handicap, observationsskoler, efterskoler og tilskud til privatskoler samt befordring af skoleelever.

Udgiftsniveau

Tabel 3 viser udgifterne pr. 6-16 årig i 2005 og et *beregnet udgiftsniveau*, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Tabel 3. Udgiftsniveau pr. 6-16 årig

	Udgiftsniveau pr. 6-16 årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 6-16 årig	Mer/mindreudgift ¹⁾
Gladsaxe	48.776	50.516	-1.740
Høje-Taastrup	62.325	51.524	10.801
Helsingør	48.932	49.991	-1.058
Greve	50.782	50.483	300
Lands gennemsnit	48.483	48.483	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift. *Kilde:* Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2005.

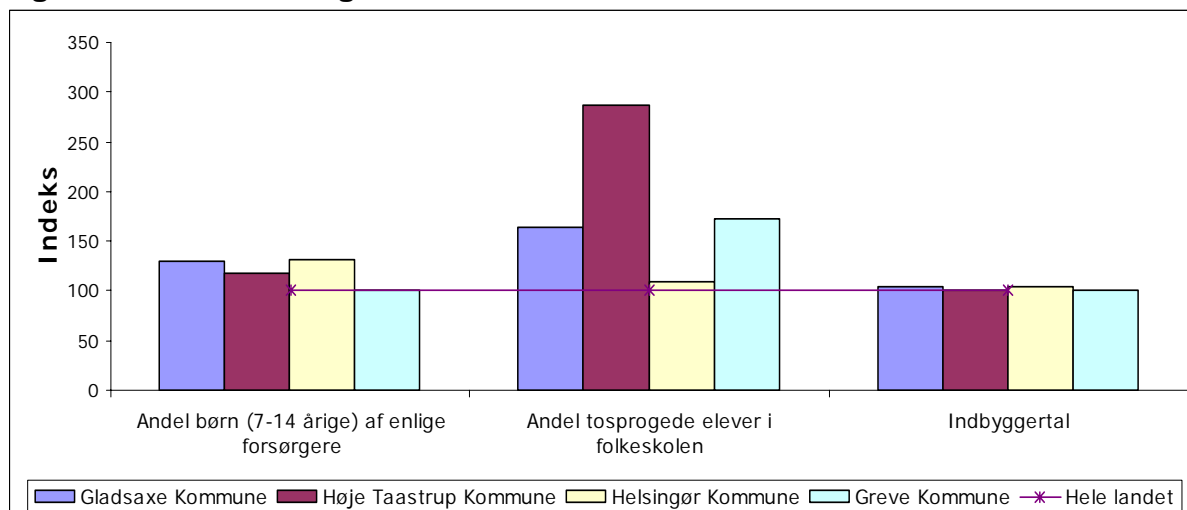
Tabellen viser, at det beregnede udgiftsniveau i de fire kommuner ligesom på daginstitutionsområdet ligger over landsgennemsnittet.

Ses på udgifterne i de enkelte kommuner, er udgifterne pr. 6-16 årig i Greve- og Høje-Taastrup Kommune *større* end det udgiftsniveau, som kommuner med tilsvarende rammebetingelser i gennemsnit har. Omvendt er det faktiske udgiftsniveau mindre end det, det beregnede udgiftsbehov indikerer i Gladsaxe og Helsingør Kommune.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på skoleområdet

Udgifterne på skoleområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "Andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere har sociale problemer og dermed er mere ressourcekrævende.
- Andel tosprogede elever i folkeskolen: Udgiftsniveauet øges, når andelen af tosprogede elever stiger.
- Indbyggertal: Udgiftsniveauet reduceres i takt med stigende indbyggertal på grund af stordriftsfordele.

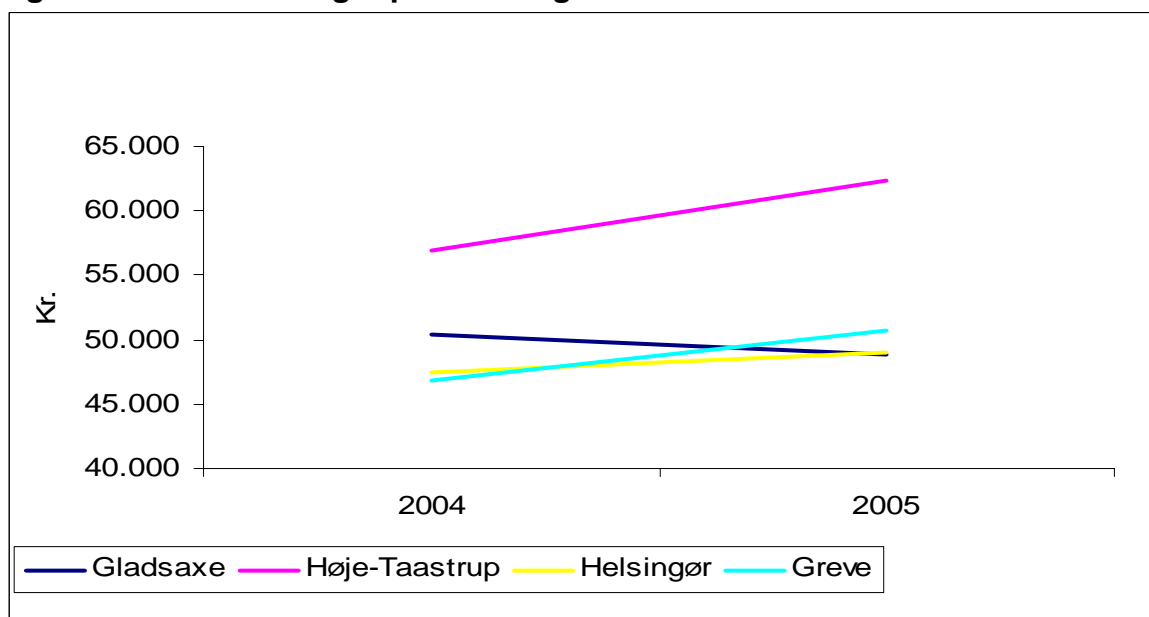
Figur 18. Rammebetingelser for de fire kommuner

Kilde: ECO nøgletal (budget 2007). Indeks 100=landsgennemsnit.

Når det beregnede udgiftsniveau i de fire kommuner er større end landsgennemsnittet skyldes det bl.a., at "Andelen af tosprogede elever i folkeskolen" er betydelig større end landsgennemsnittet. Men også "Andel børn af enlige forsørgere" er – med undtagelse af Greve Kommune – noget større end landsgennemsnittet.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Figur 19 viser enhedsudgifterne pr. 6-16 årig for perioden 2004-2005. Udgifterne omfatter folkeskolen, specialundervisning, efter- og ungdomsskoler, bidrag til statslige og private skoler, observationsklasser samt følgeudgifter som skolepsykolog, skoletransport mv. Udgifterne omfatter dermed alle udgifter til varetagelse af undervisningsopgaven.

Figur 19. Nettodrift udgift pr. 6-16 årig

Kilde: ECO nøgletal.

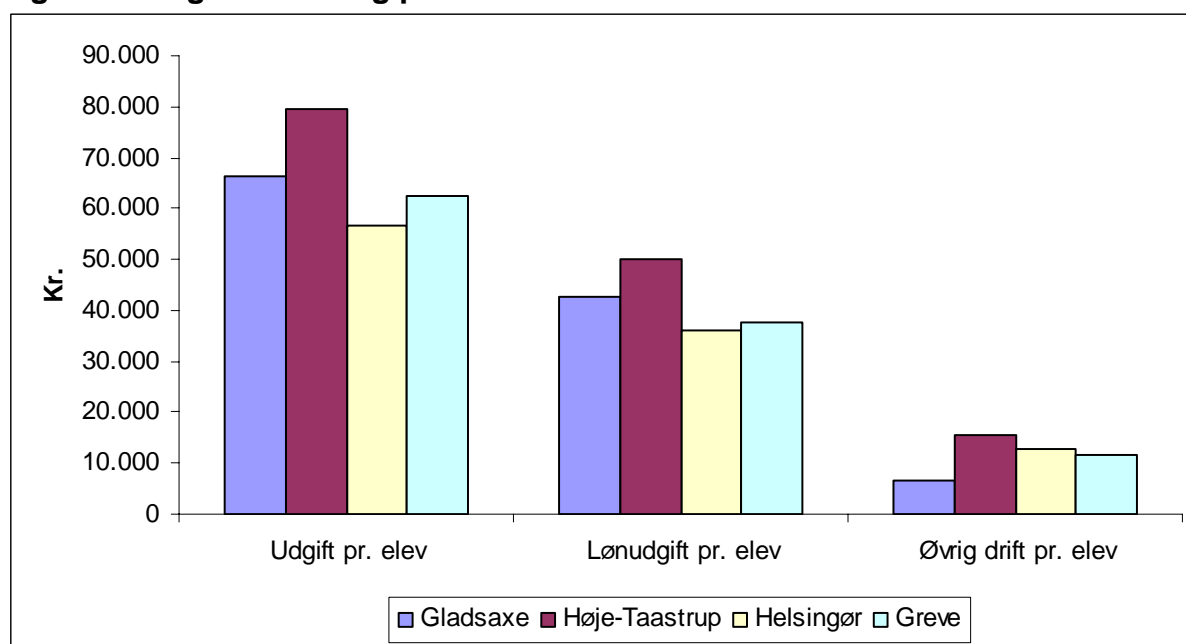
Udgifterne pr. 6-16 årig er ca. 49.000 kr. i Helsingør og Greve Kommune, mens de er ca. 62.000 kr. Høje-Taastrup Kommune.

Når udgifterne til folkeskoleområdet ses i forhold til antal 6-16 årige, har andelen af elever der går på privatskole betydning for udgiftsniveauet. Betalingen pr. privatskoleelev er typisk lavere end udgiften pr. folkeskoleelev og med en høj privatskoleandel bliver udgiften pr. 6-16 årig relativt lavere end med en lav privatskoleandel.

Hvis privatskoleandelen ændres påvirker det også udgiftsniveauet. I det omfang andelen af elever på privatskole bliver mindre vil nettodriftsudgiften – forudsat elevoptaget kan ske inden for den eksisterende kapacitet – ligeledes mindskes. Det skyldes, at bidraget til staten bortfalder, og at merudgiften knyttet til øget elevoptag i den kommunale folkeskole til f.eks. bøger mv. er forholdsvis beskedne.

For at få et mere præcist og nuanceret billede af de faktiske udgifter viser figur 20. udgifterne pr. elev – samt fordelingen mellem lønudgifter og de øvrige driftsomkostninger.

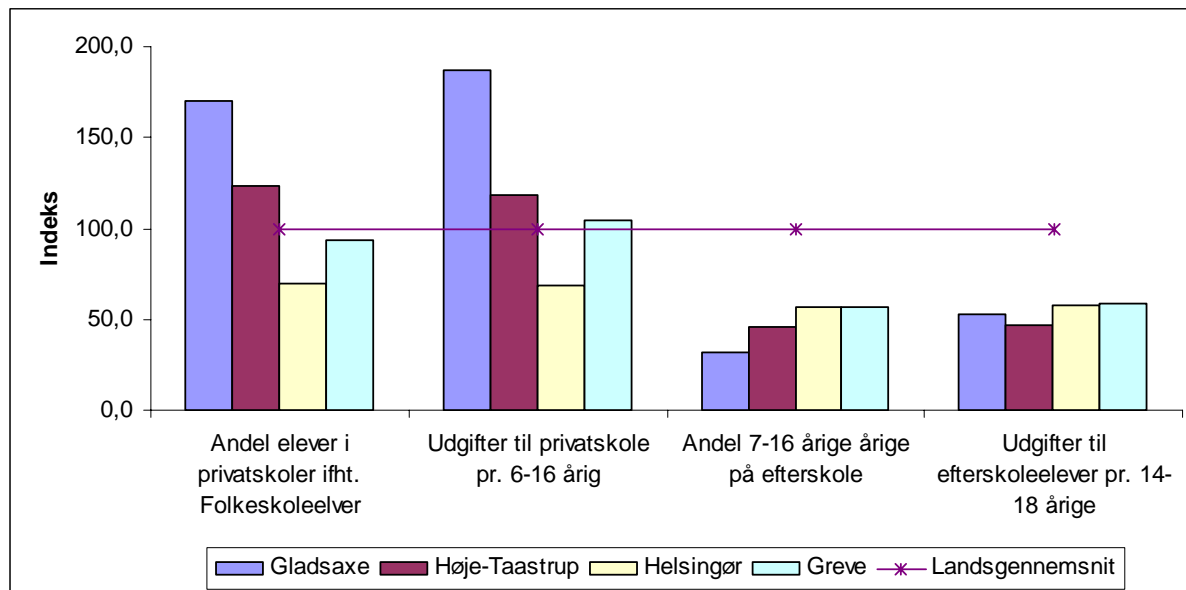
Figur 20. Udgiftsfordeling pr. elev

Kilde: ECO nøgletal 2005 (regnskab 2005) samt KL's Ressourcelup.

Udgiften pr. elev er størst i Høje-Taastrup Kommune, uanset om der ses på de samlede udgifter eller på lønudgiften og øvrig drift pr. elev.

Helsingør Kommune har i 2005 det laveste udgiftsniveau pr. elev, og er samtidig den kommune, som har anvendt færrest lønudgifter pr. elev. I sammenligningen af udgifterne pr. 6-16 årig jf. tabel 3 har Gladsaxe Kommune det laveste udgiftsniveau. Det hænger bl.a. sammen med, at Gladsaxe Kommune har en noget højere andel privatskoleelever end de øvrige fire kommuner.

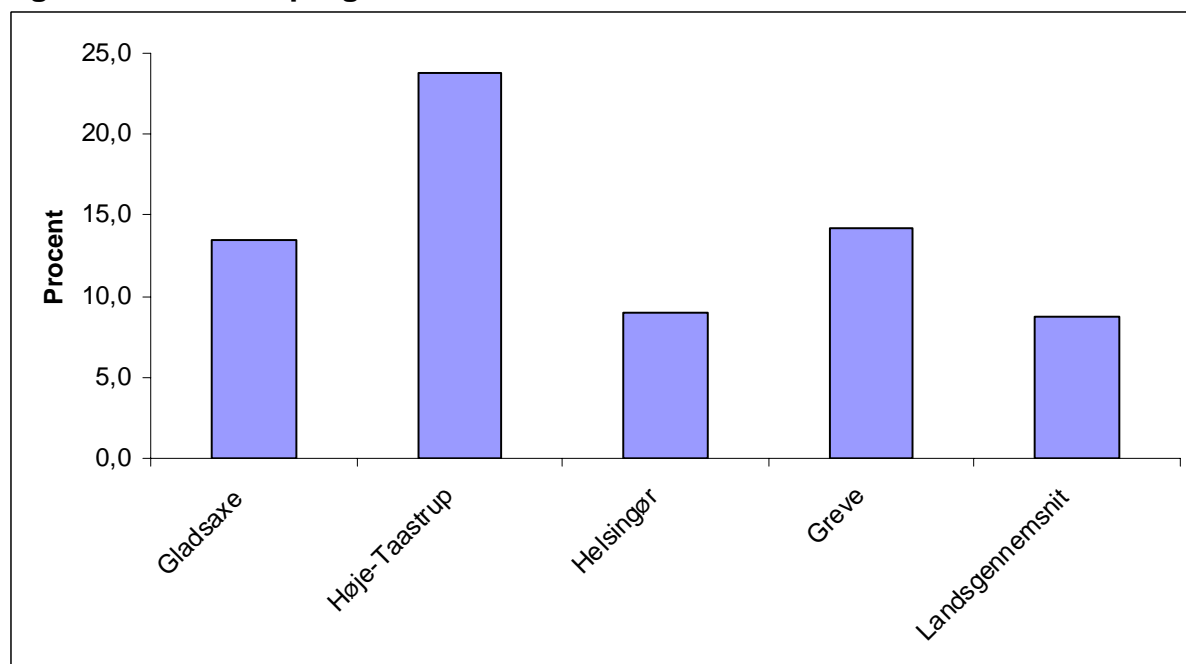
Figur 21. Udgift til privat- og efterskoler

Kilde: ECO nøgletal 2005 (regnskab 2005) og ressourcecuppen 2005

Gladsaxe Kommune har – som nævnt – en betydelig større andel af elever i privatskole både i forhold til de andre kommuner og i forhold til landsgennemsnittet på 12,3 pct. Det afspejles også i et forholdsvist højt udgiftsniveau til privatskoler pr. 6-16 årige.

På efterskoleområdet har alle fire kommuner en lavere andel af de 7-16 årige på efterskole end landsgennemsnittet på 3,5 pct.

Andelen af tosprogede elever i folkeskolen har også betydning for udgiftsniveauet, fordi de oftere kræver flere ressourcer.

Figur 22. Andel tosprogede elever

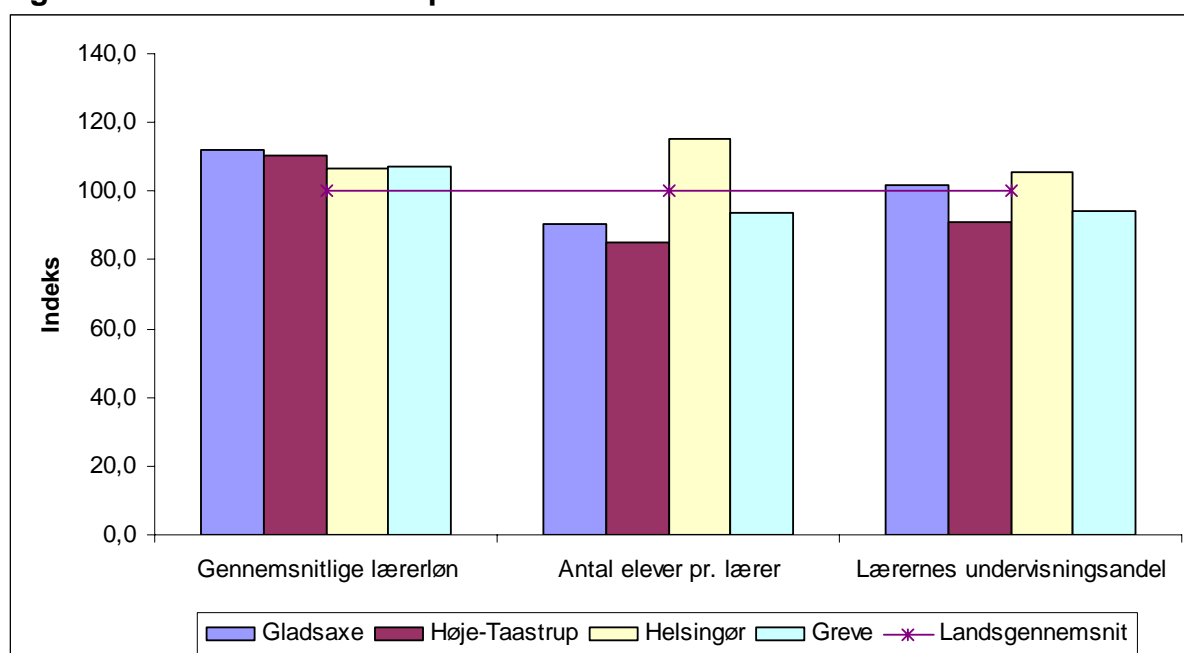
Kilde: ECO-nøgletal.

Høje-Taastrup Kommune har en meget højere andel tosprogede elever end de andre kommuner. Andel af tosprogede elever varierer mellem 9 pct. i Helsingør Kommune og 23,8 pct. i Høje-Taastrup Kommune, mens landsgennemsnittet kun er på 8,7 pct.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som f.eks. ressourceindsats på lærerområdet og klassekvotienter påvirker også udgiftsniveauet og kan samtidig ses som indikatorer for serviceniveauet på skoleområdet.

Figur 23 viser den gennemsnitlige lærerløn, antal elever pr. lærer og lærernes undervisningsandel.

Figur 23. Ressourceindsats på lærerområdet

Kilde: KL's Ressourcelup, regnskab 2005

Lærernes gennemsnitsløn er højeste i Gladsaxe Kommune og ligger mellem 6 pct. i Helsingør Kommune og 12 pct. i Gladsaxe Kommune over landsgennemsnittet.

Antallet af elever pr. lærer er større end landsgennemsnittet i Helsingør Kommune, og lavere end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner.

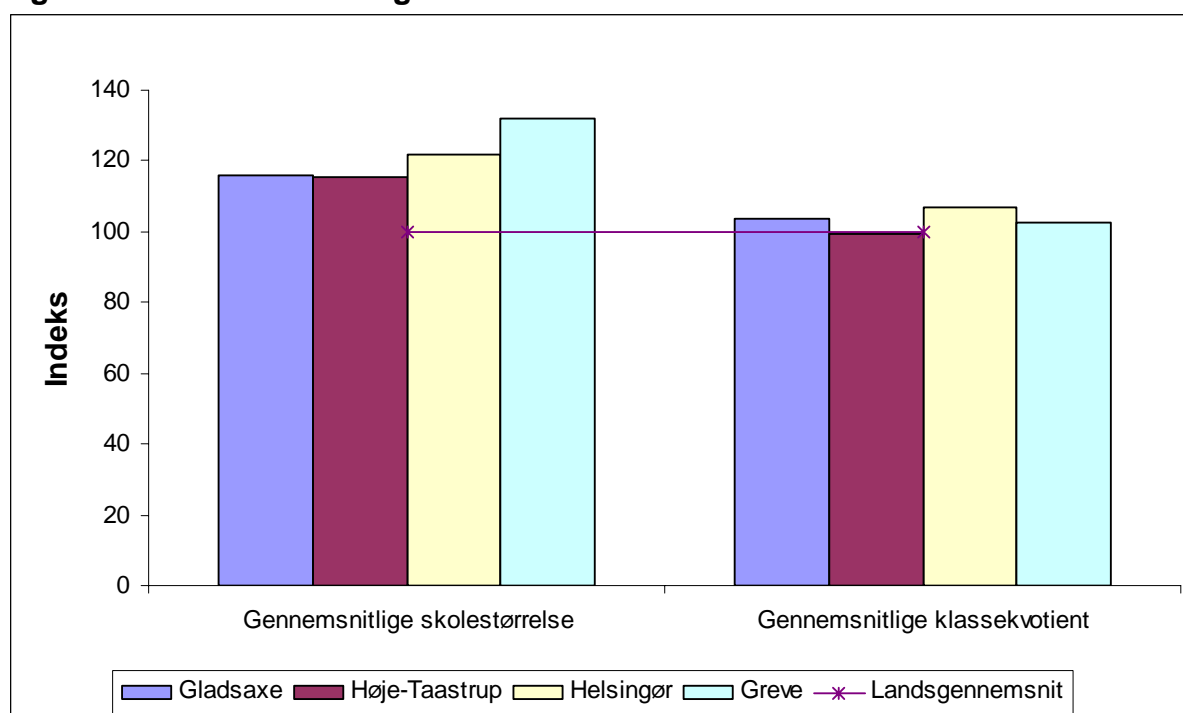
Endelig bemærkes, at lærernes undervisningstid ud af den samlede arbejdstid er større end landsgennemsnittet i Gladsaxe og Helsingør Kommune, men kortere end landsgennemsnittet i de andre kommuner.

Opgørelser af lærernes undervisningstid er erfaringsmæssigt forbundet med betydelig usikkerhed. Det skyldes, at undervisningstid ikke er klart defineret, og at de enkelte kommuner opgør undervisningstiden forskelligt.

Antallet af skoler skal ses i sammenhæng med kommunestørrelsen, og politiske prioriteringer. Antallet af skoler varierer fra 12 i Høje-Taastrup til 17 i Helsingør Kommune), mens der er 13 og 15 skoler i henholdsvis Greve- og Gladsaxe Kommune.

Figur 24 viser nøgletal for skolestørrelse og gennemsnitlig antal elever pr. klasse (klassekvotient).

Figur 24. Skolestørrelse og klassekvotient

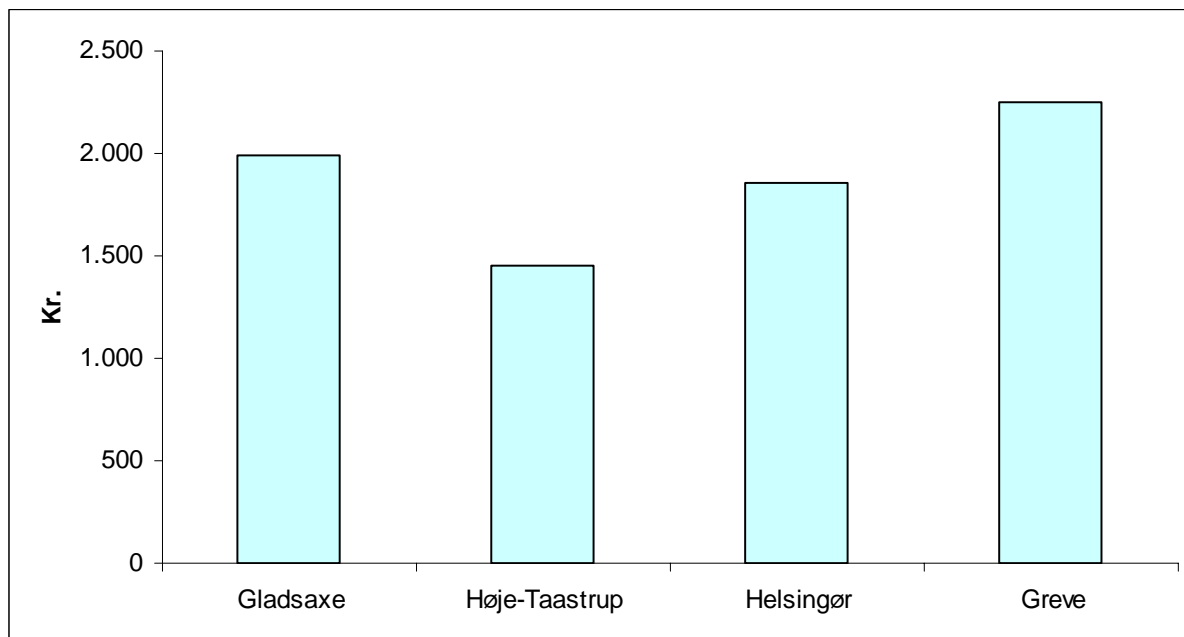
Kilde: ECO nøgletal (regnskab 2005)

Greve og Helsingør Kommune har de største skoler, mens skolerne i Høje-Taastrup og Gladsaxe Kommune er næsten lige store. Den gennemsnitlige skolestørrelse er mellem 15 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 32 pct. i Greve Kommune *større* end landsgennemsnittet på 357 elever pr. skole.

Den gennemsnitlige klassekvotient i de fire kommuner ligger nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet på 20,2 elever pr. klasse. Helsingør Kommune har – med en klassekvotient på 6,9 pct. over landsgennemsnittet – den største gennemsnitlige klassestørrelse.

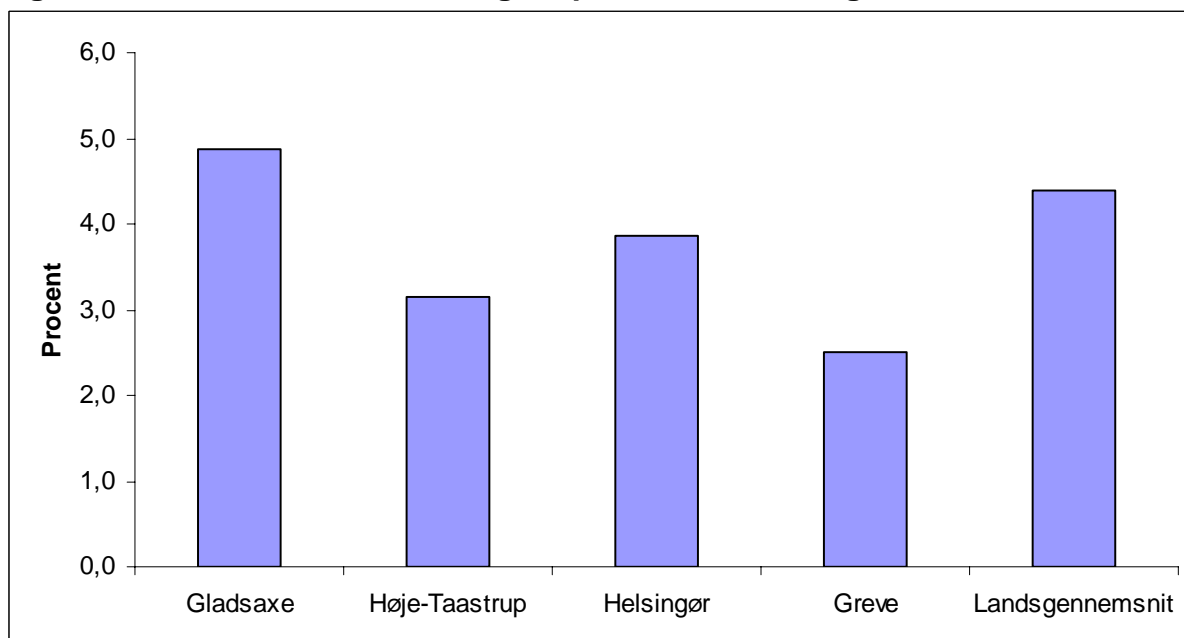
Der er også knyttet en række udgifter til særlige opgaver på folkeskoleområdet, f.eks. psykologhjælp samt special- og modersmålsundervisning mv.

Figur 25 viser udgifterne til psykologhjælp pr. elev.

Figur 25. Udgift til skolepsykolog pr. elev

Kilde: ECO nøgletal 2005

Udgifterne til psykologhjælp pr. elev varierer mellem 1.448 kr. i Høje-Taastrup Kommune til 2.246 kr. i Greve Kommune. Helsingør og Gladsaxe Kommune ligger nogenlunde på samme niveau – lidt under 2.000 kr. pr. elev.

Figur 26. Andel elever der modtager specialundervisning

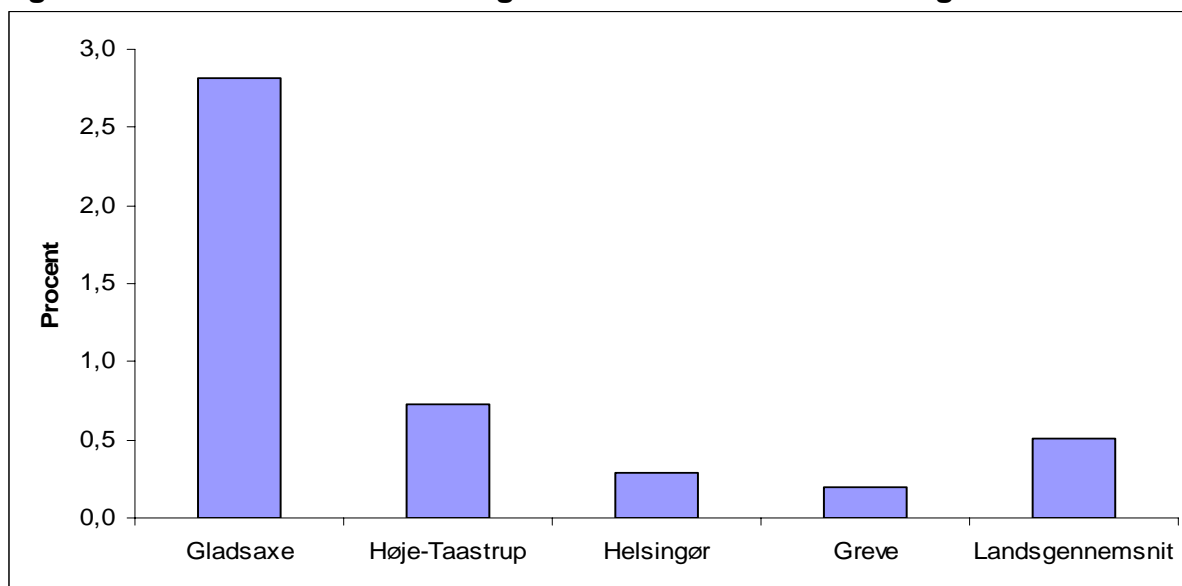
Kilde: Beregninger baseret på ECO nøgletal. Specialundervisningen omfatter også den vidtgående specialundervisning (§§20.1 og 20.2)

Gladsaxe Kommune ligger med en andel af elever i specialundervisning på 4,9 pct. – som den eneste af de fire kommuner – over landsgennemsnittet på 4,4 pct.

Figur 27 viser andelen af elever, der modtager modersmålsundervisning.

Figur 27. Andel elever der modtager modersmåls-undervisning

Kilde: ECO nøgletal (regnskab 2005)

Andelen af elever, der modtager modersmålsundervisning, ligger i Gladsaxe Kommune både betydeligt over landsgennemsnittet på 0,5 pct. og niveauet i de øvrige tre kommuner.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistiske publikationer.

Samtidig er præcisionen i opgørelsen af nøgletallene en smule usikker, ligesom fortolkning af nøgletallene i nogen omfang beror på en række antagelser.

- Den kommunale udgift pr. elev til privatskoler mv. er typisk mindre end udgiften til de kommunale skoler. Man skal derfor tage højde for forskelle i andelen af privatskoleelever, når udgifterne pr. 6-16 årig sammenlignes.
- Ved sammenligning af forskellige udgiftsmål, f.eks. nettodriftsudgifter pr. 6-16 årig) skal der tages højde for, at lønudgifterne er forskellige, fordi kommunerne er placeret i forskellige stedstillægsområder.
- Udgiften til løn afhænger af den gennemsnitlige anciennitet blandt lærer og afhænger i højere og højere grad også af, hvilket personale den enkelte kommune har ansat som lærer – eksempelvis ikke-uddannede og akademikere.
- Den kommunale udgift pr. elev bør endvidere ses i lyset af elevafhængige udgifter og faste udgifter. Således vil der være en del udgifter som er faste omkostninger, og som ikke påvirkes af antallet af elever, men gennem større klassekvotienter og flere elever pr. skole reducerer udgiften pr. elev.

Konklusion

Det beregnede udgiftsniveau på folkeskoleområdet er større end landsgennemsnittet i alle kommuner. Det skyldes bl.a., at "Andelen af tosprogede elever" er større end landsgennemsnittet, og at "Andel børn af enlige forsørgere" med undtagelse af Greve Kommune er større end landsgennemsnittet.

Udgifterne i Høje-Taastrup og Greve Kommune er større end det beregnede udgiftsniveau. Det kan både indikere, at serviceniveauet i de to kommuner er større end landsgennemsnittet eller at "produktiviteten" er lavere. Omvendt udgiftsniveauet mindre end det beregnede udgiftsbehov i Gladsaxe og Helsingør Kommune. For Gladsaxe Kommunes vedkommende har den høje privatskoleandel en betydning.

Ses på udgiften pr. elev, varierer den fra ca. 56.800 kr. i Helsingør Kommune til 79.400 kr. i Høje-Taastrup Kommune. I Greve og Gladsaxe Kommune er niveauet mellem 62.000 kr. og 65.000 kr. Den gennemsnitlige lærerløn er ca. 30.000 kr. i alle fire kommuner, hvor den på landsplan kun er på 27.500 kr.

Udgiften pr. elev skal sammenholdes med, at der er stor forskel i den tid lærerne underviser. Undervisningsandelen – det vil sige den tid lærerne underviser ud af den samlede arbejdstid – er ca. 32,1 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 37,2 pct. i Helsingør Kommune. Det kommer endvidere til udtryk i antal elever pr. lærer, idet forholdet er 10,65 i Høje-Taastrup Kommune og 14,4 i Helsingør Kommune. Den gennemsnitlige klassekvotient ligger tæt på 20,2 som er gennemsnittet på landsplan i alle fire kommuner.

Udgifterne på skoleområdet afhænger bl.a. af skolestørrelsen, idet der på store skoler er større mulighed for stordriftsfordele end på mindre skoler. Skolerne i de fire benchmark kommuner er nogenlunde lige store, men større end landsgennemsnittet – mellem 5 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 32 pct. i Greve Kommune større end landsgennemsnittet på 357 elever pr. skole. Det tyder på, at benchmark kommunerne har gode muligheder for at udnytte stordriftsfordele i forhold til landsgennemsnittet.

Andelen af elever i Gladsaxe Kommune, der modtager specialundervisning og modersmålsundervisning, er 4,9 pct. og 2,8 pct. Det er mere end i de andre tre kommuner og mere end landsgennemsnittet på henholdsvis 4,4 pct. og 0,5 pct. I de øvrige kommuner er andelen nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet eller mindre.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de fire kommuner – både i forhold til antal 0-16 årige og pr. elev. Det skal ses i sammenhæng med en høj andel tosprogede elever, en lavere gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer ud af den samlede arbejdstid og dermed færre elever pr. lærer end de øvrige kommuner.

Greve Kommune har et højere udgiftsniveau end beregnet, mens Helsingør Kommunes ligger under det beregnede. For Helsingør Kommune påvirker en højere gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer og dermed flere elever pr. lærer udgiftsniveauet, mens det omvendte er tilfældet i Greve Kommune.

4. Sårbare børn og unge

Området omfatter "Særlige dagtilbud og særlige klubber", "Plejefamilier og opholdssteder", "Forebyggende foranstaltninger" samt "Døgninstitutioner for børn og unge".

Udgiftsniveau

Tabel 4 viser udgifterne til forebyggende foranstaltninger, anbringelser og særlige dagtilbud pr. 0-18 årig i 2005 og et *beregnet udgiftsniveau*, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Tabel 4. Udgiftsniveau pr. 0-18 årig

	Udgiftsniveau pr. 0-18 årig	Beregnet udgiftsniveau pr. 0-18 årig	Mer/mindreudgift pr. 0- 18 årig ¹
Gladsaxe	5.435	7.572	-2.137
Høje-Taastrup	10.478	7.517	2.961
Helsingør	7.636	7.845	-209
Greve	5.778	5.218	560
Landsgennemsnit	6.904	6.904	0

Kilde: Ressourceluppen 2005. 1) -/+ angiver mindre/merudgift

Tabellen viser, at det beregnede udgiftsniveau til sårbare børn og unge ligger over landsgennemsnittet i alle kommuner bortset fra Greve Kommune. Det beregnede udgiftsbehov er lavere i Greve Kommune end i de øvrige tre kommuner.

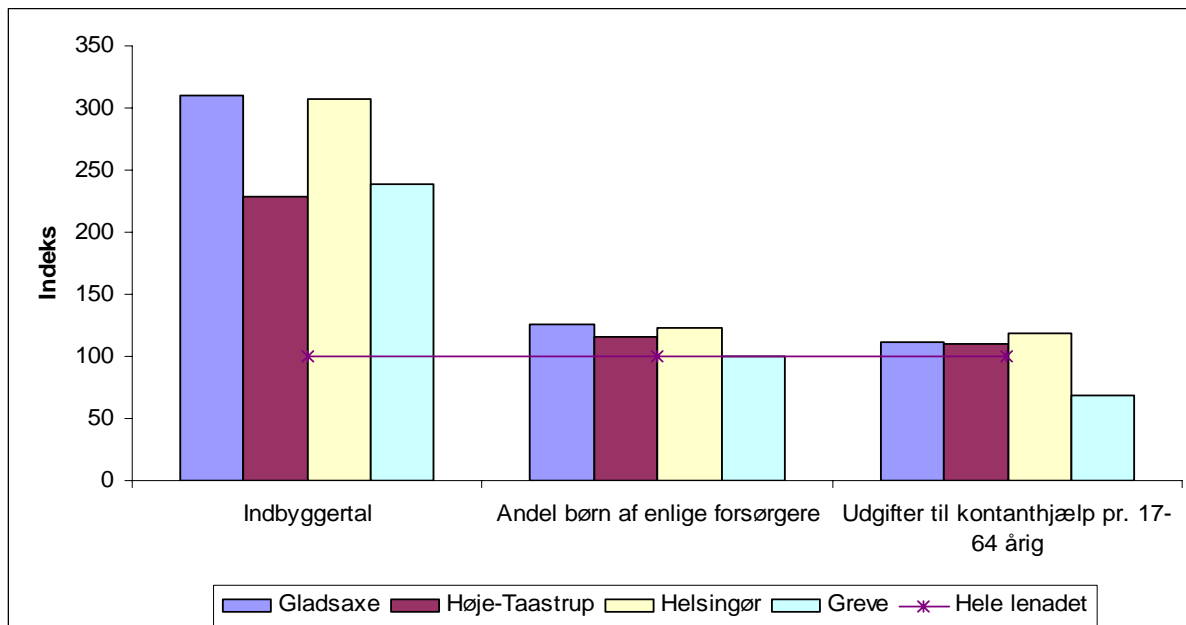
Ses på de faktisk udgifter pr. 0-18 årig, har Greve og Høje-Taastrup Kommune højere udgifter til sårbare børn og unge end det beregnede udgiftsbehov indikerer. Omvendt er udgiftsniveauet i Gladsaxe og Helsingør Kommune mindre end det beregnede udgiftsbehov.

Det skal bemærkes, at udgifterne formentlig varierer en del over årene, fordi der er tale om et vanskeligt styrbart område. De beregnede mer/mindreudgifter afspejler derfor kun et øjebliksbillede.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på området sårbare børn og unge

Udgifterne på området for Sårbare Børn og Unge påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere er mere ressourcekrævende.
- Indbyggertal: Udgiftsniveauet mindskes i takt med at kommunestørrelsen øges, idet mindre kommuner ofte har en mindre tilbudsvifte, og derfor er nødt til at anvende dyre standardtilbud (eksempelvis anbringelser på døgninstitution) frem for billigere tilpassede løsninger i eget regi.
- Udgifter til kontanthjælp pr. 17-66 årig: Udgiftsniveauet øges i takt med at udgifterne til kontanthjælp stiger, idet personer på kontanthjælp oftere har sociale problemer, som udløser et større behov for indsats på det her område.

Figur 28. Rammebetingelser for de fire kommuner

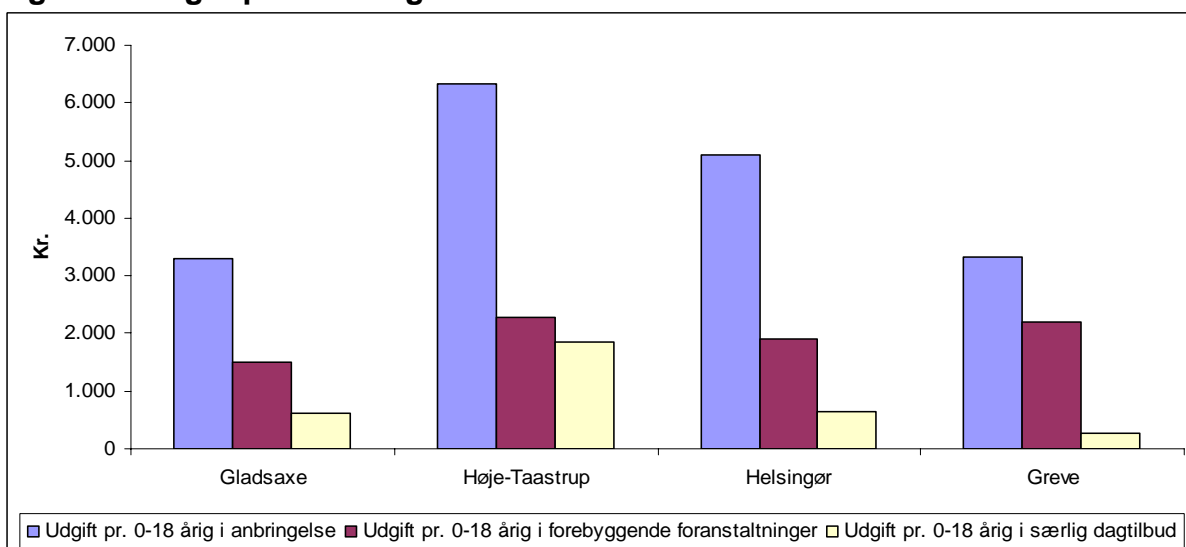
Kilde: Ressourceluppen 2005. Indeks 100=landsgennemsnittet.

Når de beregnede udgiftsniveauer er større end landsgennemsnittet i Gladsaxe, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune, skyldes det, at "Andel børn af enlige forsørgere" og "Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 år" er større end landsgennemsnittet, mens det omvendte er tilfældet for Greve Kommune.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er stor forskel på, hvordan kommunerne prioriterer ressourcerne. Det kommer bl.a. til udtryk ved den måde kommunerne anvender forskellige tilbud på. Store kommuner anvender typisk mere differentierede tilbud end mindre kommuner.

Figur 29 viser udgiften pr. 0-18 år på anbringelsesområdet, særlige dagtilbud og forebyggende foranstaltninger.

Figur 29. Udgift pr. 0-18 år

Kilde: Ressourceluppen 2005

Udgifterne til anbringelser er forholdsvist højt i Høje-Taastrup og Helsingør kommune. På området for forebyggende foranstaltninger er udgifterne størst i Greve og Høje-Taastrup Kommune og mindst i Gladsaxe Kommune.

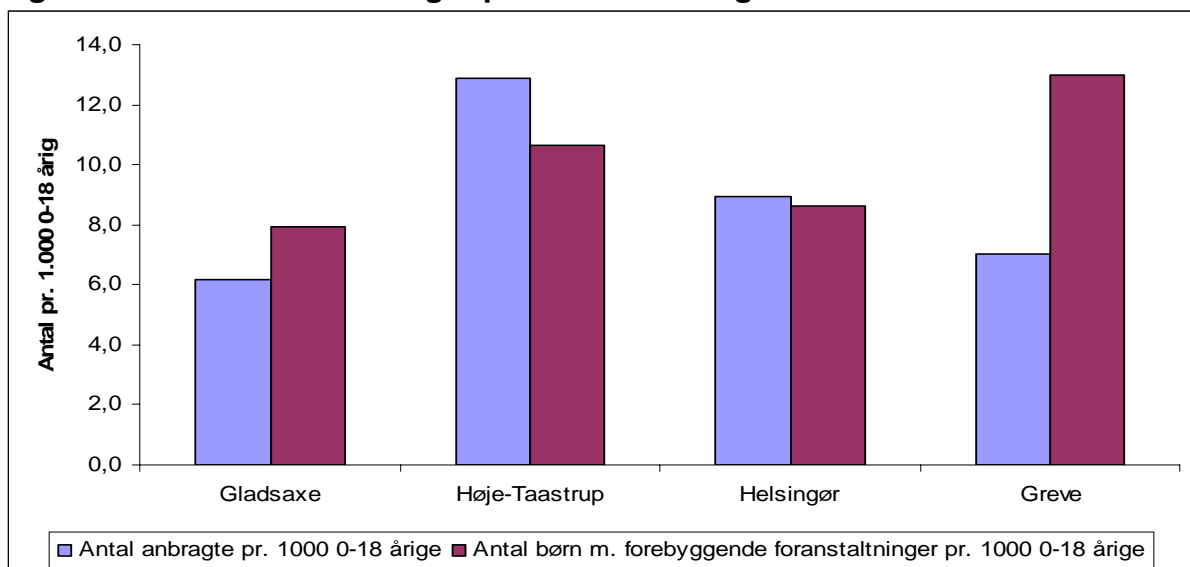
Når der ses på udgifterne til særlige dagtilbud er udgifterne også størst i Høje-Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. I Gladsaxe og Helsingør Kommune er udgiftsniveauet nogenlunde det samme.

Samlet set er udgiftsniveauet størst i Høje-Taastrup Kommune og mindst i Gladsaxe og Greve Kommune.

De markante forskelle i udgifterne pr. 0-18 årig til de forskellige foranstaltninger skyldes dels, at der er forskel i omfanget af iværksatte foranstaltninger, og dels at der er forskel i sammensætningen af tilbud inden for de enkelte typer af foranstaltninger.

Figur 30 viser hvor meget – målt i antal børn pr. 1000 0-18 årig – de fire kommuner gør brug af anbringelsestilbud og forebyggende foranstaltninger.

Figur 30. Antal foranstaltninger pr. 1.000 0-18 årige

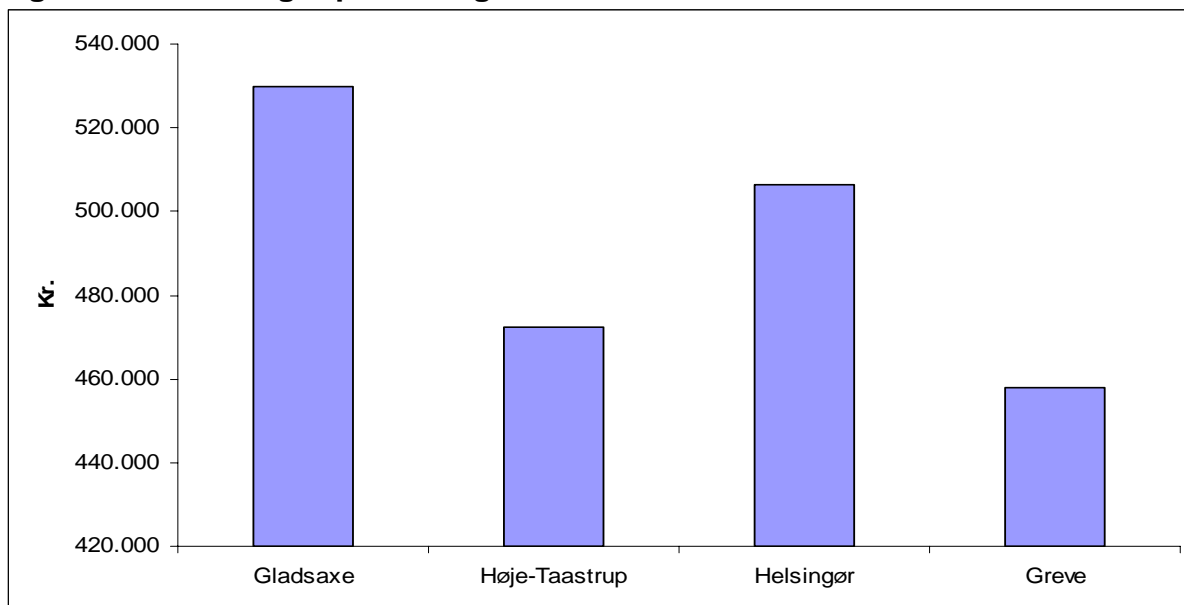
Kilde: Ressourceluppen 2005

Antallet af *anbringelser* pr. 1.000 0-18 årig varierer fra ca. 6 i Gladsaxe Kommune til 13 i Høje-Taastrup Kommune, mens antallet af børn med *forebyggende foranstaltninger* varierer fra ca. 8 i Gladsaxe Kommune til 13 i Greve Kommune.

For at få et mere dækkende billede af udgiftsniveauet – og forskellene heri – ses i det følgende på tilbudssammensætningen og den gennemsnitlige udgift pr. foranstaltning inden for de to indsatsområder.

Anbringelser

Figur 31. Bruttoudgift pr. anbragt

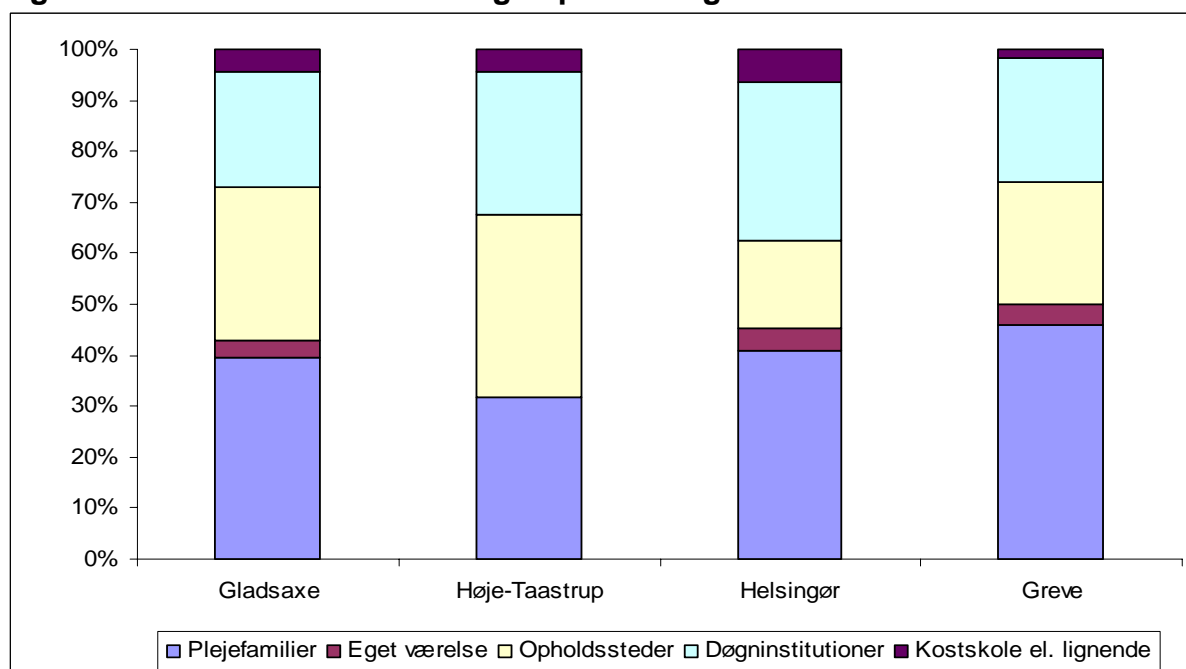

Kilde: Ressourceluppen 2005

Bruttoudgiften pr. anbragt i de fire kommuner varierer fra ca. 460.000 kr. i Greve Kommune til 530.000 kr. i Gladsaxe Kommune. Der er ikke korrigeret for grundtakst-refusion. Tallene afspejler dermed det udgiftsniveau kommunerne ville have i 2005, hvis de havde det fulde finansieringsansvar.

Forskellen kan bl.a. tilskrives forskelle i tilbudssammensætningen på området.

Figur 32. Tilbudssammensætningen på anbringelsesområdet

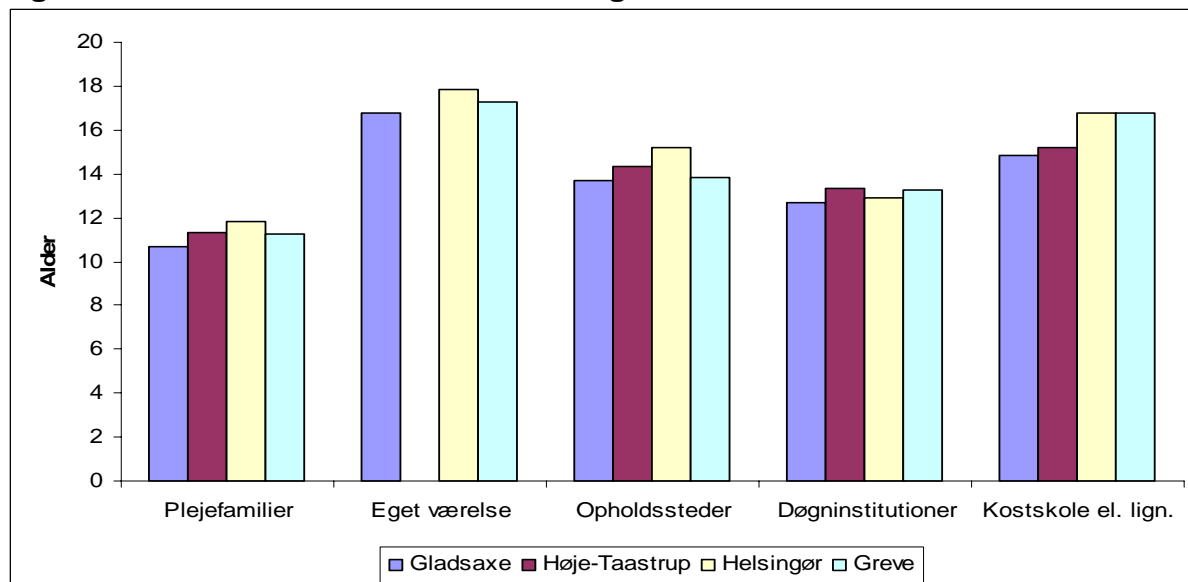

Kilde: Ressourceluppen 2005

De dyreste tilbud på anbringelsesområdet er opholdssteder og døgninstitutioner. Samlet set varierer brugen af disse tilbud mellem ca. 48 pct. og 64. pct. af alle tilbud. Disse tilbud er samtidig de hyppigst anvendte tilbud.

Gladsaxe, Greve- og Helsingør Kommune bruger oftere plejefamilier i forhold til Høje-Taastrup Kommune, der gør mest brug af opholdssteder og døgninstitutioner.

Figur 33. Gennemsnitsalderen for anbragte i 2005

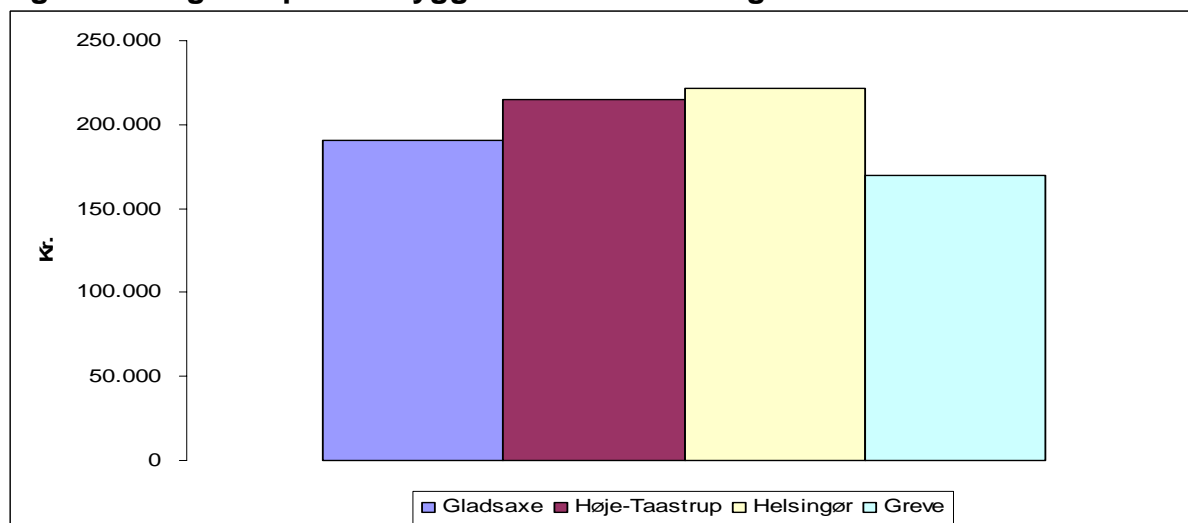

Kilde: Ressourceluppen 2005

Gennemsnitsalderen for anbragte børn og unge er lidt større i Helsingør og Greve Kommune end i de andre kommuner uanset foranstaltning, mens gennemsnitsalderen i Gladsaxe Kommune er en anelse mindre. Det tyder på, at der er forskel på, hvornår kommunerne iværksætter en anbringelse uanset, hvilken tilbudstype der vælges.

Forebyggende foranstaltninger

Figur 34. Udgiften pr. forebyggende foranstaltning i 2005

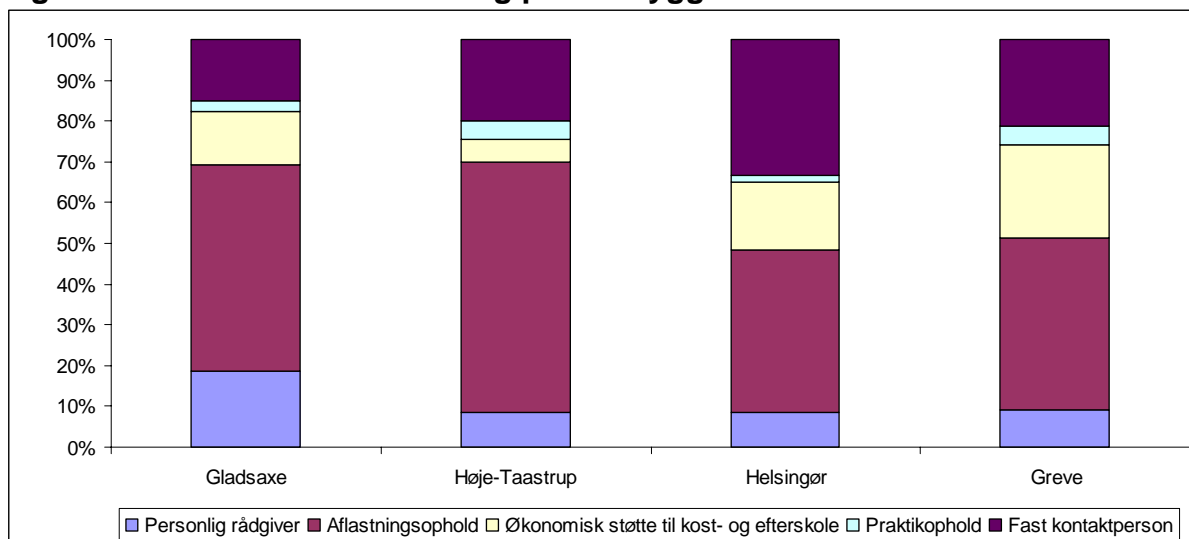

Kilde: KL, Ressourceluppen 2005

Udgiften pr. forebyggende foranstaltning varierer fra ca. 170.000 kr. i Greve Kommune til 222.000 kr. i Helsingør Kommune. Forskellen hænger bl.a. sammen med, at der er forskelle i tilbudssammensætningen på området.

Figur 35 viser sammensætningen af de væsentligste tilbud på forebyggelsesområdet i 2005.

Figur 35. Tilbudssammensætning på forebyggelsesområdet

Kilde: KL, Ressourceluppen 2005

Figuren viser, at aflastningsophold er den hyppigste forebyggende foranstaltning i alle kommuner, men at der er betydelig variation i andelen af børn, der modtager denne type for tilbud.

For de øvrige tilbud er der ligeledes forskelle på, hvor hyppigt de anvendes. F.eks. er andelen af børn i aflastningstilbud Høje-Taastrup Kommune noget højere end i de andre tre kommuner, mens andelen af børn der modtager økonomisk støtte til kost- og efterskoleophold er højest i Greve Kommune. Endelig anvender Helsingør Kommune oftere en fast kontaktperson.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle i tilbuddene.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistisk publikationer.

Nedenfor opridses – med udgangspunkt i henholdsvis anbringelsesområdet og området for forebyggende foranstaltninger – forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

Anbringelsesområdet

- Forskelle i kommunale målsætninger og politikker: Kommunernes målsætninger samt Børne- og Ungepolitik danner grundlag for indsatsen og visitation på området. Forskelle i antal anbringelser skal således ses i sammenhæng med de kriterier, der ligger til grund for anbringelsen.
- Revisitation: Hyppigere stillingstagen til tilbuddet vil betyde flere revisiteringer.
- Omfanget og brugen af handleplaner: En effektiv og kvalificeret brug af handleplanen være med til at forbedre familiesituationen og mindske barnets støttebehov.
- Kombination af anbringelse og forebyggende arbejde med henblik på hjemgivelse: Forskelle i hvor målrettet, der i anbringelsessager arbejdes med hjemgivelse betyder, at der er forskelle i anbringelsens varighed (og dermed udgifterne på anbringelsesområdet).
- Stedtillæg: Ved sammenligning af udgifter, f.eks. udgift pr. 0-18 i forebyggende foranstaltning, skal der tages højde for, at udgifterne bl.a. afhænger af de overenskomstfastsatte stedtillæg.

Forebyggende foranstaltninger

- Brugen af lokale tilbud versus brugen af mellemkommunal og private tilbud: De lokale tilbud koster som oftest mindre end de mellemkommunale tilbud, fordi udgiften ved køb i andre kommuner ofte er tillagt overhead. Hertil kommer større kørselsudgifter, når afstanden til tilbuddet øges.
- Forskelle i kommunale målsætninger og politikker: Kommunens målsætninger samt Børne- og Ungepolitik danner grundlag for indsatsen og for visitation på området.
- Revisitation: Se samme punkt som under anbringelser.
- Stedtillæg: Ved sammenligning af udgifter, f.eks. udgift pr. 0-18 i anbringelse, skal der tages højde for, at udgifterne bl.a. afhænger af de overenskomstfastsatte stedtillæg.
- Tilbudssammensætning: Der skal tages højde for, at tilbudssammensætningen også omfatter dagbehandling og familiebehandling, når nøgletallet bruges til at fortolke forskelle i "Udgift pr. barn med forebyggende foranstaltninger".

Konklusion

Det *beregnete udgiftsniveau* er for Gladsaxe, Helsingør og Høje-Taastrup Kommune *større* end landsgennemsnittet, mens det er *mindre* end landsgennemsnittet i Greve Kommune. Når det beregnede udgiftsniveau i Greve Kommune er *mindre* end landsgennemsnittet skyldes det primært, at den sociale tyngde er mindre end landsgennemsnittet.

De faktiske udgifter er *større* end det beregnede udgiftsniveau i Greve og Høje-Taastrup Kommune, mens de er lavere i Gladsaxe og Helsingør Kommune. Det afspejles i udgifterne på anbringelsesområdet, der varierer fra 6.300 kr. pr. 0-18 årig i Høje-Taastrup Kommune til 3.300 kr. pr. 0-18 årig i Gladsaxe Kommune.

Denne variation skyldes bl.a. forskelle i anbringelsesfrekvensen, idet antal anbragte pr. 1000 0-18 årig varierer fra 6,2 i Gladsaxe Kommune til 12,9 Høje-Taastrup Kommune. Hertil kommer, at der også inden for de enkelte tilbud på anbringelsesområdet er forskel på udgifterne (f.eks. opholdssted, plejefamilie mv.), ligesom der er betydelig forskel på, hvor hyppigt tilbudene tages i anvendelse. Anvendelsen af de dyreste tilbud (opholdssteder og døgninstitutioner) varierer f.eks. mellem 48 pct. i Greve Kommune til 64 pct. af samtlige anbringelser i Høje-Taastrup Kommune.

Der er også forskel på, hvornår de enkelte foranstaltninger på anbringelsesområdet påbegyndes. Det ses bl.a. ved, at gennemsnitsalderen for påbegyndelse af de forskellige tilbud varierer betydeligt mellem kommunerne, uanset hvilke tilbud der er tale om.

På forebyggelsesområdet varierer udgifterne fra ca. 1.500 kr. pr. modtager i Gladsaxe Kommune til 2.280 kr. pr. modtager i Høje-Taastrup Kommune. Også her kan forskellen i nogen udstrækning tilskrives forskelle i forebyggelsesfrekvensen, idet antal foranstaltninger pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 7,9 i Gladsaxe Kommune til 13 i Greve Kommune. Forskelle i brugen af de enkelte tilbud *inden* for området har også betydning for udgifterne. Som eksempel kan nævnes aflastningsophold, hvor 40 pct. i Helsingør Kommune visiteres til denne type tilbud, mens det er hele 61 pct. i Høje-Taastrup Kommune.

Høje-Taastrup Kommunes udgiftsniveau ligger noget over udgiftsniveauet i de tre øvrige kommuner. Det hænger både sammen med, at andelen af børn og unge i foranstaltninger inden for forebyggelses- og anbringelsesområdet er højest i Høje-Taastrup Kommune, og at kommunen i højere grad benytter de dyreste tilbud – opholdssteder og døgninstitutioner på anbringelsesområdet og aflastningstilbud på forebyggelsesområdet.

Greve Kommune har de lavest udgifter pr. anbragt og pr. modtager af forebyggende tilbud. Det skal ses i sammenhæng med, at kommunen oftere anvender det billigere tilbud på anbringelses- og forebyggelsesområdet.

Det samlede udgiftsniveau pr. 0-18 årig er generelt lavere i Gladsaxe Kommune end i de andre kommuner. Det skal også ses i forhold til anbringelses- og forebyggelsesfrekvensen samt brugen af de forskellige tilbud inden for områderne.

Udgiftsniveauet på området for sårbare børn og unge afhænger i høj grad af de kommunale målsætninger og politikker, fordi det danner grundlag for indsatsen og visitationen på området.

5. Ældreområdet

I dette afsnit belyses ældreområdet. Udgiftsområdet omfatter plejeboliger, hjemmepleje, hjemmesygepleje, hjælpemidler, forebyggelse m.m. på ældreområdet samt udgifter til handicappede.

Udgiftsniveau

Tabel 5 viser det faktiske udgiftsniveau i 2005 og et beregnet udgiftsniveau.

Tabel 5. Udgiftsniveau pr. 67+ årig

	Udgiftsniveau pr. 67+ årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 67+ årig	Mer/mindreudgift ¹
Gladsaxe	53.746	50.759	2.987
Høje-Taastrup	50.908	46.267	4.641
Helsingør	50.578	49.991	587
Greve	49.417	41.380	8.036
Landsgennemsnit	48.401	48.401	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift. *Kilde:* Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2005

Tabellen viser, at Gladsaxe og Helsingør Kommune har et højere beregnet udgiftsniveau end landsgennemsnittet, mens det omvendte er tilfældet for Høje-Taastrup og Greve Kommune.

Sammenlignet med det beregnede udgiftsniveau er de faktiske udgifter pr. 67+ årig i alle benchmark kommunerne højere end det udgiftsniveau, som kommuner med samme rammebetingelser i gennemsnit bruger på området. Især Greve Kommunes udgiftsniveau ligger over det beregnede.

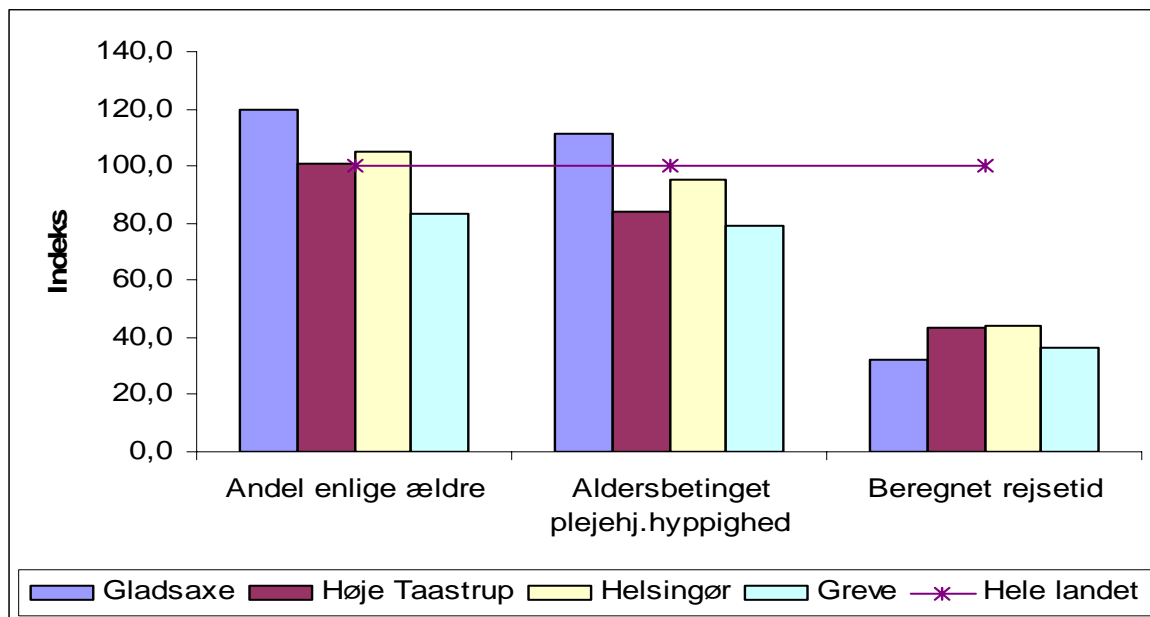
Alle fire kommuner har højere udgifter til ældreområdet end det, det beregnede udgiftsbehov indikerer.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på ældreområdet

Udgifterne på ældreområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- *Andel enlige ældre:* Udgiftsbehovet (beregnet udgiftsniveau) øges, når andelen af enlige ældre øges.
- *Aldersbetinget plejehjemshyppighed:* Udtryk for at jo ældre befolkningen er desto større er udgifterne til ældreomsorg.
- *Beregnet rejsetid pr. indbygger:* Når den gennemsnitlige rejsetid stiger vil kommunens udgifter til ældreområdet stige. Det vil sige, at jo større afstand der er mellem borgernes hjem, desto mere af den samlede arbejdstid bruges på transport fra hjem til hjem. Det medvirker til et højere udgiftsniveau.

Figur 36 viser rammebetingelserne i de fire kommuner.

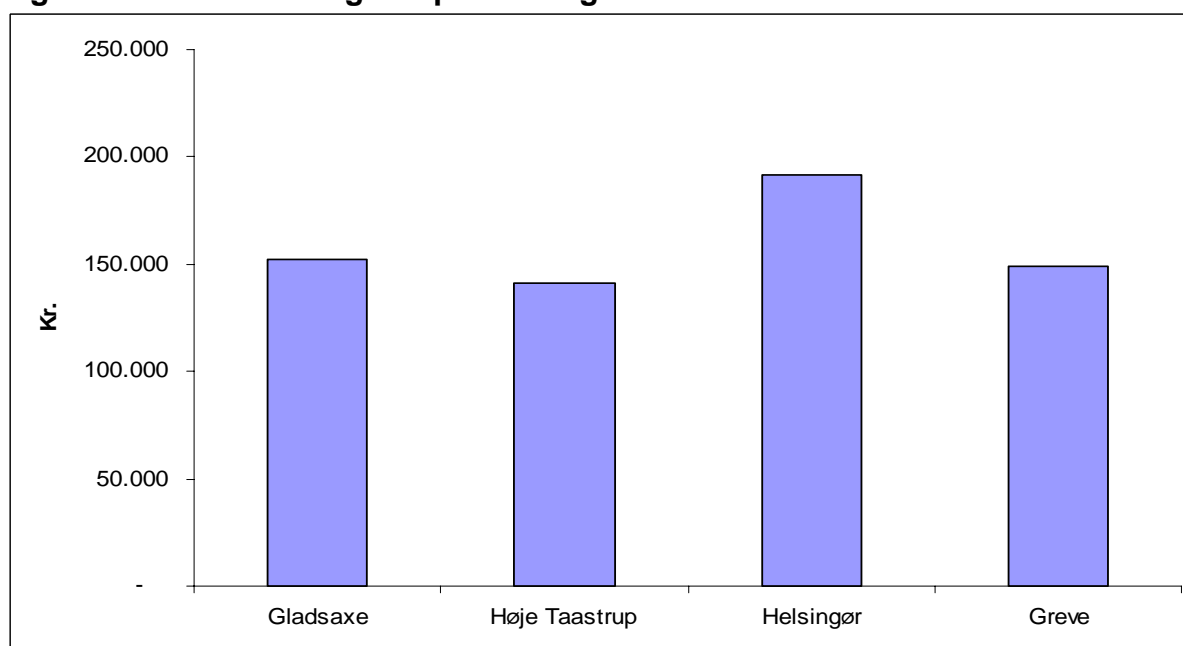
Figur 36. Rammebetingelser for de fire kommuner

Kilde: Eco nøgletal 2006. Indeks 100=landsgennemsnit.

Når det beregnede udgiftsniveau (udgiftsbehov) i Gladsaxe og Helsingør Kommune er større end landsgennemsnittet, skyldes det en høj andel af enlige ældre, og at der er et relativt højt aldersbetinget plejebæbehov.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er forskellige ydelser på ældreområdet og alderssammensætningen påvirker også udgifterne. Figur 37 viser de samlede udgifter pr. modtager på ældreområdet.

Figur 37. Nettodriftsudgifter pr. modtager – ældreområdet 2005

Kilde: Overliggerluppen, KL

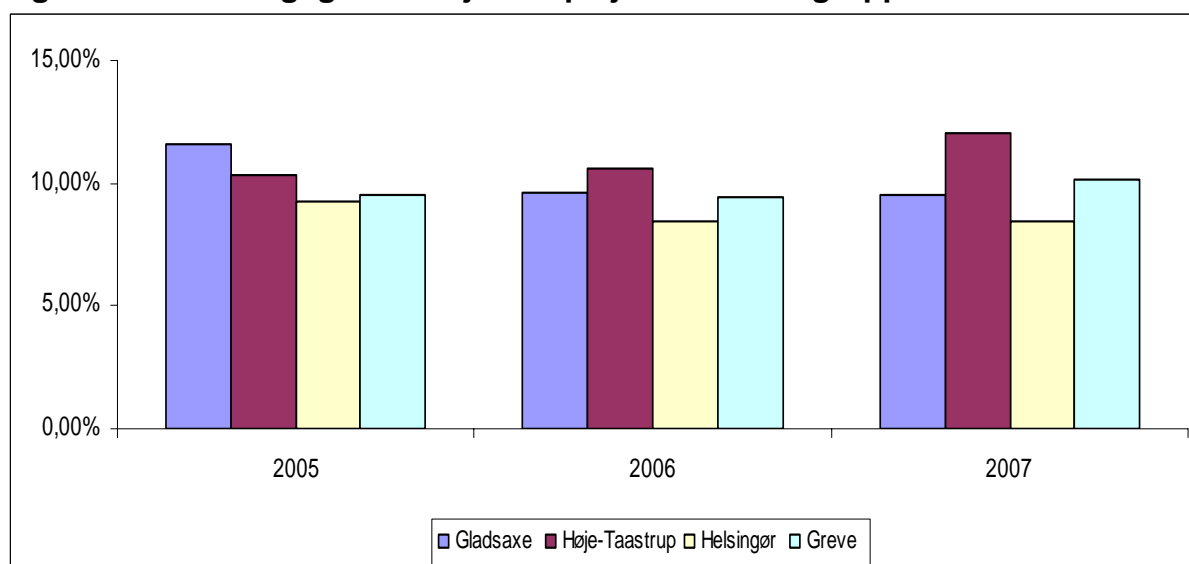
De gennemsnitlige udgifter pr. modtager er størst i Helsingør Kommune og lavest i Høje-Taastrup Kommune. Udgifterne i Gladsaxe, Greve og Høje-Taastrup Kommune svarer nogenlunde til landsgennemsnittet på 142.000 kr.

Forskelle i de politiske prioriteringer som f.eks. andelen af modtagere i forhold til den samlede ældrebefolkning og det antal timer en hjemmehjælpsmodtager får påvirker også udgiftsniveauet og kan samtidig ses som en indikator for serviceniveauet.

Høje dækningsgrader – det vil sige andelen af ældre der modtager ydelser – kan give sig udslag i høje udgifter. Udgiftsniveauet vil dog også afhænge af, hvor mange ydelser (antal timers hjemmehjælp mv.) der i gennemsnit leveres til den enkelte modtager. Hertil kommer forskelle i produktiviteten, der bl.a. kan aflæses på de timepriser, som anvendes til afregning af private leverandører, og som (kan) opgøres på grundlag kommunernes regnskaber. I det omfang timepriserne opgøres på grundlag af regnskaber kan forskellene i et vist omfang tilskrives forskelle i produktivitet.

Figur 38a og b viser dækningsgraden i hjemmeplejen, dvs. andelen af modtagere i forhold til det samlede indbyggertal, fordelt på forskellige aldersgrupper.

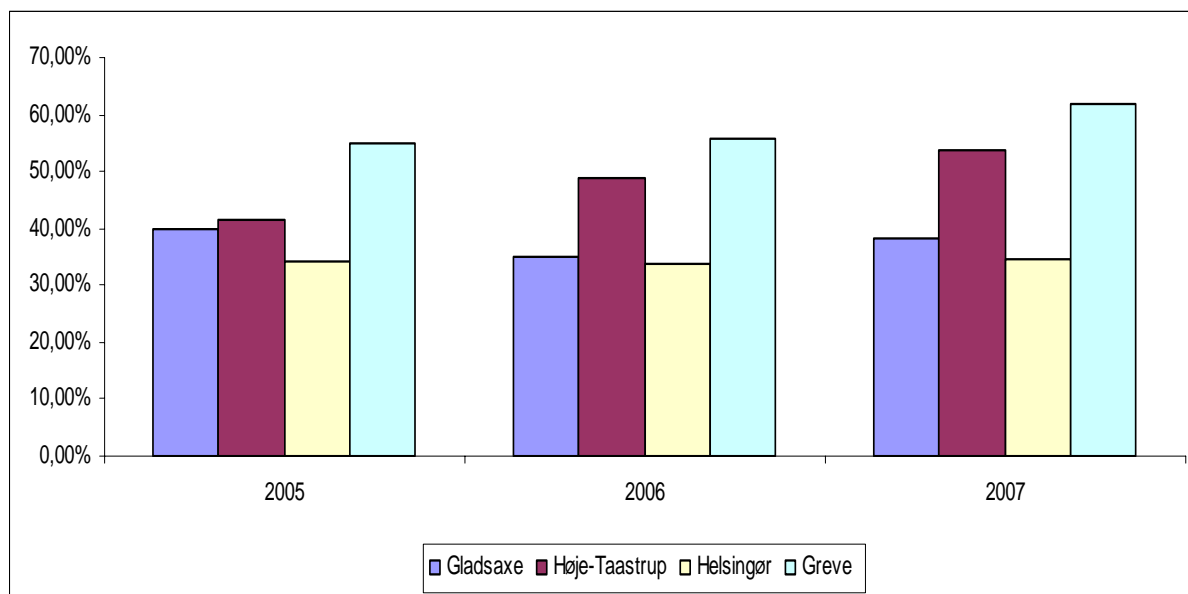
Figur 38a. Dækningsgrader i hjemmeplejen for aldersgruppen 65-79 år

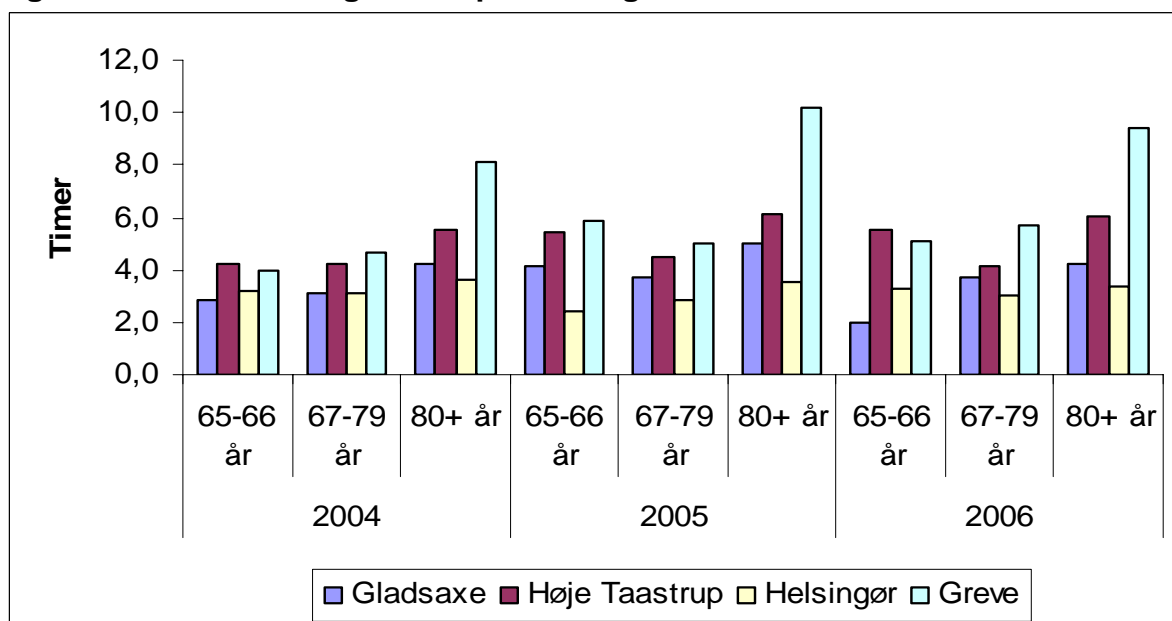
Kilde: Danmarks Statistik

Dækningsgraden for de 65-79 årige er nogenlunde den samme i de fire kommuner. Den ligger omkring 10 pct.

For de 80+ årige er der derimod betydelig variation i dækningsgraderne på hjemmeplejeområdet. Helsingør Kommune har de laveste dækningsgrader, mens de er størst i Greve Kommune med en andel på ca. 60 pct. i 2007. Det vil sige, at der er relativt flere 80+ årige, som modtager hjemmehjælp i Greve Kommune i forhold til de øvrige tre kommuner.

Figur 38b. Dækningsgrader i hjemmeplejen for aldersgruppen 80+ år

Figur 39 viser det gennemsnitlige antal timers hjemmehjælp pr. hjemmeboende pr. uge.

Figur 39. Gennemsnitlige timer pr. modtager

Kilde: Danmarks statistik og egne beregninger (Gladsaxe Kommune 2004).

Greve Kommune har i gennemsnit leveret flest timer pr. modtager pr. 80+ årig, mens Helsingør Kommune har leveret færrest. For de øvrige aldersgrupper er der for perioden set under ét forskel på, hvilke kommunen der leverer henholdsvis færrest og flest timer. Greve Kommune har dog uanset aldersgruppe leveret et forholdsvist højt timetal pr. modtager.

Tabel 6. Timepriser på hjemmehjælp

Kr.	Gladsaxe	Høje Taastrup	Helsingør	Greve
Personlig pleje - hverdag	296,95	284,00	365,00	299,03
Personlig pleje - øvrig tid	430,58	351,00	438,00	411,31
Praktisk hjælp	296,95	248,00	326,00	299,03

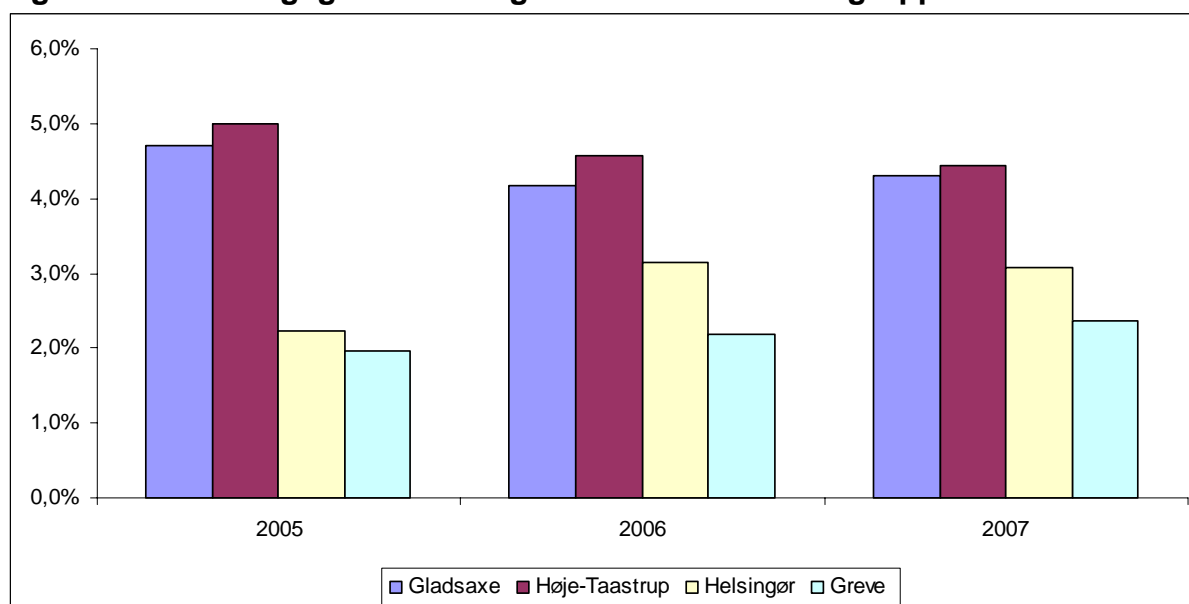
Kilde: Fritvalgsdatabasen, marts 2007

Helsingør Kommune har de højeste timepriser uanset ydelsestype (personlig pleje og praktisk hjælp). Timepriserne er lavest i Høje-Taastrup Kommune.

En høj timepris giver et højt udgiftsniveau, og forklaringen herpå kan f.eks. være personalesammensætningen, eller det kan være udtryk for lav produktivitet (f.eks. højt vikarforbrug). Derudover skal der tages højde for, at variationen i timeprisen også kan skyldes forskelle i den tid, som personalet anvender på transport mellem besøgene (den såkaldte vejtid), og som enten kan skyldes ringe arbejdstilrettelæggelse (lav produktivitet) eller forskel i afstanden mellem brugerne af hjemmeplejen i de fire benchmark kommuner (rammebetingelse).

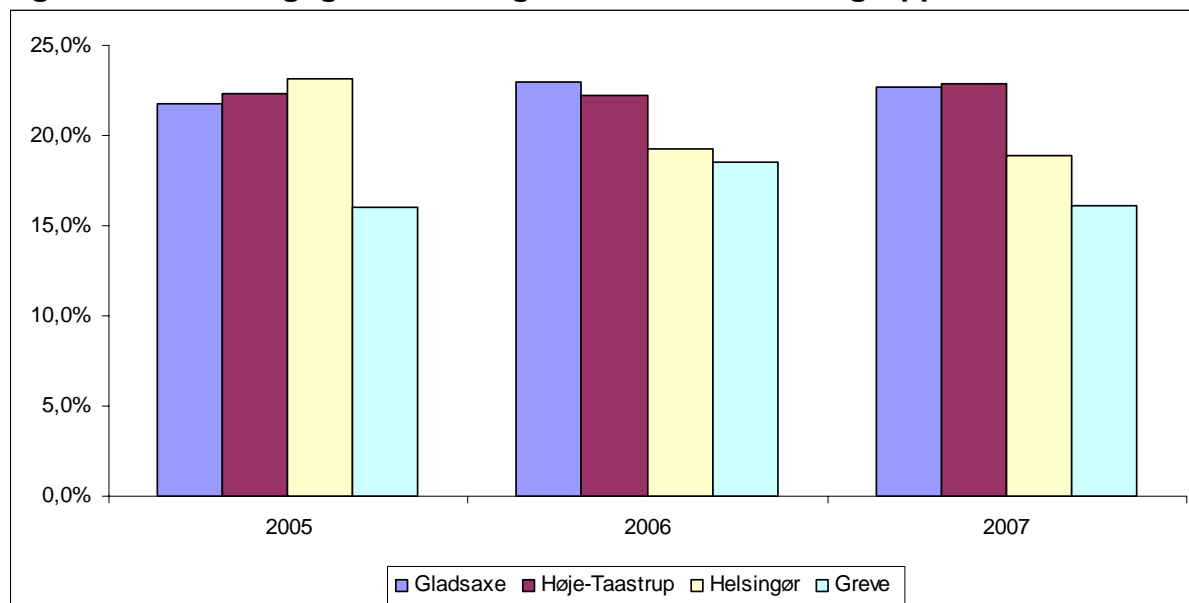
Når timepriserne bruges til at fortolke forskelle i produktiviteten, skal der ydermere tages højde for, at forskellene kan være af beregningsteknisk karakter, f.eks. er der forskel på, hvor meget "overhead", der indgår i beregningen.

Tilbuddene på ældreområdet omfatter også plejeboliger og figur 40a og b viser dækningsgraden for plejeboliger, der her omfatter alle boligformer for ældre. Det vil sige også ældreboliger.

Figur 40a. Dækningsgrader – boliger til ældre for aldersgruppen 65-79 år

Kilde: Danmarks Statistik

Greve Kommune har de laveste dækningsgrader for boliger på ældreområdet uanset aldersgruppe, mens Gladsaxe og Høje-Taastrup Kommune – med dækningsgrader på knap 24 pct. for den ældste aldersgruppe – har de højeste dækningsgrader.

Figur 40b. Dækningsgrader – boliger til ældre for aldersgruppen 80+ år

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 38 og 40 giver et billede af, om kommunen har valgt at hjælpe borgerne i eget hjem (høj dækningsgrad inden for hjemmeplejen) eller i en plejebolig (høj dækningsgrad på plejeboliger). Det ser ud til, at Greve Kommune i højere grad end de tre øvrige kommuner har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistiske publikationer.

Nedenfor opridses forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

- Timeprisen afhænger bl.a. af, hvor meget af personalets tid, der medgår hos borgerne – den såkaldte BrugerTidsProcent (BTP).
- Lønninger udgør en meget stor andel af udgifterne på ældreområdet, og forskelle i lønniveauer påvirker derfor udgifterne. Forskellene kan skyldes sammensætning i personale (faglært/ufaglært), anciennitet og lokale lønforhold, herunder stedtillæg.
- Ældreområdet er kendetegnet ved, at der er mangel på personale og ofte også høje fraværspcenter. Dette påvirker udgifterne i og med der benyttes vikarer.

Konklusion

Udgifterne pr. 67+ årig er større end det beregnede udgiftsniveau i alle benchmark kommunerne. Det kan tyde på, at kommunerne bruger flere penge på ældreområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer. Især Greve Kommunes udgiftsniveau ligger over det beregnede.

Inden for benchmark kommunerne er det beregnede udgiftsbehov i Gladsaxe og Helsingør Kommune større end landsgennemsnittet. Det skyldes bl.a. en høj andel af enlige ældre, og at der er en relativ høj "plejehjemsbetingsbetinget plejehjemshyppighed".

Høje-Taastrup Kommune har med 141.000 kr. pr. modtager de laveste udgifter, mens Helsingør Kommune har de højeste udgifter (191.000 kr.).

Udgifterne afhænger bl.a. af dækningsgraden, det vil sige andelen af modtagere pr. aldersgruppe, og af hvor mange ydelser (antal timers hjemmehjælp mv.), som i gennemsnit leveres til den enkelte modtager. Hertil kommer forskelle i produktiviteten, der bl.a. kan aflæses på de timepriser, som anvendes til afregning af private leverandører, og som (kan) opgøres på grundlag kommunernes regnskaber.

På hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne størst i Greve Kommune og mindst i Helsingør Kommune. Greve Kommune er også den kommune som i gennemsnit har leveret flest timer pr. modtager pr. 80+ årig, mens Helsingør Kommune har leveret færrest. For de øvrige aldersgrupper er der for perioden set under ét forskel på, hvilken kommune der leverer henholdsvis færrest og flest timer. Greve Kommune har dog uanset aldersgruppe leveret et forholdsvist højt timetal pr. hjemmehjælpsmodtager.

Helsingør Kommune har de højeste timepriser uanset ydelse på hjemmeplejeområdet (personlig pleje og praktisk hjælp). Timepriserne er – med undtagelse af "Personlig pleje øvrig tid" – mindst i Gladsaxe Kommune.

Mens Greve Kommune har de højeste dækningsgrader på hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne på plejeboligområdet størst i Gladsaxe og Høje-Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. Det viser, at Greve Kommune i højere grad end de øvrige tre kommuner, har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Helsingør Kommune har de højeste udgifter til ældreområdet pr. modtager, men samtidig ligger de faktiske udgifter pr. 67+ årige på niveau med det beregnede udgiftsbehov.

Greve Kommunes faktiske udgifter pr. 67+ årige ligger noget over det beregnede niveau. Det skal måske ses i sammenhæng med, at Greve Kommune i højere grad end de andre tre kommuner anvender hjemmepleje frem for plejeboliger til den ældste og mest plejkrævende aldersgruppe 80+ årige.

6. Øvrige sociale områder

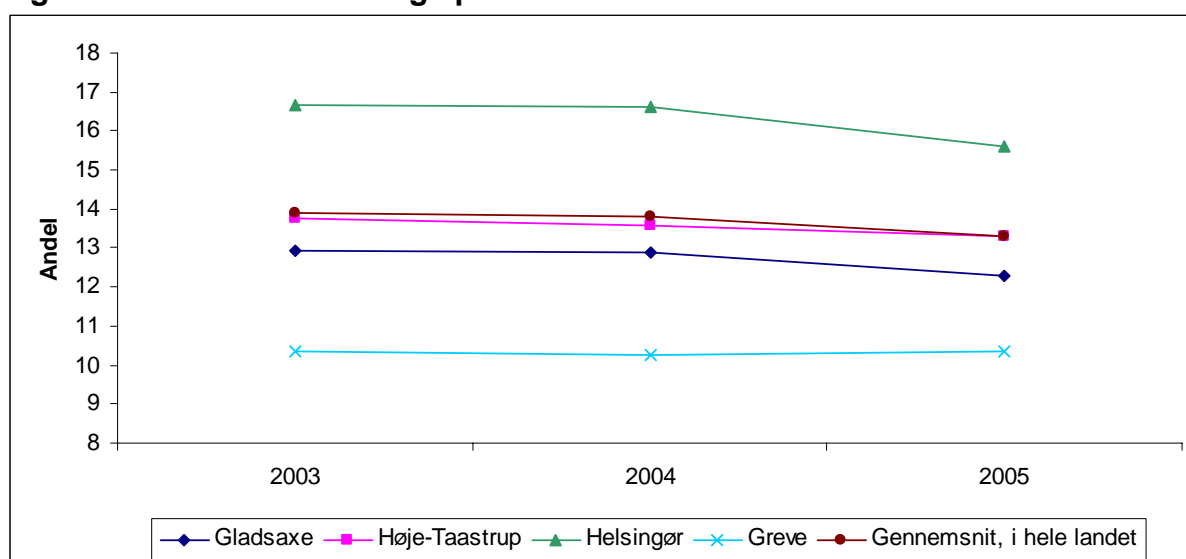
I dette afsnit belyses følgende udgiftsområder:

- Udgifter til ledige i alderen 17-66 år
- Udgifter til sundhedstjeneste og tandpleje
- Udgifter til personlige tillæg mv.

Ledige i alderen 17-66 år

Andelen af 17-66 årige på overførselsindkomster varierer en del blandt de fire kommuner.

Figur 41. Andel af 17-66 årige på overførselsindkomst

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel SAM7 og BEF1.

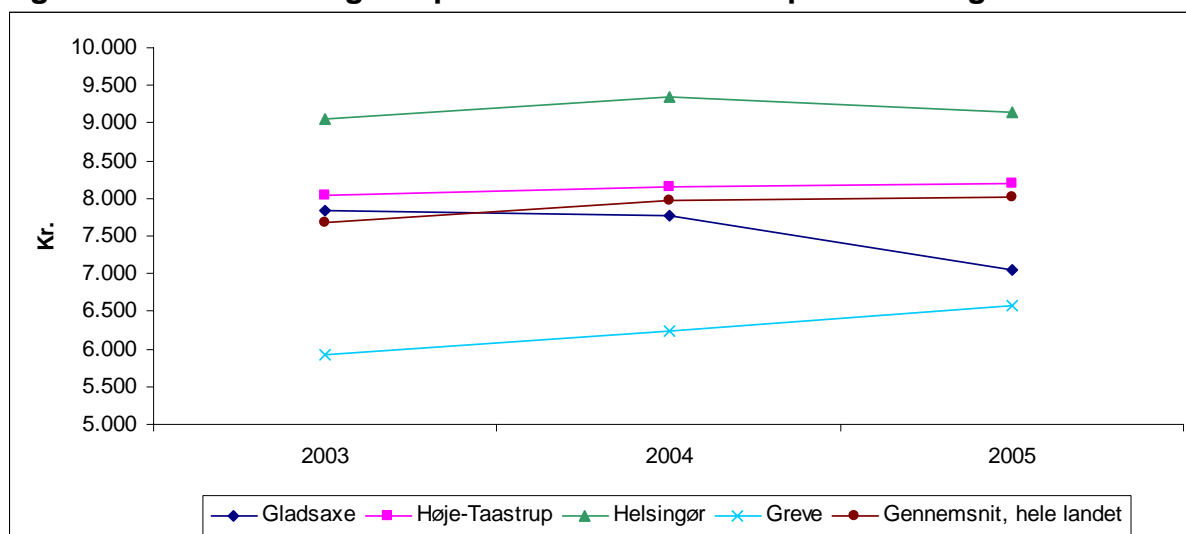
Helsingør Kommune har flest borgere på kommunale overførselsindkomster (sygedagpenge, kontanthjælp, revalidering, førtidspension, kommunal aktivering og ledighedsydelse), mens Greve Kommune har færrest. Høje-Taastrup og Gladsaxe Kommune ligger tæt på gennemsnittet i hele landet.

Figur 42 viser de kommunale nettodriftsudgifter pr. 17-66 årige på overførselsområdet (kontanthjælp, særlig beskæftigelsesindsats, sygedagpenge og revalidering, samt til førtidspension).

Udgifterne er størst i Helsingør Kommune og lavest i Greve Kommune, som også har et udgiftsniveau betydeligt under landsgennemsnittet

Udgifterne har totalt set været stigende fra 2003 til 2005 i alle kommuner, bortset fra Gladsaxe Kommune.

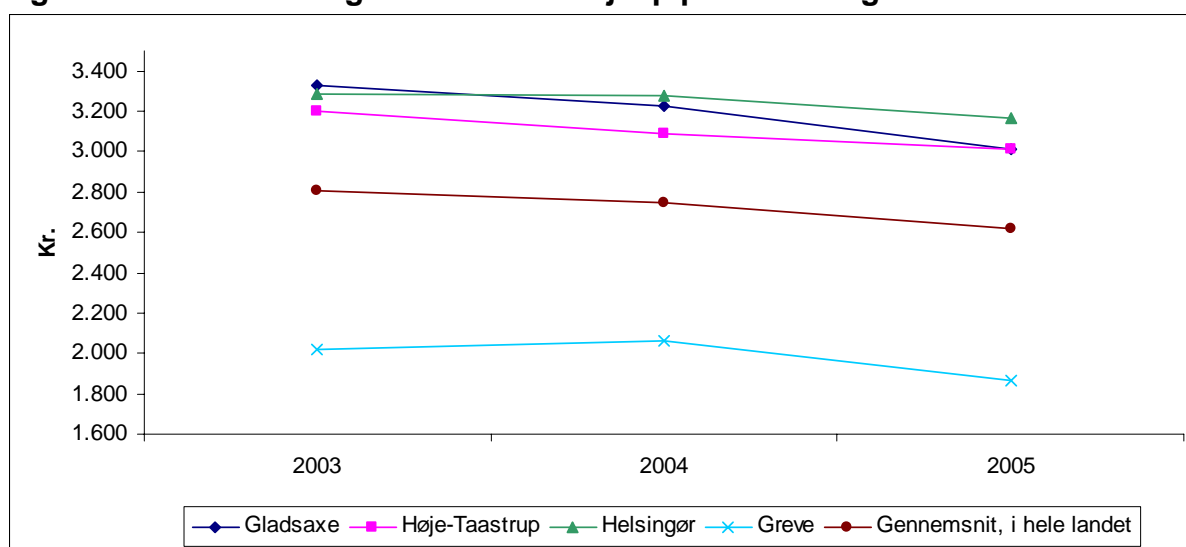
Figur 42. Nettodriftsudgifter på overførselsområdet pr. 17-66 årig

Kilde: ECO-nøgletal tabel 8.11, 8.31 og 8.71 samt Danmarks Statistik (REG31, BEF1).

For at få et mere nuanceret billede af udgifterne viser de følgende figurer udviklingen i udgifterne for de enkelte typer overførselsindkomster.

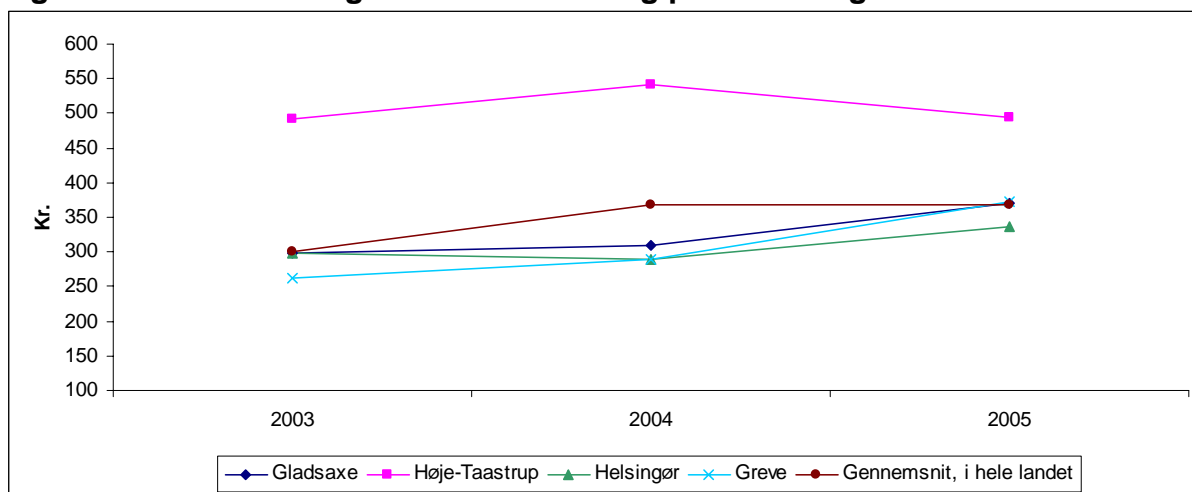
Figur 43. Nettodriftsudgifter til kontanthjælp pr. 17-66 årig

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.11, 5.01 Kontanthjælp og 5.05 aktiverede kontanthjælpsmodtagere.

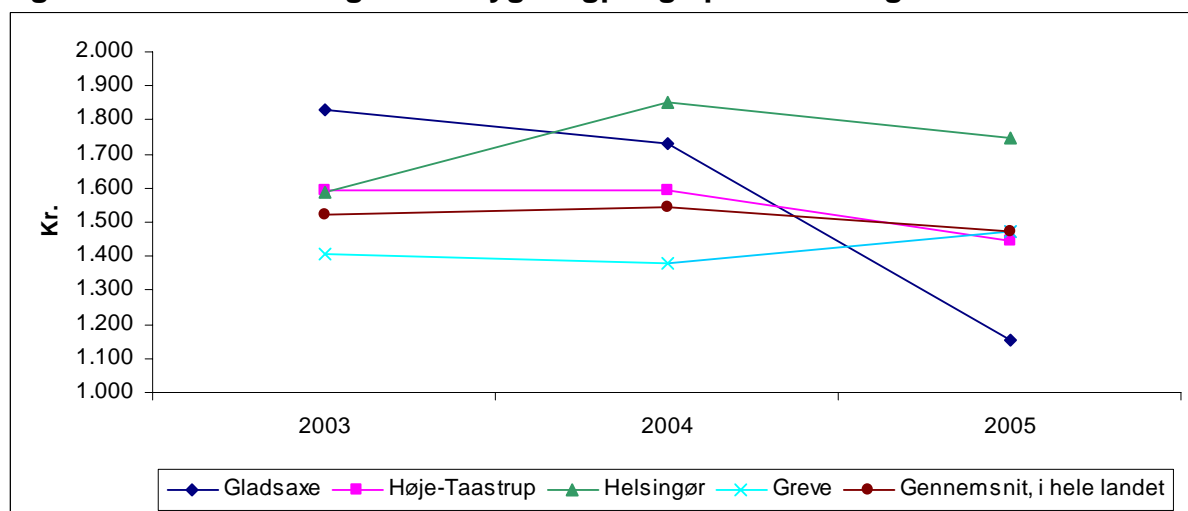
Alle kommuner – bortset fra Greve Kommune – har højere udgifter til kontanthjælp end gennemsnittet på landsplan. Bland de fire kommuner har Helsingør Kommune imod slutningen af perioden de højeste udgifter, mens Greve Kommune i hele perioden har de laveste udgifter til kontanthjælp.

Figur 44 viser kommunernes aktiveringsindsats udtrykt ved nettodriftsudgifterne til aktivering mv. pr. 17-66 årig

Figur 44. Nettodriftsudgifterne til aktivering pr. 17-66 årig

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.11

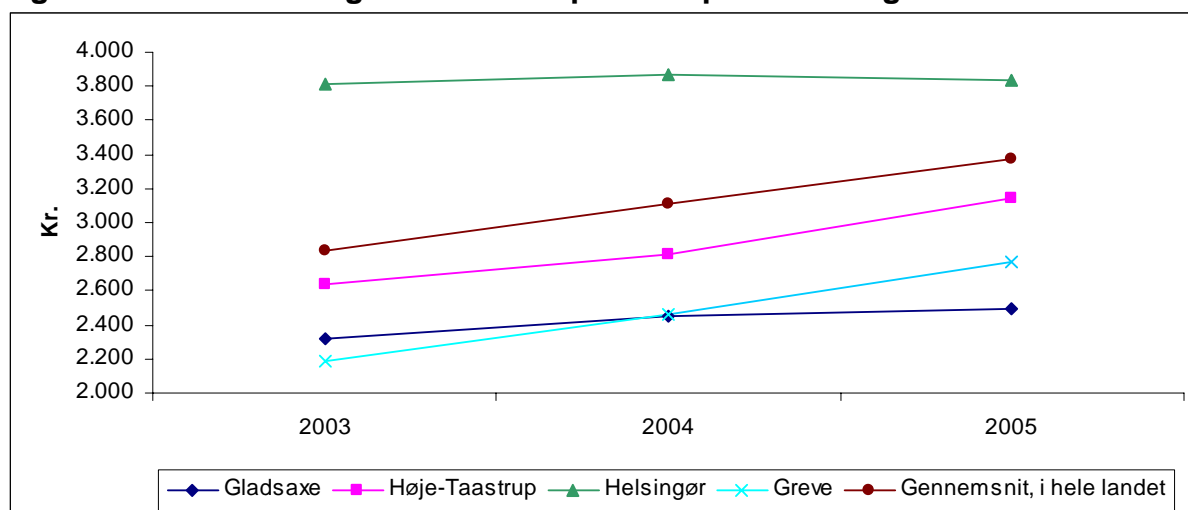
Høje-Taastrup Kommune bruger med ca. 500 kr. til aktivering pr. 17-66 årig langt flest ressourcer til aktivering. Udgiftsniveauet i de øvrige kommuner svarer nogenlunde til landsgennemsnittet.

Figur 45. Nettodriftsudgifter til sygedagpenge pr. 17-66 årig

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.31

Udgifterne til sygedagpenge har udviklet sig forskelligt i de fire benchmark kommuner.

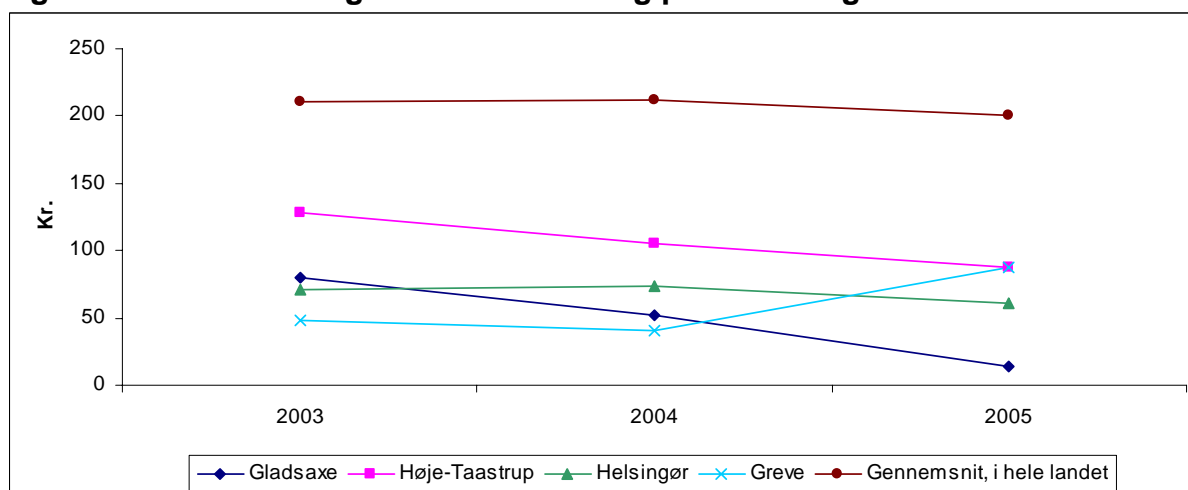
Med undtagelse af Greve Kommune er sygedagpengeudgifterne faldet fra 2004 til 2005. Det skal ses i sammenhæng med, at der i 2004 var 53 udbetalingsuger, mens der i 2005 kun var 52 udbetalingsuger. Faldet i udgifterne til sygedagpenge fra 2004 til 2005 har været særlig stort i Gladsaxe Kommune.

Figur 46. Nettodriftsudgifter til førtidspension pr. 17-66 årig

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.71

Helsingør Kommunes udgifter til førtidspension er betydeligt højere end landsgennemsnittet, mens udgifterne er på niveau – eller væsentlig mindre – end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner. Til gengæld har der været en vækst i udgifterne til førtidspension i disse kommuner.

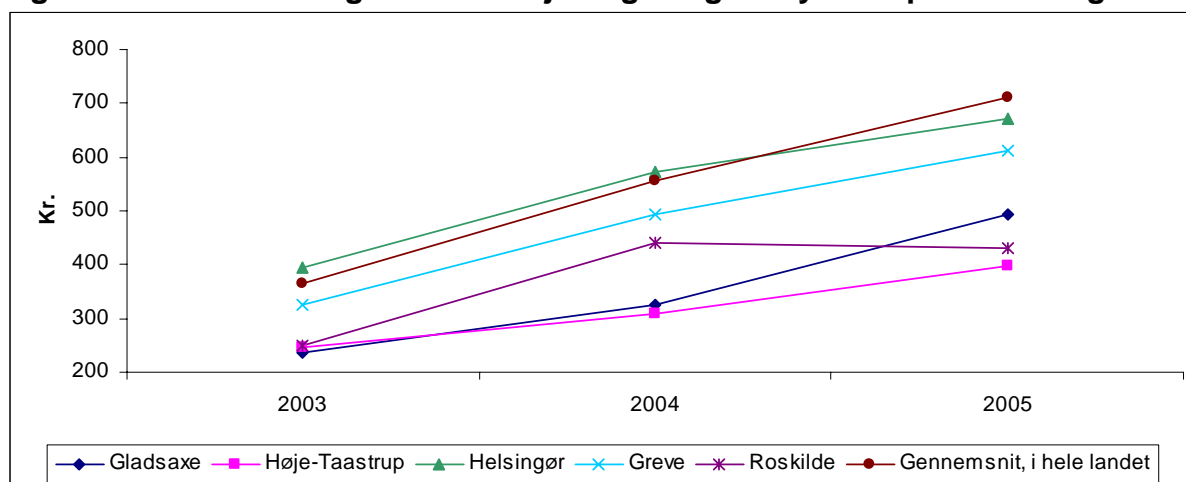
Figur 47 viser nettodriftsudgifterne til revalidering inklusiv beskyttet beskæftigelse samt aktivitets- og samværstilbud pr. 17-66 årig

Figur 47. Nettodriftsudgifter til revalidering pr. 17-66 årig

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG31 (funktion 5.40) og BEF1

Alle fire kommuner har et udgiftsniveau, der ligger under landsgennemsnittet. Blandt de fire kommuner er især udgifterne til revalidering i Gladsaxe Kommune væsentlig lavere.

Udgifterne er steget i Greve Kommune fra 2004 til 2005, mens de er faldet i de andre tre kommuner.

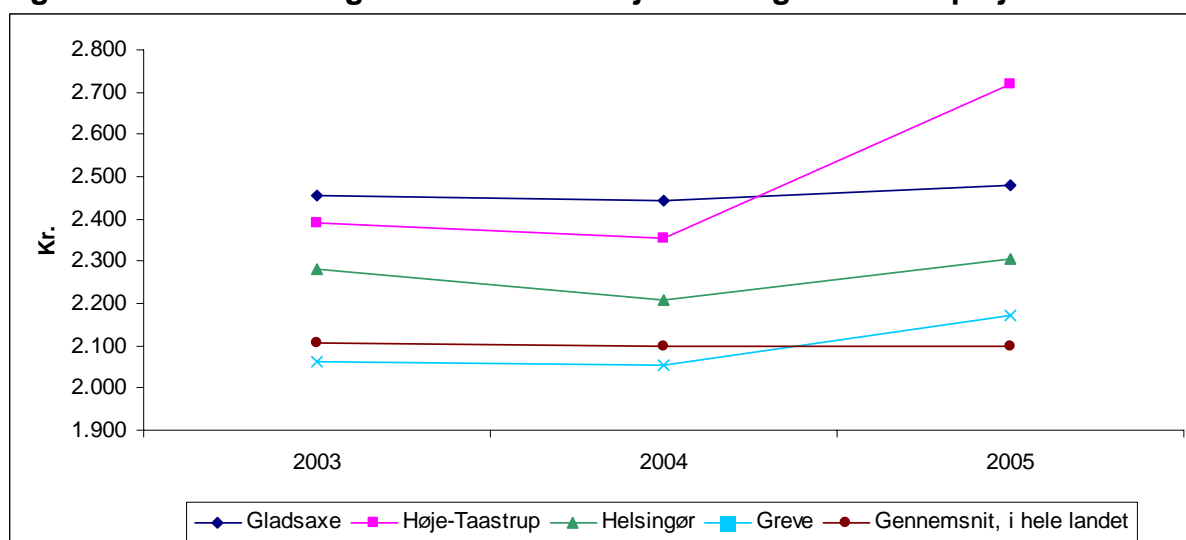
Figur 48. Nettodriftsudgifter til fleksjob og ledighedsydelse pr. 17-67 årig

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG 31 (funktion 5.41 og BEF1)

Udgifterne til fleksjob og ledighedsydelse er i perioden 2003-2005 øget i alle kommuner. Dette skyldes bl.a. en faldende refusionspct, men også at området har været i vækst gennem de sidste år. Helsingør Kommunes udgifter pr. 17-67 årig ligger på niveau med gennemsnittet på landsplan, mens de andre kommuners ligger under.

Sundhedstjeneste og tandpleje

Figur 49 viser nettodriftsudgifterne til sundhedstjeneste og tandpleje pr. 0-17 årig

Figur 49. Nettodriftsudgifter til sundhedstjeneste og sundhedspleje

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.41

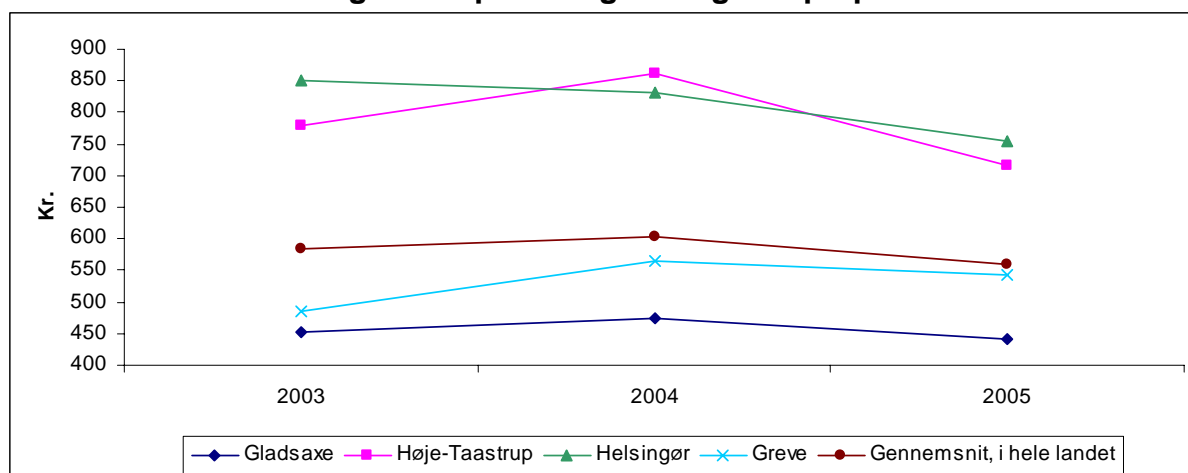
Udgifterne har – med undtagelse af Høje-Taastrup Kommune, der har haft et stigende udgiftsniveau – været nogenlunde stabile i perioden 2003-2005.

Ses på udgiftsniveauet er der stor forskel på benchmark kommunerne. Greve Kommune har det laveste udgiftsniveau, mens Gladsaxe Kommune indtil 2004 har haft det højeste udgiftsniveau.

Det høje udgiftsniveau – og de betydelige udgiftsvariationer – i Gladsaxe og Høje-Taastrup Kommune skyldes bl.a., at udgifterne omfatter udbetaling af tjenestemandspension.

Personlige tillæg mv.

Tabel 50. Nettodriftsudgifter til personlige tillæg mv. pr. pensionist

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.61

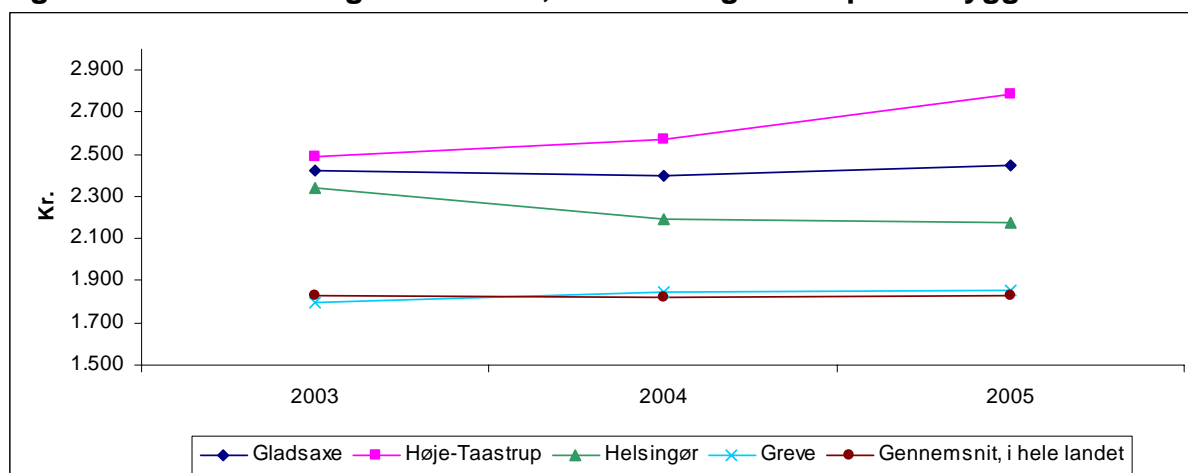
Udgifterne til personlige tillæg varierer en del mellem kommunerne. Høje-Taastrup og Helsingør Kommune har væsentligt højere udgifter end de øvrige kommuner, mens udgifterne er lavest i Gladsaxe Kommune.

Set i forhold til udgiftsniveauet på landsplan har Greve og Gladsaxe Kommune færre udgifter, mens Helsingør og Høje-Taastrup Kommune ligger over.

7. Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.

Området omfatter udgifter til stadion-og idrætsanlæg, idræts-og svømmehaller, folkebiblioteker, folkeoplysning, fritidsaktiviteter som f.eks. musikskole og ungdomsskolelevirksomhed.

Figur 51. Nettodrifudsgifter til fritid, bibliotek og kultur pr. indbygger

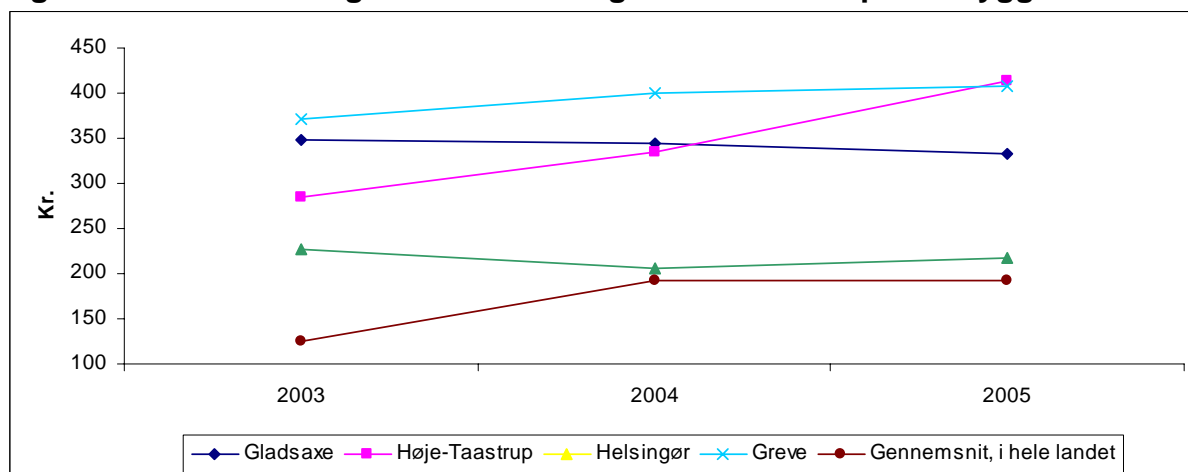

Kilde: ECO-nøgletal tabel 1.31

I forhold til de samlede udgifter til fritid, bibliotek og kultur ligger alle fire kommuner på eller over landsgennemsnittet. Men der er stor variation i udgiftsniveauet. Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau til fritid, bibliotek og kultur, mens Greve Kommune det laveste.

I det følgende ses nærmere på de forskellige aktivitetsområder.

Figur 52. Nettodrifudsgifter til idræts- og svømmehaller pr. indbygger

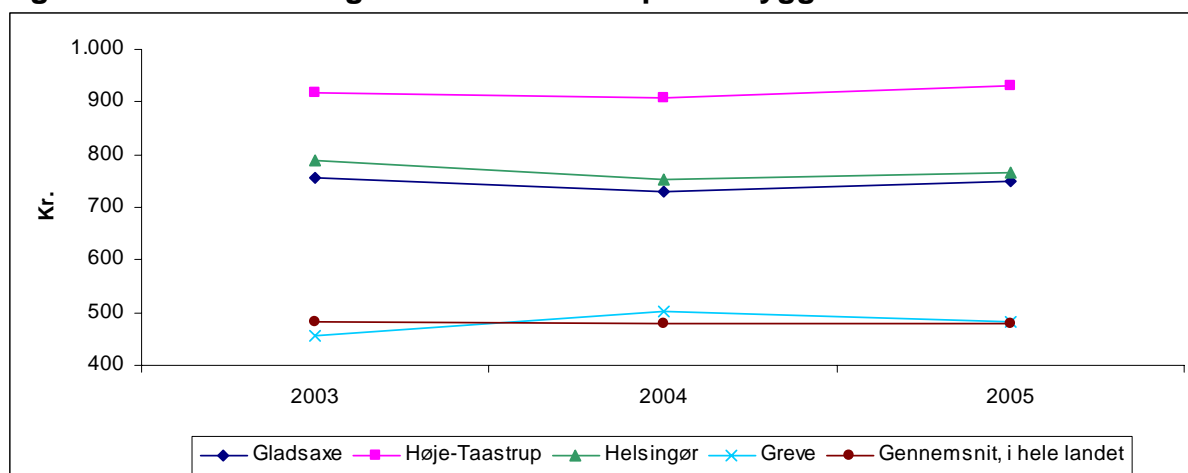
Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.12

Billedet er igen, at benchmark kommunerne har udgifter der ligger på niveau eller over landsgennemsnittet, og at der er betydelig variation mellem kommunerne.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau til idræts- og svømmehaller og Helsingør Kommune det laveste.

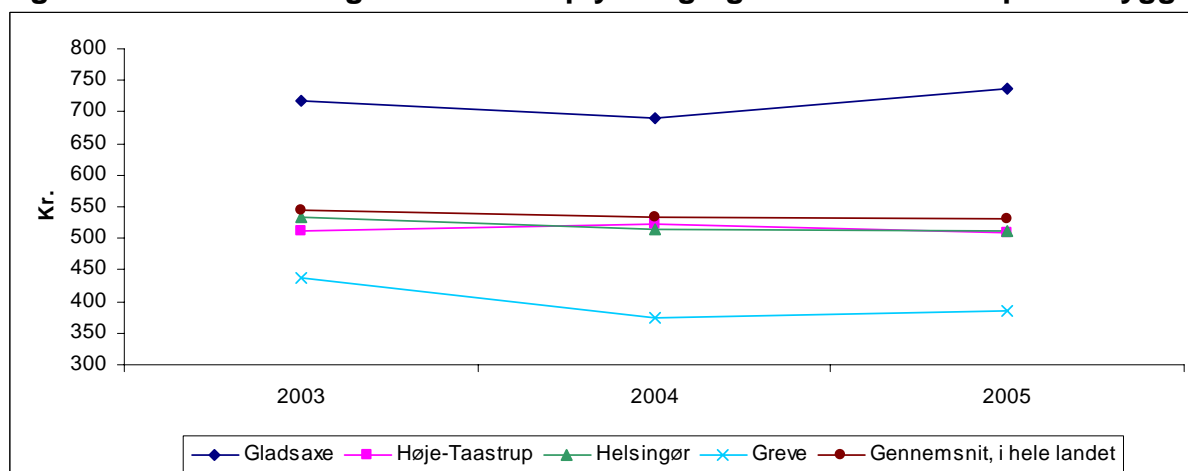
Figur 53. Nettodriftsudgifter til biblioteker pr. indbygger

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.13

I forhold til udgifter til biblioteker pr. indbygger har Høje-Taastrup Kommune det højeste udgiftsniveau, mens Greve Kommune har det laveste udgiftsniveau. Også her er udgiftsniveauet i Greve Kommune tæt på gennemsnittet i hele landet. De øvrige tre kommuners over.

Figur 54. Nettodriftsudgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter pr. indbygger

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.13

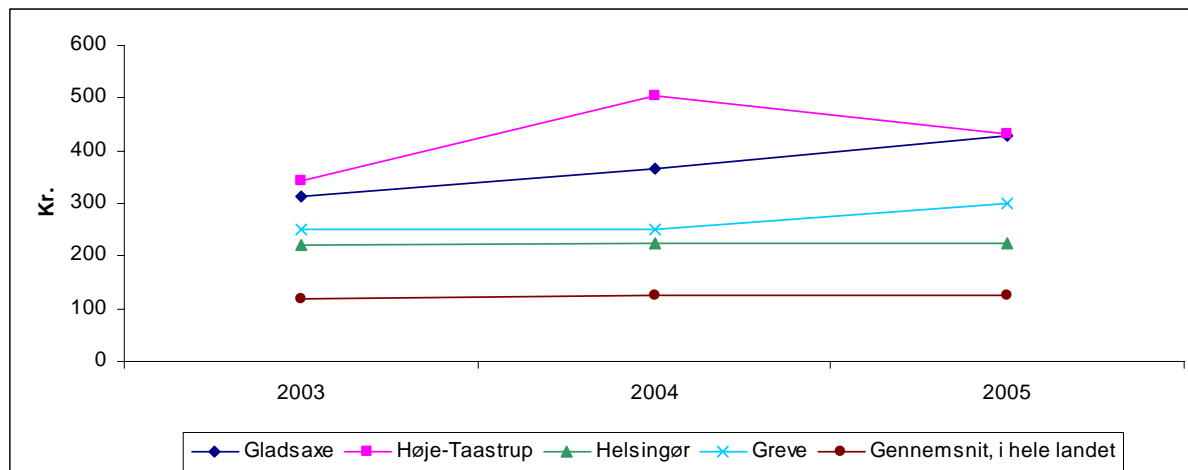
Nettodriftsudgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter omfatter bl.a. folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde, lokaletilskud, fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven, ungdomsskolevirksomhed (for 14-18 årige), daghøjskoler mv.

På dette område har Gladsaxe Kommune det højeste udgiftsniveau og Greve Kommune har det laveste. De to andre kommuner har udgifter på niveau med gennemsnittet på landsplan. Det vurderes, at der ofte er forskelle i konteringspraksis på dette område, og at det derfor kan have betydning for opgørelse af udgiftsniveauet.

8. Vejvæsen

Udgifterne omfatter både drifts- og anlægsudgifterne på området.

Figur 55. Nettodrifts- og anlægsudgifter til vejvæsen pr. km. vej

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG31 samt Vejsektoren.dk (kommuneveje).

Samlet set er der stor forskel på udgifterne til vejvæsen i de fire kommuner. Dertil kommer, at der er forholdsvis store udsving i udgifterne mellem årene.

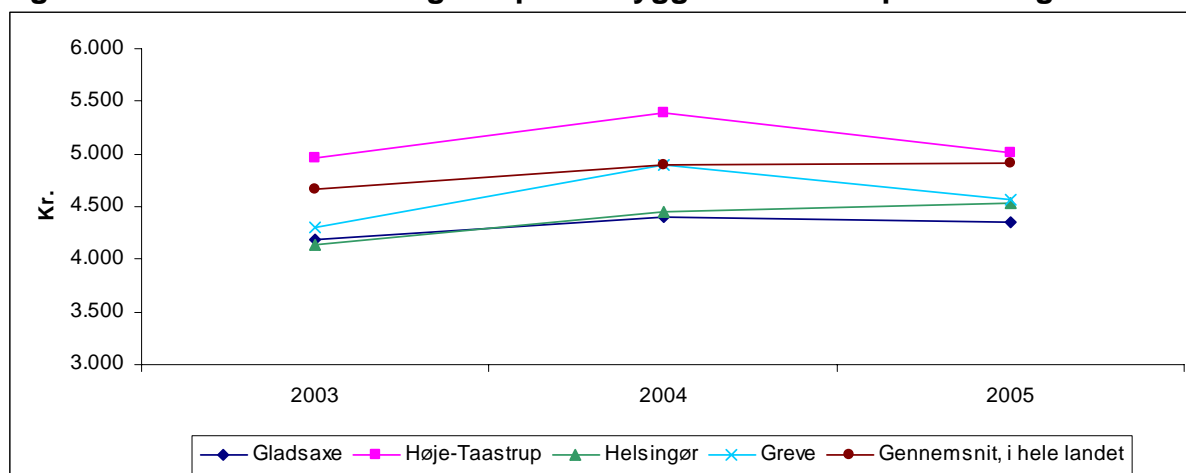
Alle fire kommuner har et udgiftsniveau der ligger væsentligt over gennemsnittet for hele landet. Høje-Taastrup Kommune har haft særlige store udgifter i 2004.

9. Administration

Udgifterne til administration omfatter mange forskellige typer udgifter og afhænger bl.a. også af, hvordan kommunerne har organiseret administrationen. Derfor skal en direkte sammenligning af udgiftsniveauet tages med forbehold.

Figur 56 viser nettodriftsudgifterne til administration pr. indbygger, herunder udgifter til administrationsbygninger samt sekretariat og forvaltninger men eksklusiv udgifter til politisk organisation og lønpuljer.

Figur 56. Administrationsudgifter pr. indbygger eksklusiv politisk organisation

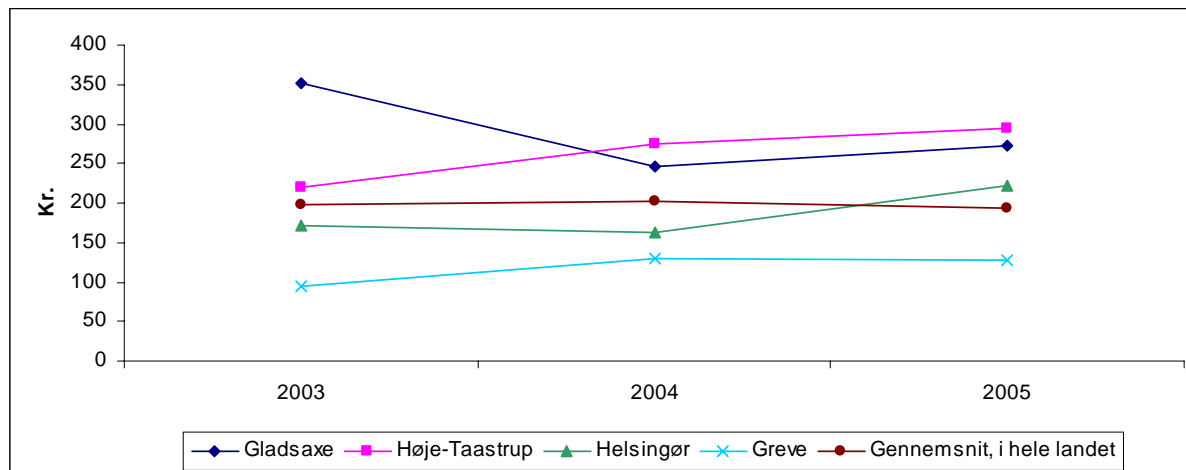

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.41, samt kommunernes egne regnskabstal korrigeret for centralt afholdte udgifter til rengøring.

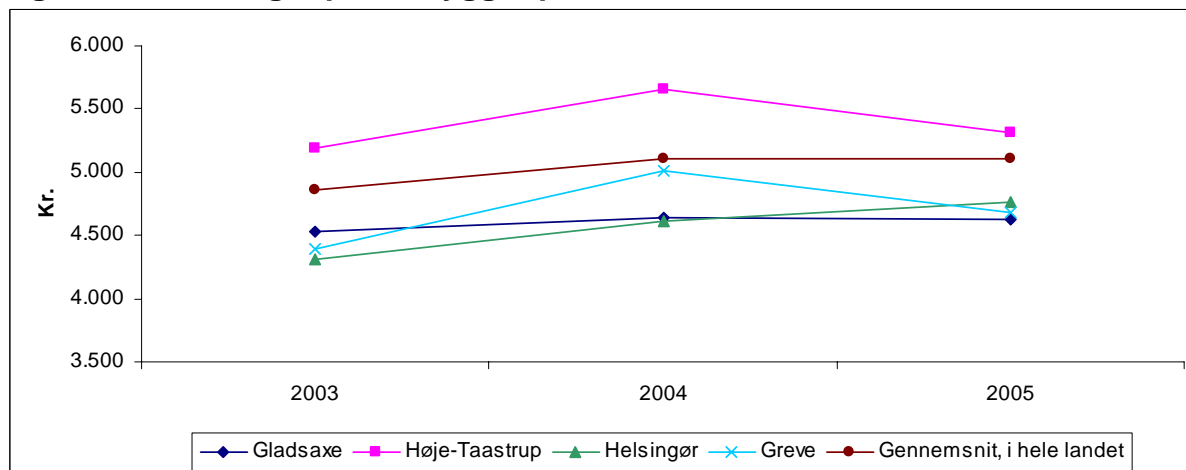
Høje-Taastrup Kommune har i 2005 det højeste udgiftsniveau efterfulgt af Helsingør Kommune, mens Gladsaxe og Greve Kommune har det laveste udgiftsniveau. I forhold til gennemsnittet på landsplan er udgiftsniveauet i Høje-Taastrup Kommune højere, mens det ligger under i de tre øvrige kommuner.

For at få et mere nuanceret billede af udgiftssammensætningen er udgifterne pr. indbygger i figur 57 og figur 58 fordelt på henholdsvis administrationsbygninger og driftsudgifter.

Nettodriftsudgifter til administrationsbygninger varierer mellem kommunerne og mellem årene 2003 til 2005. Høje-Taastrup Kommune har i 2005 det højeste udgiftsniveau og Greve Kommune har det laveste. Udgifterne i Helsingør Kommune ligger nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet. De andre tre kommuners udgiftsniveau ligger enten under eller over.

Figur 57. Udgifter til administrationsbygninger pr. indbygger

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.41 *Gladsaxe Kommunes tal er korrigeret for centralt placerede rengøringsudgifter.

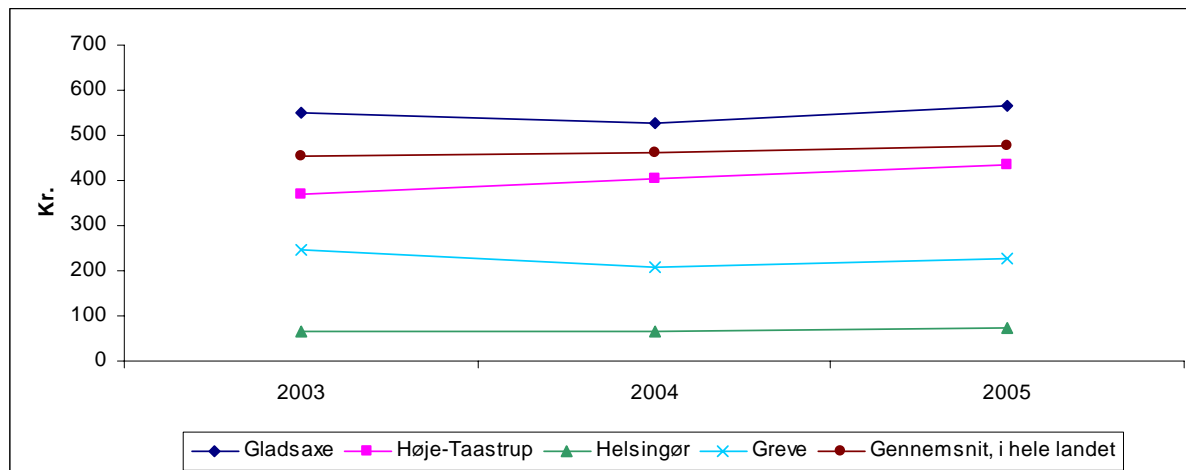
Figur 58. Driftsudgift pr. indbygger på administrationsområdet

Kilde: Danmarks statistik, Statistikbanken, tabel reg31 og bef1

Høje-Taastrup Kommune har de højeste nettodriftsudgifter pr. indbygger, når der ses på driftsudgifterne til administration, mens Gladsaxe Kommune har de laveste.

Driftsudgifterne til administration pr. indbygger i 2005 er på niveau eller mindre end landsgennemsnittet i alle fire benchmark kommuner.

Udgifterne på administrationsområdet omfatter også udbetaling af tjenestemandspension. For at få et billede af den udgiftsmæssige belastning vises i figur 59 udgifterne til tjenestemandspension pr. indbygger.

Figur 59. Udgifter til tjenestemandspension pr. indbygger

Kilde: Danmarks statistik, Statistikbanken, tabel reg31 og bef1

Udgifterne til tjenestemandspension i Gladsaxe Kommune er større end landsgennemsnittet, mens det er mindre i de øvrige kommuner.

Det skal tilføjes, at udgifterne til tjenestemandspension i Greve Kommune omfatter alle tjenestemandspensionsudgifter, mens det i Høje-Taastrup, Gladsaxe og Helsingør Kommune kun omfatter det administrative personale.

10. Begreber og definitioner

Beregnet udgiftsniveau:

Det beregnede udgiftsniveau er et mål for en kommunes forventede udgiftsniveau, når der er taget hensyn til en række strukturelle forhold eller rammebetingelser, som f.eks. befolkningens sammensætning på aldersgrupper, uddannelsesniveau og andel uden beskæftigelse. De rammebetingelser, der indgår i beregningen, er udvalgt på grundlag af statistiske analyser. Beregnet udgiftsniveau udtrykker med andre ord, det udgiftsniveau en kommune burde have ud fra de udvalgte rammebetingelser.

Det sociale indeks:

Det sociale indeks er en sammenvejning af faktorer – rammebetingelser – der betyder mest i forhold til en kommunes sociale struktur og sociale forhold.

Dækningsgrad:

Dækningsgraden er mål for, hvor stor en andel af en potentiel brugergruppe der faktisk modtager ydelser. F.eks. andelen af 0-2 årige børn som går i et kommunalt pasningstilbud.

Gennemsnitligt udgiftsniveau:

Det gennemsnitlige udgiftsniveau er udgiftsniveauet i gennemsnit for alle landets kommuner under et. Det kan også ses som udgiftsniveauet i en landsgennemsnitlig kommune.

KL ressourceluppen:

Ressourceluppen er KL's benchmarkingredskab. Den indeholder forskellige udgifts- og servicemæssige nøgletal på en række kommunale aktivitetsområder. Ressourceluppen tager hensyn til de rammebetingelser, der har betydning for de forskellige kommunale aktivitetsområder. Rammebetingelserne er udvalgt på basis af statistiske analyser, og er faktorer som erfaringsmæssigt har størst betydning for udgifts- eller aktivitetsniveauet. Med ressourceluppen kan den enkelte kommune finde relevante sammenligningskommuner og få indsigt i kommunens "performance" og prioritering både på et overordnet og et mere detaljeret niveau.

Overordnede rammebetingelser/strukturelle forhold:

De strukturelle forhold eller overordnede rammebetingelser er forhold, der har betydning for en kommunes udgiftsbehov, men samtidig er forhold den enkelte kommune ikke umiddelbart kan påvirke. Det kan både være befolkningens alderssammensætning og den sociale struktur. F.eks. påvirker andelen af borgere over 80 år udgifterne til ældreomsorg ligesom andelen af borgere uden beskæftigelse påvirker udgifterne til overførselsindkomster.

Rammebetingelser på sektorområderne:

Der er forskel på, hvilke rammebetingelser der påvirker de enkelte kommunale sektor- eller aktivitetsområder. Det vil sige, at der er forskel på hvilke faktorer der påvirker udgifterne på ældreområdet, og hvilke der påvirker børnepasningsområdet. De udvalgte faktorer er faktorer som erfaringsmæssigt har størst betydning for aktivitetsområdet jf. statistiske analyser.

Ressourcegrundlag:

Ressourcegrundlaget er et samlet mål for en kommunes finansieringsmuligheder. Det omfatter bl.a. udskrivningsgrundlaget for kommunale skatter – indkomstskatter, ejendomsskatter, selskabsskatter uden hensyn til skatteprocent samt udlignings- og tilskudsbeløb.

Udgiftsbehov:

En kommunes udgiftsbehov afhænger af en række faktorer – rammebetingelser – der har betydning for udgiftsniveauet, men som den enkelte kommune kun i begrænset omfang kan påvirke. Det kan både være befolkningens alderssammensætning og den sociale struktur. F.eks. påvirker andelen af borgere over 80 år udgifterne til ældreomsorg ligesom andelen af borgere uden beskæftigelse påvirker udgifterne til overførselsindkomster.

Udgiftsniveau:

Udgifterne til et kommunalt sektorområde eller aktivitetsområde pr. aldersgruppe eller modtagergruppe. F.eks. udgifterne til folkeskolen pr. elev.

Urbaniseringsgraden:

Urbaniseringsgraden er et mål for, hvor stor andelen af bymæssige bebyggelse er i den enkelte kommune.